

ECHO

NIEZALEŻNY TYGODNIK POLSKI

Lecisz do Polski?

OBNIŻONA CENA!

Czarterem **Pekao**

- Najszybciej
- Najwygodniej
- Bez przesiadek

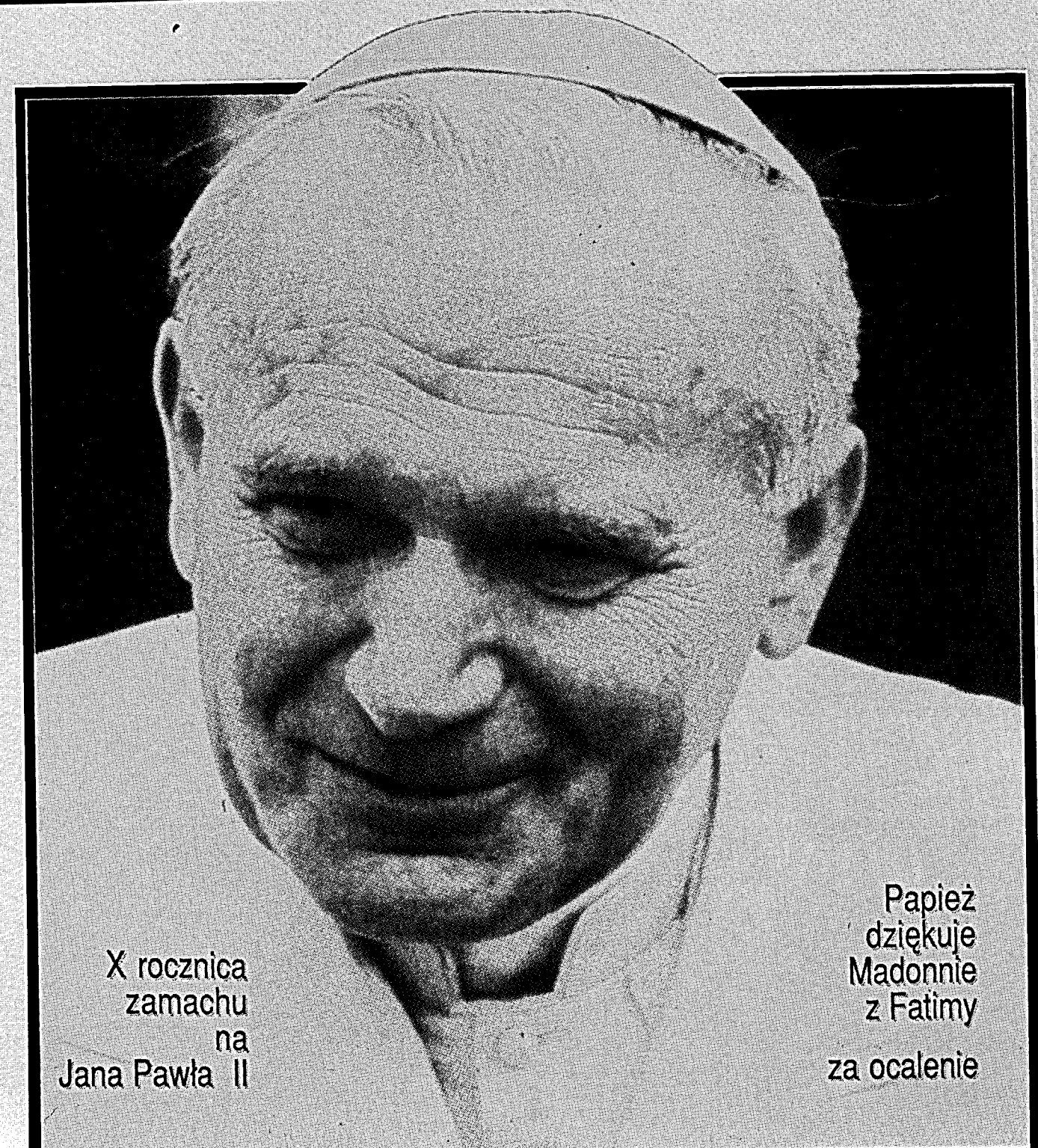

Zdecyduj już dziś!

(ilość miejsc ograniczona)

Dzwoń do **Pekao Travel**☎ **588-1988** ☎ **588-2982**

lub swojego agenta podróży

X rocznica
zamachu
na
Jana Pawła II

Papież
dziękuje
Madonnie
z Fatimy
za ocalenie

POLONIA LATA LOTem

Informacje i rezerwacje

TORONTO TEL. 236-4242
1-800-668-5928

MONTREAL TEL. 844-2674
1-800-361-9071

ZAPRASZAMY DO KLASY BUSINESS
W NASZYCH SAMOLOTACH

BOEING 767

POLSKIE LINIE LOTNICZE

LOT

ECHO

NIEZALEZNY TYGODNIK POLSKI

WYDAWCY: Grażyna i Zbigniew Farmus

Redaktor naczelny: Grażyna Farmus

REDAKTORZY:

Zbigniew Farmus	- Świat, Kanada, Polska
Leszek Szaruga (Niemcy)	- Z dystansu
Karolina Jankowska	- Lektury nieobojętne
Hania Sokolska	- Imigracja
dr Krzysztof Ostaszewski (USA)	- Pokochać kapitalizm
dr Lidia Dobosz	- Zdrowie
Halina Baranowska	- Życie nie umierać
Elżbieta Wolska	- Polak nie zginie
Janusz Pietrus	- Film

WSPÓŁPRACUJĄ:

Wiesława Czapińska (Polska), Jan Rulewski (Polska), Ryszard Łada (Polska), Andrzej Kobos, Andrzej Stawicki, Stanisław Siekanowicz, Nina Geysztor-Zawirska, Wacław Liebert, Andrzej Werbel, Stanisław Dubiski, Miłosz Aleksander F., Adam Tomaszewski, Iwona Majewska, A. Nike Mineyko, Wojciech Wojnarowicz, Jerzy Zieleniewski (ZSSR), Krystyna Niepokólczycka-Weber (Austria, Europa Zach.), Kazimierz Wodziński (Bliski Wschód), Jerzy Skoryna (Meksyk, Ameryka Łacińska), Marek Janik (RPA, Afryka)

Skład, łamanie: Olimpia Orlewicz

Przedstawiciel działu reklamy: Krzysztof Drożdż

Druk: Związkowiec. Okładka: Futura Graphics

ECHO schodzi do druku w środę przed południem. Numer zamknięty jest we wtorek o godz. 5 po poł. Pismo ukazuje się w sklepach w środę i w czwartek. Regularnie dostarczane na pocztę do wydziału II klasy pocztowej po selekcji, w czwartek. Opóźnienia w dostawach prenumeraty nie wynikają z naszej winy. Wszystkie reklamacje, zmiany adresów i zamówienia prenumerat przyjmujemy na piśmie. Inne informacje - maszyna. Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za treść ogłoszeń i komunikatów. Materiałów nie odsyłamy.

ADRES	51A Thistle Down Blvd., Rexdale, Ont. M9V 4A6, Canada
POCZTOWY:	TEL. (416) 747-6034, FAX: (416) 748 8046
ADVERTISEMENTS:	\$7 per column, Special: minimum 3 months' display (12 issues) 1 col. - 1 1/2 inch. \$75.00, 2 col. - 1 1/2 inches \$150.00, 2 col. - 3 inches \$290.00, photo extra \$5.00.
GST R120882998	Full page special rate \$200.00, half page \$130.00, back cover \$450.00, in. cover \$250. Add 7% GST to all prices.
SUBSCRIPTION PRENUMERATA:	Półroczna \$32 + 7% GST \$2.24 = \$34.24, roczna \$56 + 7% GST \$3.92 = \$59.92, dla nowo przybyłych bezpłatnych 12 numerów. Zagraniczna półroczna \$35 US, roczna \$60 US, lotnicza 100% więcej. Prenumerata dostarczana na pocztę w każdy czwartek. Second Class Registration Number 7631 Postage Paid At Toronto

UWAGA NOWO PRZYBYLI!

BEZPŁATNA, 3-MIESIĘCZNA PRENUMERATA NA ZAGOSPODAROWANIE
DLA KAŻDEGO NOWO PRZYBYŁEGO

(obecnie przyjmujemy zgłoszenia osób przebywających do 2 lat w Kanadzie, które nigdy nie otrzymały bezpłatnej prenumeraty ECHA)

Zgłoszenia przyjmujemy wyłącznie listownie. Proszę podać imię, nazwisko, adres wraz z kodem pocztowym oraz czas pobytu w Kanadzie.

Okres oczekiwania na bezpłatną prenumeratę według kolejności zgłoszeń.

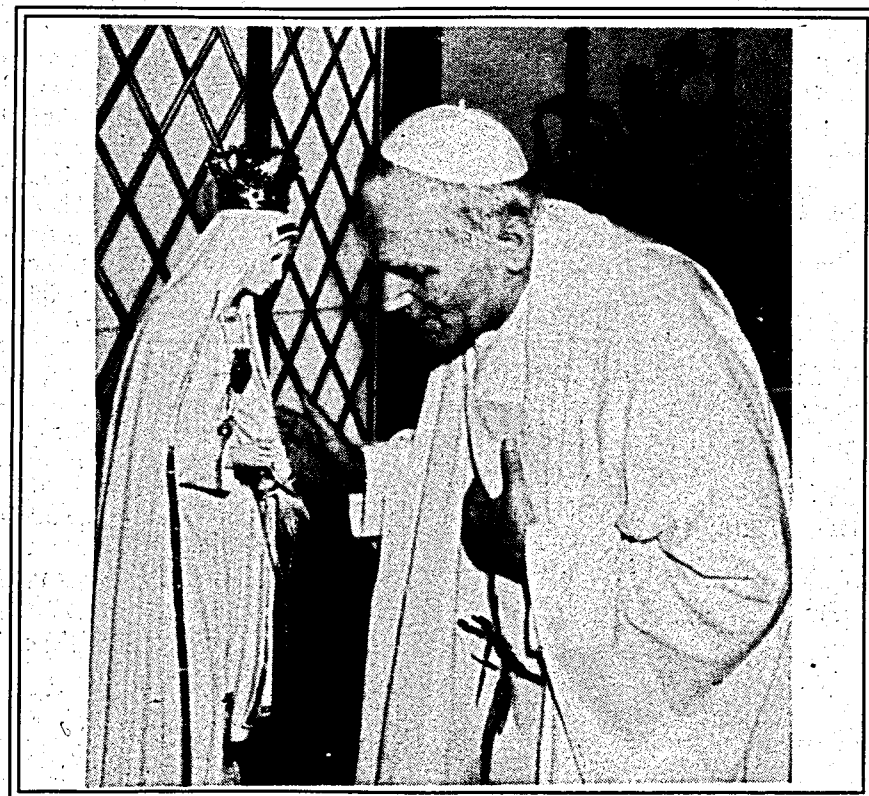
X ROCZNICA ZAMACHU NA JANA PAWŁA II

Głównym celem pięćdziesiątej podróży zagranicznej Jana Pawła II i zarazem drugiej pielgrzymki do Portugalii, podczas której odwiedził on także wyspy Azory i Madere, była Fatima, miasteczko liczące kilka tysięcy mieszkańców, położone ok. 130 km na północ od Lizbony.

Papież odwiedził to słynne sanktuarium Maryjne 13 maja. W tym samym dniu, tzn. 13 maja 1917 roku miało tu miejsce pierwsze objawienie się Matki Boskiej trójgu pastuszkom. Wówczas to, w orędziu do ludzi Maryja przepowiedziała papeskie cierpienia, ukazując na placu św. Piotra w Rzymie postać odzianą w białą szatę z plamami krwi. Również 13 maja 1981 roku podczas audiencji generalnej właśnie na placu św. Piotra nastąpił zbrodniczy zamach na życie Jana Pawła II.

W Fatimie Papież podziękował Madonnie Fatimskiej za ocalenie. Modlił się w skupieniu pod jej statua. (Informacje o pielgrzymce Jana Pawła II do Portugalii podajemy także na str. 4).

Uroczyste msze święte za ocalenie Jana Pawła II w zamachu na jego życie odbyły się na całym świecie. W Polsce w przeddzień rocznicy zamachu biskup Józef Zawitkowski odprawił mszę świętą i wygłosił homilię w kościele pod wezwaniem Matki Bożej Fatimskiej w Ursusie-Niedźwiadku. (Kościół ten jest jednym z wielu wotów wzniesionych w Polsce za ocalenie Ojca św. Jana Pawła II). Biskup Zawitkowski dokonał też poświęcenia figury Matki Bożej Fatimskiej przywiezionej z Fatimy. Figura ustawiona została w oddzielnej kaplicy wzniesionej na wzór portugalski na placu przykościel-

nym. W samą rocznicę zamachu biskup Władysław Miziołek odprawił w Ursusie-Niedźwiadku mszę św. i dokonał poświęcenia dolnego kościoła Matki Bożej Fatimskiej.

FATIMA - znakiem naszych czasów

Powróćmy jednak do wydarzeń fatimskich sprzed lat. W kwietniu 1916 roku trójce dzieci, 6-letniej Hiacyncie, 8-letniemu Franciszkowi i 9-letniej Lucji, pasącym owce na

łące, ukazał się anioł, nazywający siebie Aniołem Pokoju. Podczas tego i następnych spotkań zachęcał dzieci do modlitw i ofiarowania Bogu umartwień, aby uprosić nawrócenie grzeszników i zakończenie trwającej wówczas wojny światowej.

Objawienia anioła były przygotowaniem do spotkania dzieci z Matką Najświętszą, 13 maja 1917 roku, w chwili gdy były dzwony na Anioł Pański. Błyskawica z pogodnego nieba przeraziła je. Gdy stanęły zdumione ujrzały nad krzewem, jak to same określiły, "Panią w bielei, jaśniejszą

od słońca". Jej twarz była bardzo piękna, "nie smutna, ani nie wesoła, lecz poważna". Ręce miała złożone jak do modlitwy i trzymała w prawej dłoni różaniec. Białą szatę do ziemi przykrywał tejże długości biały płaszcz, który osłaniał także Jej głowę. Po uspokojeniu dzieci Pani na ich dwukrotne pytanie, czego od nich żąda, odpowiedziała: "Proszę was, abyście przychodzili na to miejsce każdego trzynastego dnia miesiąca, o tej samej godzinie. Potem powiem wam, kim jestem i czego żądam". Następnie spytała dzieci, czy chcą znieść cierpienia, jakie Bóg ześle na nie jako akt wynagrodzenia za grzechy. Gdy wyraziły zgodę, powiedziała: "Będziecie więc dużo cierpieć, ale łaska Boska doda wam otuchy. Odmawiajcie codziennie różaniec, aby uzyskać pokój dla świata i koniec wojny". Po czym uniosła się w górę i oddalając się ku wschodowi znikła.

Następne widzenia przebiegały podobnie, każde jednak różniło się treścią orędzia przekazywanego przez Panią. 13 czerwca obiecała zabrać wkrótce do nieba Franciszka i Hiacyncę, zaś do Lucji powiedziała, że Jezus pragnie posłużyć się nią, aby Jego Matka była bardziej znana i kochana. Wyraziła również życzenie, aby ustanowiono nabożeństwo do Jej Niepokalanego Serca. Kto będzie je praktykował, otrzyma wyjątkowe łaski.

Podczas lipcowego spotkania dzieci ujrzały wizję piekła, szatanów i potępione dusze. Następnie Matka Boska przekazała im trzy części sekretu. W pierwszej części Pani powiedziała: "Widzieliście piekło, dokąd idą dusze grzeszników. Aby ratować dusze przed piekłem, Pan Bóg pragnie ustanowić na świecie nabożeństwo do mojego Niepokalanego Serca. Jeżeli ludzie uczynią to, co wam powiem, zbawi się wiele dusz i zapamiętuje pokój".

Druga część sekretu zawierała słowa: "Jeżeli ludzie nie przestaną obrażać Boga, wybuchnie jeszcze gorsza wojna. Gdy pewnej nocy ujrzycie dziwne, nieznanne światło,

wiedźcie, że to jest wielki znak, który Bóg daje wam, abyście poznali, że nadchodzi czas kary za grzechy świata. Wybuchnie wojna, głód, prześladowania Kościoła i Ojca Świętego". Po tych słowach poleciła poświęcić swemu Sercu Rosję, prosząc o przyjmowanie Komunii świętej wynagradzającej w pierwsze soboty miesiąca.

Trzeciej części sekretu dzieci nigdy nie ujawniły, ponieważ miały wyraźny zakaz, aż do chwili, gdy Pani sama poleci go ujawnić. Lucja spisała jego treść na przełomie 1943-1944 roku, a dokument ten wręczono w 1958 roku Papieżowi Janowi XXIII, który po zapoznaniu się z jego treścią postanowił go nie ogłaszać. Do obecnej chwili dokument znajduje się w tajnym archiwum watykańskim. Wokół jego domniemanej treści powstało wiele domysłów, pojawiło się wiele komentarzy oraz krążą liczne jego apokryfy.

Ostatnie objawienie miało miejsce 13 października 1917 roku. Tego dnia Pani poprosiła, aby na miejscu objawień zbudowano kaplicę, nazwała siebie Matką Boską Różanicową i ponowiła prośbę o codzienne odmawianie różańca. Prosiła także ze smutkiem, aby ludzie nie obrażali Boga.

Po tej prośbie, na potwierdzenie prawdziwości objawień nastąpił "cud słońca", obserwowany przez około 70 tysięcy ludzi. Tarcza słoneczna zaczęła wirować, rozlewając na wszystkie strony promienie. Zdawało się, że słońce zaczyna spadać ku ziemi. Po dziesięciu minutach powróciło ono do normalnego stanu. Dzieci ujrzały wówczas Matkę Najświętszą z Dzieciątkiem Jezus i św. Józefa. Dziecię Jezus błogosławiło tłumy znakiem krzyża.

Następnego dnia o wydarzeniu tym pisały wszystkie gazety. Niektóre z nich starały się wythumaczyć je zbiorową sugestią. Jednak fakt, że zjawisko to było widziane w miejscowościach oddalonych o kilkanaście kilometrów, wyklucza taką hipotezę. Niezależnie od interpretacji tego zjawiska, prasa nie zaprzeczała jego

zaistnieniu.

Z trójga dzieci, które były świadkami objawień żyje tylko s. Lucja, dziś karmelitanka. Franciszek i jego siostra Hiacyncy, zgodnie z zapowiedzią Pani, zmarły kilka lat po objawieniach. Ich doczesne szczątki na początku lat pięćdziesiątych przeniesiono z cmentarza do bazyliki fatimskiej.

Kult Matki Boskiej Fatimskiej zaczął się szybko rozszerzać. Równocześnie rozpoczęła się akcja przeciwko oddawaniu czci Maryi w Fatimie. Cztery bomby podłożone przez nieznaną sprawców 6 marca 1922 roku zniszczyły kapliczkę. Wzmogło to jeszcze bardziej napływ pielgrzymów, których liczba rosła z roku na rok. Kroniki kościelne notowały coraz więcej uzdrowień z różnych chorób fizycznych, nie mówiąc już o uzdrowieniach moralnych, nawróceniach i pojednaniach rozbitych rodzin.

W 1930 roku miejscowy biskup w liście pasterskim określił objawienia jako wiarygodne, zaś w 1942 roku Papież Pius XII, zgodnie z życzeniem Matki Boskiej Fatimskiej, poświęcił cały świat Niepokalanemu Sercu Maryi.

Zastanawiający jest zwłazek objawień fatimskich z zamachem na Jana Pawła II. Szczegóły całego przesłania Maryi znają jedynie s. Lucja i Papież. Podczas swej poprzedniej pielgrzymki do Fatimy, 12-13 maja 1982 roku Ojciec Święty powiedział m.in.: "Kiedy przed rokiem, na placu św. Piotra miał miejsce zamach, gdy odzyskałem przytomność, myśli moje pobiegły natychmiast ku temu Sanktuarium, ażeby w Sercu Matki Bożej złożyć podziękowanie za uratowanie mnie od niebezpieczeństwa. We wszystkim, co się wydarzyło, zobaczyłem - stale to będę powtarzał - specjalną opiekę macierzyńską Matki Bożej. I przez zbieg okoliczności - a proste zbiegi okoliczności nie istnieją w planach Bożej Opatrzności - dostrzegłem także wezwanie, a być może zwrócenie uwagi na przesłanie, które przed 65

Ciąg dalszy na str. 20

rze. Wiem, że pocisk był niszczący i śmiertelny... Dlaczego więc pan nie umarł? Co to takiego ta "Fatima"?

Pielgrzymka do Portugalii była 50 zagraniczną podróżą Jana Pawła II.

• Sąd w Johannesburgu uznał Winnie Mandelę winną porwania 4 osób oraz udziału w pobiciu porwanych. "Matka Narodu" i żona przywódcy Afrykańskiego Kongresu Narodowego Nelsona Mandeli została skazana na 6 lat więzienia.

• Papież Jan Paweł II odbył czterodniową pielgrzymkę w Portugalii, rozpoczynając ją od Lizbony: Po odwiedzeniu archipelagu Azorów i Madery Jan Paweł II udał się do Sanktuarium Maryjnego w Fatimie, gdzie spędził około 20 godzin na modlitwie i spotkaniach z wiernymi podczas wielkich uroczystości ku czci Matki Boskiej fatimskiej.

W dziesięć lat po zamachu na placu św. Piotra, Jan Paweł II udał się do Fatimy, aby podziękować Madonnie Fatimskiej za to, że ochroniła go i uratowała, gdy turecki zabójca Ali Agca oddał do papieża 13 maja 1981 roku celne strzały z pistoletu. Próba zabójstwa papieża, której kulisy nadal nie są do końca wyjaśnione, stanowi również w przekonaniu teologów kolejne potwierdzenie słynnych przepowiedni Matki Boskiej fatimskiej. Najbardziej autentycznej interpretacji tego wydarzenia dostarczył sam Ali Agca. Gdy papież odwiedził Ali Agcę w jego celi, w rzymskim więzieniu Rebibbia, Turek, jak ujawnił w ubiegłym tygodniu oficjalny organ Stolicy Apostolskiej dziennik "L'Osservatore Romano", zapytał: "Dlaczego pan nie umarł? Wiem, że wymierzyłem dob-

• Napięta sytuacja utrzymuje się w Chorwacji. W walkach pomiędzy Chorwatami i Serbami, mieszkającymi w Chorwacji, zginęło ponad 50 osób. Prezydent Chorwacji Tudjman wyraził zgodę na działalność armii jugosłowiańskiej, mogącej zapobiec stosowaniu przemocy, ale sprzeciwił się zdemobilizowaniu rezerwistów policji chorwackiej oraz rozbrownieniu regularnej policji republiki podkreślając, że Chorwacja jest gotowa na obronę swej suwerenności jeśli armia jugosłowiańska stanie się siłą okupacyjną. Tudjman wyjaśnił, w odpowiedzi na zarzuty opozycji chorwackiej o zdradę, że zgodził się na działanie armii jugosłowiańskiej tylko pod warunkiem, że będzie ona współdziałała z jednostkami chorwackimi.

• Litewski tygodnik "Republika" podał, że w największym wileńskim hotelu "Lietuva" działa nadal KGB, które dysponuje kilkoma

"specjalnie wyposażonymi pokojami", w których umieszcza się interesujących cudzoziemców, głównie dziennikarzy. Na usługi KGB jest większość personelu hotelu i pracujących w nim prostytutek.

• Władze Armenii oskarżyły oddziały sowieckie o prowadzenie akcji pacyfikacyjnych w rejonie granicy ormiańsko-azerbejdżańskiej i w Górnym Karabachu. Dowództwo zakaukaskiego okręgu wojskowego zagroziło, że podejmie przeciwko Armenii "najostrzejsze środki", jeżeli ormiańskie ataki na sowieckich żołnierzy nie zostaną natychmiast wstrzymane. Według władz armeńskich na skutek sowieckiej pacyfikacji poniosło śmierć ponad 200 osób. Armeński minister spraw zagranicznych zaapelował do państw zachodnich o moralne i polityczne poparcie.

• Rozsypana się rumuńska gospodarka może być ocalona, jeżeli ZSSR zwróci złoto, przekazane bankowi Rosji przed 74 laty - powiedział prezes Rumuńskiego Banku Narodowego M.Isarescu. Złoto, o obecnej wartości ok. 38 mld dol., stanowiące cały ówczesny skarb narodowy Rumunii, postanowiono wysłać z kraju, któremu w grudniu 1916 roku zagrażała niemiecka inwazja. Gwarantami transakcji były: Wielka Brytania, Francja, Włochy i Japonia. Po rewolucji 1917 roku bolszewicy zatrzymali złoto, twierdząc, że jego prawdziwym właścicielem jest lud rumuński, nie zaś skarb państwa. Prezydent Rumunii Iliescu poruszył kwestię skarbu podczas rozmów z prezydentem Gorbaczowem w ub. miesiącu. Gorbaczow powiedział, że nic nie wie o złocie, ale obiecał, że postara się coś dowiedzieć.

• Rząd Węgler postanowił usunąć dawnych agentów służby bezpieczeństwa z ważnych stanowisk państwowych - poinformował minister spraw wewnętrznych Boross. Rząd zwrócił się do parlamentu z prośbą o zgodę na zbadanie przeszłości od 1956 roku około 50 tys. osób. Następnie zaś grupa złożona z

prezydenta, premiera, przewodniczącego parlamentu i przewodniczącego Sądu Konstytucyjnego będzie decydować czy dana osoba powinna złożyć dymisję. Jeżeli zaś były agent odmówi złożenia dymisji, jego nazwisko może zostać podane do publicznej wiadomości. Boross przyznał, że sprawa nie będzie łatwa, gdyż w 1989 roku wiele tajnych kartotek zostało zniszczonych.

• Pierwszym europejskim ministrem ds. alkoholu został w Finlandii pastor L.Kankaniemi. Finlandia zajmuje pierwsze miejsce na światowej liście spożycia alkoholu na głowę mieszkańca. Fin wypija per capita 6 litrów spirytusu rocznie.

• Bank Światowy przedstawił raport, w którym wyróżnił w Europie Środkowej i Wschodniej zamożniejszą i bardziej rozwiniętą "Północ" oraz biedniejsze i borykające się z większymi kłopotami "Południe". Do "Północy" BS zaliczył Polskę, Węgry i Czechosłowację, do "Południa" Bułgarię, Jugosławię i Rumunię. Raport stwierdza, że w tej dekadzie dystans pomiędzy tymi dwiema grupami krajów będzie się powiększał. Według raportu w roku 2000 średni dochód w Polsce, na Węgrzech i w Czechosłowacji wyniesie 3159 dol., a w Bułgarii, Jugosławii i Rumunii 2350 dol. Autorzy raportu przewidują, że osiągnięcie obecnego poziomu dochodu krajów uprzemysłowionych - 15-20 tys. dol., zajmie Europie Środkowej i Wschodniej dziesięciolecie.

• ChRL i ZSSR osiągnęły porozumienie w sprawie redukcji sił zbrojnych wzdłuż swych granic. Szczegóły nie zostały podane. Wywiady zachodnie szacują, że sowiecki kontyngent wzdłuż granicy chińsko-sowieckiej liczy 750 tys. żołnierzy, chiński - 1 milion.

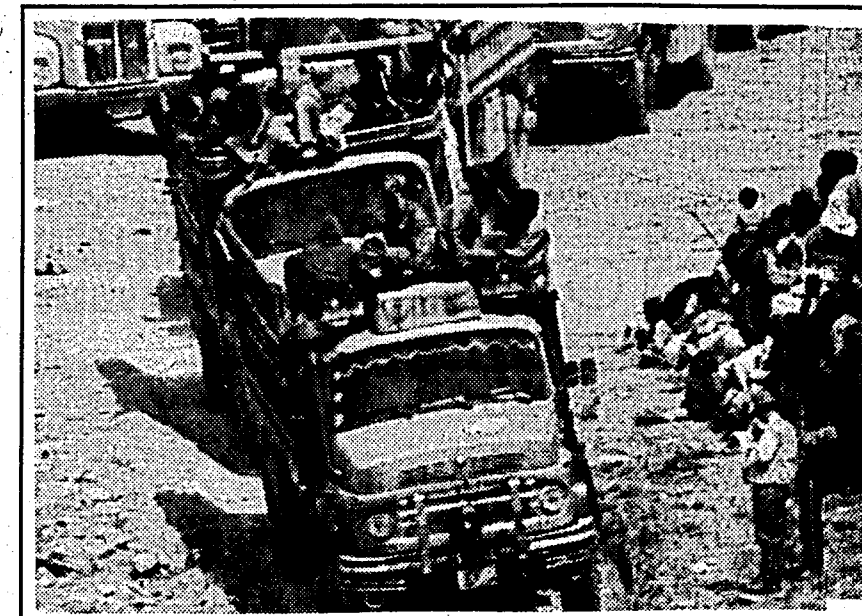
• Prezydent USA Bush spotkał się w Waszyngtonie z przywódcami Litwy, Łotwy i Estonii. Obiecał im, że spróbuje przekonać Gorbaczowa do złagodzenia polityki wobec republik bałtyckich. Według premiera Łotwy Godmanisa Bush powiedział, iż powie Gorbaczowowi, że lepiej mieć za sąsiadów trzy nowe przyjazne Fin-

landie, niż stałe kłopoty z krajami, które nie uznają sowieckiej aneksji. Jednocześnie Bush podkreślił, że Bałtowie powinni zaproponować nowy pokojowy sposób opuszczenia ZSSR.

• Przywódcy mudżahedinów podali, że na skutek epidemii żółtaczki zmarło w niewoli 31 żołnierzy sowieckich. Rodziny żołnierzy sowieckich zaginionych w Afganistanie utworzyły organizację "Nadzieja", stawiającą sobie za cel oswobodzenie wszystkich jeńców sowieckich. Emisariusze "Nadziei" dwukrotnie spotkali się w tej sprawie z przywódcami mudżahedinów. Powstańcy są gotowi wypuścić jeńców na wolność w zamian za zwolnienie przez komunistyczny reżim Nadżibullaha wszystkich więźniów politycznych.

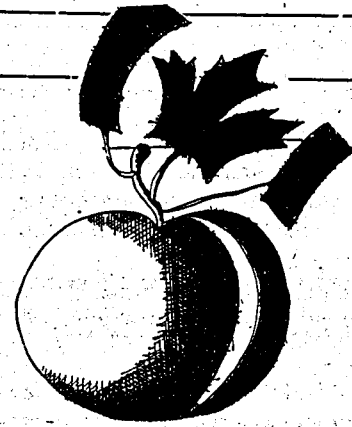
• W Korei Południowej w różnych dniach samospaliły się cztery osoby protestując przeciwko śmiertelnemu pobiciu przez policję studenta pod koniec kwietnia oraz nawołując do obalenia morderczego reżimu prezydenta Ro Te-wu.

• W chińskiej prowincji Szensi

Kurdowie tracy przewożeni są z gór na granicy turecko-irackiej do utworzonej przez siły alianckie strefy bezpieczeństwa w północnym Iraku. Prezydent Bush powiedział, że nie chciałby, aby siły amerykańskie pozostały w północnym Iraku. W grę wchodzi ONZ, ale jak na razie Bagdad przekazał sekretarzowi generalnemu Javierowi Perezowi de Cuellarowi kategoryczny sprzeciw wobec tej koncepcji.

TONĄCY LAPIE SIĘ ZA OBIETNICE

Gubernator Generalny Ray Hnatyshyn wygłosił w parlamencie w Ottawie mowę tronową - program działalności rządu federalnego na najbliższy rok oraz główne cele i zadania na lata dalsze. Rząd Mulroneya obiecał, że na początku przyszłego roku przedstawi plan całkowitego odnowienia Kanady, a zjednoczona Kanada, w której biznes, pracownicy i rząd będą ściśle ze sobą współdziałać i współpracować stworzy do końca dekady 2,5 miliona nowych miejsc pracy oraz stanie się krajem, gdzie stopa życiowa podniesiona zostanie o 25%. Rząd Mulroneya zapowiedział także m.in. powołanie komisji parlamentarnej złożonej z posłów i senatorów, która odbędzie konsultacje w całym kraju w sprawie konstytucji i przedstawi wnioski w lutym przyszłego roku, zredukowanie barier handlowych między prowincjami, powołanie królewskiej komisji ds. tubylców, szczególnie zbadanie problemu przemocy wobec kobiet, zwiększenie pomocy dla kalek, zmniejszenie liczby analfabetów o połowę do roku 2000, czterokrotne zwiększenie szkolenia zawodowego przez pracodawców do roku 2000, zwalczanie deficytu budżetu państwowego oraz zwiększenie swobody posłów w parlamencie. Hnatyshyn podkreślił, że rozpoczynająca się sesja parlamentu odegra rolę zwrotnego punktu w historii Kanady. Opozycja wyraziła wątpliwość czy przedstawiony program rządu (o najniższej w historii Kanady popularności) doprowadzi do pomyślnego rozwiązania najważniejszych spraw.

KTO KOGO ROBI W BALONA?

Cała Kanada łapie się za głowę jak mogło dojść do tego, że były iracki ambasador Iraku w USA Mohammed Mashat otrzymał status stałego rezydenta w Kanadzie i to jeszcze w rekordowo szybkim tempie niecałych dwóch miesięcy. Odpowiedzialni za sprawę w okresie złożenia przez Mashata aplikacji, ówcześni ministrowie: imigracji Barbara McDougall i spraw zagranicznych Joe Clark, utrzymują, że o przypadku dowiedzieli się, gdy Mashat był już z rodziną w Kanadzie. Twierdzą, że tak się stało z winy urzędników, zarówno w Ministerstwie Imigracji, jak i w Ministerstwie Spraw Zagranicznych. Sprawę bada obecny minister imigracji Bernard Valcourt, ale komentatorzy spekulują, że jedyne co wykryje to błędy popełnione przez urzędników. Na razie natomiast oficjalnie nie dowiemy się dlaczego błędy te zostały popełnione, a być może nie dowiemy się nigdy.

Mohammed Mashat

Zastanawiające jest to, że o podjętych przez Mashata staraniach o uzyskanie statusu rezydenta Kanady wiedział odpowiednio wcześniej szef CSIS (Canadian Security Intelligence Service) Reid Morden, który

jednak nie zakłócił starań Mashata gdyż uznał, że to nie jest sprawa CSIS. Mashat złożył podanie o pobyt stały w ambasadzie kanadyjskiej w Wiedniu, która zwróciła się do CSIS o "clearance" (jak zresztą w przypadku każdej aplikacji). CSIS wydał mu pozytywną opinię i więcej sprawą się nie zajmował.

Reid Morden

Nowy minister imigracji B. Valcourt zarządził przeprowadzenie szczegółowego dochodzenia w celu dokładnego wyjaśnienia jak się wyraził "całkowicie niedopuszczalnego i nieprawdopodobnego ominięcia przez Mashata systemu imigracyjnego". Mashat, gdy był ambasadorem Husseina w Waszyngtonie wstąpił się w okresie kryzysu w Zatoce Perskiej skrajną apologetyką prezydenta Iraku i niewybrednymi atakami na siły alianckie. Pod koniec lutego pojawił się w ambasadzie kanadyjskiej w Wiedniu, gdzie wyjaśnił iż odmówił wykonania polecenia Husseina, aby powrócił do Bagdadu, musi więc znaleźć dla siebie jakiś nowy kraj stałego zamieszkania i chciałby, aby tym krajem stała się Kanada. Niedawno w wystąpieniu telewizyjnym 60-letni Mashat stanowczo zaprzeczył jakoby otrzymał zgodę na imigrację do Kanady, gdyż przekazał Kanadzie ściśle tajne informacje o Iraku. Wiele źródeł zgadza się z tym, ale podkreśla zarazem, że Mashat dostał się do Kanady dzięki

CIA, która użyła swych wpływów, aby wynagrodzić go za usługi, które oddał Stanom Zjednoczonym podczas kryzysu i wojny. CSIS kategorycznie zaprzeczyła jakiegokolwiek interwencji CIA w sprawie Mashata. Jednakże wielu posłów domaga się szczegółowego wyświetlenia sprawy błyskawicznego dostania się do Kanady Mashata właśnie od tej strony. Pomijając sprawę błyskawiczności jest wiele osób, które twierdzą, że Mashat nigdy nie powinien zostać zaaprobowany przez Kanadę, gdyż jest po prostu - będąc jednym z najgłośniejszych narzędzi propagandy wojennej Husseina - przestępcą wojennym. Jako człowiek chytry i wygodny, gdy zorientował się, że Irak został totalnie zniszczony, postanowił nie wracać do ojczyzny, tylko urządzić się w jednym z najbogatszych i najspokojniejszych krajów świata. Jed Snyder, były doradca prezydenta Busha ds. Bliskiego Wschodu powiedział, że wpuszczenie Mashata do Kanady stanowi ciężką obrazę żoł-

nierzy kanadyjskich i alianckich, którzy walczyli w wojnie przeciwko Husseinowi. Przedstawiciele Kurdów kanadyjskich stwierdzili, że przyznanie Mashatowi statusu "landed immigrant" jest wielką obelgą dla Kurdów na całym świecie. James Kafieh, prezes Federacji Arabów Kanadyjskich powiedział, że Arabowie z uznaniem powitali decyzję wpuszczenia Mashata do Kanady, gdyż będąc na służbie dyplomatycznej wypełniał tylko swe obowiązki, a ostatecznie jego ucieczka stanowi dodatkowy cios dla prestiżu reżimu w Iraku. Kafieh powiedział także, że nie widzi powodów, dla których miałby być odrzucony Mashat, gdy po drugiej wojnie światowej Kanada nie zamknęła drzwi przed Niemcami i Włochami. Tymczasem Mashat wyjaśnił, że wybrał Kanadę, gdyż jest to kraj demokratyczny i pokojowy z życzliwymi ludźmi. Pierwotnie planował on zamieszkać w Vancouver, gdzie kupił dom za 222 tys. dol., ale gdy prasa ujawniła adres wystawił dom po dwóch tygodniach od za-

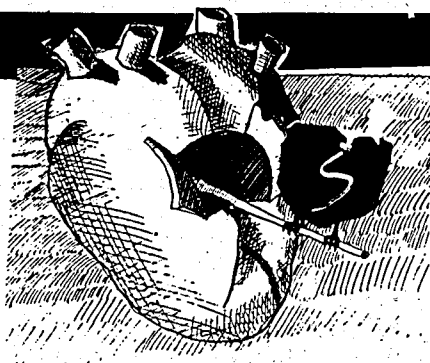
kupu na sprzedaż za 237 tys. dol. Mashat wyjaśnił, że chce swe lata emerytalne spędzić w sposób prywatny z dala od życia publicznego.

DAMSKICH BOKSERÓW WIĘZIĆ BĄDŹ ZABIJAĆ

W Banff w Albercie na konferencji "Kobiety w społeczeństwie przemocy" zorganizowanej przez Kanadyjskie Stowarzyszenie Zdrowia Psychicznego feministka Andrea Dworkin w swym wystąpieniu do 1200 uczestników wezwała normalnych ludzi do zwarcia szeregów w celu uwięzienia wszystkich damskich bokserów i gwałcicieli - zarówno mężów, konkubinów, jak i narzeczonych, a gdyby to nie było możliwe, do ich zabicia. Judy Rebeck, przewodnicząca Krajowego Komitetu Akcji na rzecz Statusu Kobiet powiedziała, że wystąpienia Dworkin nie można wziąć dosłownie, podkreślając, że Komitet sprzeciwia się wszelkim apelom o przemoc.

24-letni Sikh B. Dhillon, absolwent akademii RCMP w Regina, został pierwszym w historii Kanady policjantem RCMP w turbanie. Ponad 200 tys. ludzi złożyło swego czasu podpis pod petycją, aby rząd nie udzielił zgody na zmianę tradycyjnego munduru RCMP. Premier Mulroneya podjął jednak decyzję o ożententu turbanu z resztą uniformu.

POLITYKA

Sejm przyjął ordynacje

Sejm RP tuż przed północą w piątek 10 maja po całodziennych dyskusjach uchwalił ordynacje wyborcze do obu izb parlamentu. Ordynacja sejmowa została przyjęta głosami 249 posłów, przeciw było 22, 40 wstrzymało się. Ordynacja senacka była głosowana dwukrotnie i ostatecznie - jednym głosem przeszła wersja większościowa, przedstawiona przez Senat.

Przypomnijmy, że Komisja Konstytucyjna przedstawiła kompromisowy projekt większościowo-proporcjonalny. Projekt ten poparły PKLD, SD, PAX, PZKS, "Solidarność Pracy" i Koło Parlamentarne Kobiet. PSL i UChS pozostawiły swobodę decyzji swoim członkom. Natomiast OKP, KPUD, PUS i Klub Niezależnych Posłów opowiedziały się za projektem senackim (wniosek mniejszości), opartym na ordynacji wyborczej do Senatu z czerwca 1989 r.

Ordynacja sejmowa przeszła w wersji zaproponowanej przez Sejmową Komisję Konstytucyjną z niewielkimi jedynie poprawkami.

Według ordynacji sejmowej Sejm będzie składał się z 460 posłów. W systemie większościowym wyborcy będą wybierać 115 posłów w jednomandatowych podokręgach (obejmujących województwo lub jego część), nie mniej niż 276 posłów w wielomandatowych (co najmniej siedmiomandatowych) okręgach (obejmujących jedno województwo, kilka województw lub części województwa), oraz co najwyżej 69 posłów z ogólnopolskich list partyjnych. Prawo wyborcze czynne, czyli prawo wybierania mają:

- obywatele polscy, którzy ukończyli 18 lat

- inni, którzy nie są obywatelami innego państwa, jeśli stale mieszkają w Polsce co najmniej od pięciu lat. **Obywatele polscy przebywający za granicą głosują także**, ich głosy zalicza się do Warszawy-Śródmieścia. Blerne prawo, czyli prawo bycia wybranych mają wyłącznie

- obywatele polscy, którzy ukończyli 21 lat, mieszkający w Polsce od co najmniej pięciu lat.

W trakcie wielogodzinnej dyskusji nad ordynacjami powstało wiele kontrowersji.

Najwięcej zastrzeżeń wzbudził artykuł, który zabrania prowadzenia kampanii wyborczej na terenie kościołów i kaplic. Poseł Beszta-Borowski (OKP - "Solidarność RI") apelował, by dać prawo Kościołowi do decydowania o tym, co się dzieje na jego terenie. Jacek Kuroń (KPUD) nawoływał, by nie tworzyć martwego zapisu, bo i tak kampania wyborcza dotrze do kościołów.

Stefan Niesiołowski (OKP-ZChN) wniósł, aby umieścić w ordynacji przepis nakazujący MSW ujawnianie, który z kandydatów na posłów był w przeszłości konfidentem lub agentem SB.

Wiceminister MSW Jan Widacki stwierdził, że jest to niewykonalne. W ewidencji MSW, a przedtem MBP, znajduje się ok. 3 mln nazwisk. Nie ma możliwości - zdaniem Widackiego - weryfikacji tego zbioru i stwierdzenia kto w rzeczywistości współpracował z SB. Jest cała masa ludzi, którzy nigdy nic nie podpisali i nie wiedzieli, że figurują w kartotekach MSW jako współpracownicy SB - stwierdził Widacki.

W głosowaniu Sejm odrzucił wniosek Niesiołowskiego, by MSW ujawniło ewentualną esbecką przeszłość kandydatów na posłów oraz utrzymał zakaz prowadzenia kampanii na terenie kościołów.

Agent nadal tajny

Nie może być mowy o ujawnianiu agentów byłej SB, wywiadu czy milicji; w żadnym państwie tego się nie robi - oświadczył minister spraw

wewnętrznych Henryk Majewski podczas konferencji prasowej w Szczecinie. Są tylko dwa wypadki, gdy tajność takich informacji może być naruszona: morderstwo i zdrada stanu. W strategicznym interesie państwa leży zachowanie takich tajemnic na zawsze - dodał Majewski.

Majewski stwierdził, że jest bezpartyjny - tak jak cały jego resort i nie zamierza kandydować w wyborach parlamentarnych. Jeżeli w nowym rządzie zaproponują mu dalsze kierowanie MSW, przyjmie tę funkcję, gdyż będzie ona kontynuacją przemian zachodzących w resorcie.

Rzeczpospolita wydaje

Prezydium Krajowego Komitetu Obywatelskiego z Z.Najderem, J.Olszewskim i ministrem W.Chrzanowskim wyraziło stanowczy protest przeciwko przekazaniu przez polską straż graniczną zbiegłego żołnierza, obywatela litewskiego Arunasa Vasilewa, w ręce sowieckich władz wojskowych. Akt ten jest sprzeczny z obowiązującymi umowami międzynarodowymi i deklaracjami władz polskich o niedeportowaniu obywateli litewskich.

"GW" podała, że w roku ubiegłym Polska wydała ZSSR 30 dezertersów z Armii Sowieckiej. W sprawie niewłaściwego traktowania przez władze R.P. sowieckich dezertersów interweniował Komitet Helsiński w Polsce.

W jego liście do prezydenta RP oraz ministrów: spraw wewnętrznych, zagranicznych i obrony narodowej z 27 marca, czytamy m.in.: "Przekazywanie władzom ZSSR przez cywilne lub wojskowe służby policyjne zbiegów z Armii Sowieckiej bez ustalania przez właściwe organa motywów działania tych osób oraz nieuwzględnianie faktu, że zgodnie z ustawodawstwem sowieckim osobom tym może być wymierzona kara śmierci, stanowi naruszenie zarówno konstytucyjnej zasady udzielania przez RP azylu jak i przyjętych zwyczajów międzynarodowych. Czyni to władze polskie współwinnymi naruszenia praw człowieka; w szczegól-

ności postępowanie to pozostaje w sprzeczności z art. 14 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka".

Do tej pory żaden z adresatów nie odpowiedział na ten list. Wiadomo, że pismo dotarło do Kancelarii Prezydenta 29 marca.

Jest szansa, że nie będzie wydawać

Senacka Komisja Praw Człowieka i Praworządności wystosuje do premiera prośbę o sprecyzowanie wykładni stosowania przepisów o deportacji dezertersów z Armii Sowieckiej.

Senacka Komisja Praw Człowieka po zbadaniu stanu faktycznego stwierdziła, że praktyka dokonywania deportacji z Polski obywateli sowieckich wymaga jasnego uregulowania prawnego. Agendy rządowe przedstawiają sprzeczną ze sobą interpretację stosowania umowy polsko-sowieckiej o stacjonowaniu w Polsce wojsk sowieckich. MSW twierdzi, że należy wydawać władzom sowieckim wszystkich dezertersów z sowieckiej armii, nawet jeżeli zdezerterowali w Kazachstanie i przedostali się potem do Polski, natomiast MSZ jest zdania, że umowa stosuje się tylko do stacjonujących w Polsce wojsk, do pozostałych dezertersów mogą zaś być stosowane inne uregulowania prawne łącznie z prawem azylu.

Przewodniczący senackiej Komisji Praw Człowieka i Praworządności

Zbigniew Romaszewski powiedział: "Akt oddania dwóch Litwinów w ręce Armii Sowieckiej narusza nasze pojęcia na temat humanitarnego traktowania ludzi i zarazem stwarza niepotrzebne napięcia pomiędzy Polską a Litwą. Solidarność z Litwinami wielokrotnie dawaliśmy wyraz i ten akt nie powinien się stać przekreśleniem tego, co dotychczas zostało zrobione.

Obraz jaki otrzymaliśmy po przeanalizowaniu tej sprawy ukazuje brak jednoznacznych uregulowań prawnych i niechęć do podejmowania odpowiedzialnych decyzji. Interpretacje obowiązującego stanu prawnego ze strony MSZ i MSW są w istotny sposób różne i oficer, który dokonując wydania dezertersów wykazał się nadmierną gorliwością, nie może być do końca obciążony odpowiedzialnością, jeżeli w sprawach zasadniczych nie ma jednoznacznych poglądów władz państwowych. Osobiście uważam, że porozumienie dotyczące stacjonowania wojsk sowieckich na terenie Polski nie może regulować postępowania władz polskich w stosunku do wszelkich innych uciekinierów i dezertersów z armii np. stacjonującej na Kaukazie. Powinna zostać powołana międzyresortowa komisja, która wyda jasne instrukcje i zlikwiduje praktykę, w myśl której o losie wydawanych ludzi decyduje często po prostu najniższy stojący w hierarchii żołnierz na granicy.

Najtrudniej o pieniądzech

Dobiegają końca prace polskich i sowieckich ekspertów dotyczące wypracowania metodyki wyceny obiektów dzierżawionych i wybudowanych w Polsce przez Armię Sowiecką - poinformował pełnomocnik rządu ds. pobytu wojsk sowieckich w Polsce, gen. bryg. Zdzisław Ostrowski.

Są szanse na to, że jeszcze w tym miesiącu gen. Ostrowski i pełnomocnik rządu ZSSR ds. pobytu wojsk sowieckich w Polsce gen. Wiktor Dubynin podpiszą dokument w tej sprawie będący wskazówką dla wojewodów w jaki sposób przejmować obiekty po Armii Sowieckiej.

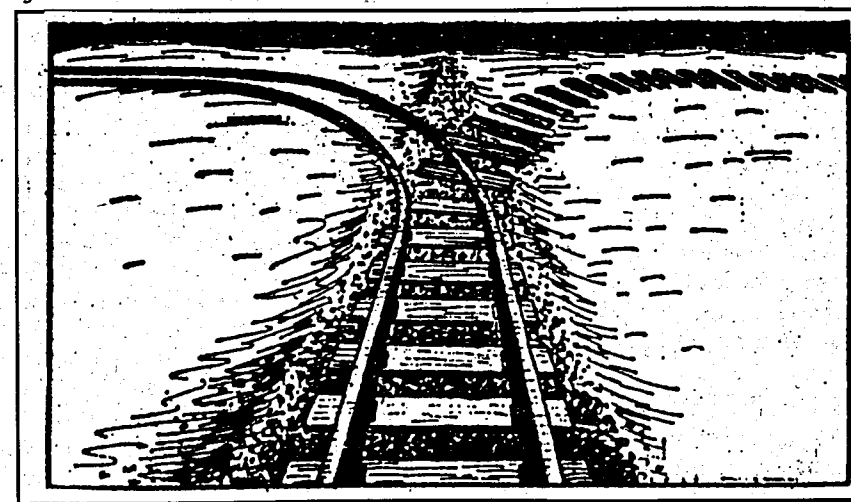
Wiktor Dubynin

Gen. Ostrowski poinformował również, że 14 i 15 maja w Moskwie odbędzie się kolejna tura polsko-sowieckich negocjacji dotyczących tranzytu wojsk sowieckich z Niemiec przez Polskę i wycofania jednostek sowieckich z Polski.

Ci nas skazili i wytrzebili

20 bilionów zł potrzeba na zneutralizowanie skażeń gruntów substancjami ropopochodnymi, spowodowanych przez wojska sowieckie w Polsce - poinformowało Ministerstwo Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych.

Eksploatacja polskich lasów przez wojska ZSSR spowodowała straty w wysokości 10 bln - twierdzą eksperci. Doprowadzenie ich do normalnego stanu wymaga ok. 1,5 bln zł w cenach ubiegłorocznych.

"Solidarność" bierze się za rząd

"Kłeska" nazwała obradująca w Gdańsku Komisja Krajowa "Solidarności" dotychczasowe rozmowy z rządem. 30 mówców krytykowało politykę gospodarczą rządu. Jest ona, jak twierdzono, powszechnie odrzucana przez społeczeństwo.

- W obecnej sytuacji rozmowy z rządem to wpuszczanie "Solidarności" w maliny drobiazgów, podczas gdy wali nam się konstrukcja domu - twierdził Maciej Jankowski (Mazowsze).

- Arogancja władzy jest oczywista. "Solidarność" zgodziła się na reformy i promuje przemiany, ale w polityce gospodarczej naruszone zostały zasady podmiotowości ludzi

pracy. Chcemy gospodarki rynkowej i demokracji parlamentarnej, ale z uwzględnieniem praw pracowników. To my wnosimy w tej lodzi to nas wyrzuca się za burzę, gdy jest za ciężko, a kapitan dopłyne do brzegu.

- Buduje się system, który ludziom nie daje żadnej nadziei. Jeśli będzie trzeba rozwalimy ten system - powiedział Jankowski.

- 2,5-milionowy związek jest jak służa na rządowych przedpokojach - mówił Zdzisław Malinowski (Włocławek). - Tracimy tylko autorytet rozmawiając z rządem.

- Nie szukajmy strategii współpracy - apelował Tadeusz Jedynek (Katowice). - Związek, który obalił system, dziś nie potrafi obronić społeczeństwa. Trzeba zgłosić wotum

nieufności dla polityki gospodarczej. - Trzeba żądać zmiany polityki gospodarczej albo rządu - twierdził Andrzej Słowik (Łódź) - bo ten rząd i tak odejdzie, a my razem z nim.

Odosobniony okazał się głos Bogdana Borusewicza (Gdańsk), który przypomniał, że łatwo wprowadzić jest zerwać rozmowy z rządem, ale to właśnie "Solidarność" przeważnie tych rozmów potrzebuje.

Skubiszewski na antypodach

Szef polskiej dyplomacji K. Skubiszewski przebywał w Australii, gdzie podpisał trzy umowy dwustronne: o rozwoju i ochronie kapitału, zapobieganiu podwójnemu opodatkowaniu obywateli polsko-australijskich i o stosunkach konsularnych (regulującą m.in. kwestie podwójnego obywatelstwa). Polski minister został przyjęty przez premiera Australii Boba Hawke'a oraz spotkał się z członkami parlamentu.

Nie oczekuję cudu

Po 32 latach nieobecności przyjechał do Polski z trzytygodniową wizytą jeden z największych pisarzy polskich Gustaw Herling-Grudziński.

20 maja, w dniu swoich 72 urodzin, Gustaw Herling-Grudziński odbierze nadany mu przez Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu tytuł doktora honoris causa. Za kilka dni przewiduje się spotkanie w PEN-Clubie oraz w wydawnictwie "Czytelnik" połączone z podpisywaniem najpopularniejszej książki "Inny świat".

Pisarz powiedział, że jest ciekawy jak wypadnie konfrontacja jego wyobrażeń o Polsce z rzeczywistością. Dodał, że nie jest naiwny i nie robi "sobie jednak nadmiernych złudzeń. Sytuacja w Polsce jest bardzo trudna. Moim największym oczekiwaniem jest zobaczyć, że Polska wkroczyła w etap postkomunistyczny. Oczywiście nie oczekuję tu żadnego cudu nad Wisłą, ale chciałbym zobaczyć przynajmniej zadatki wejścia w ten nowy etap".

Nowak-Jeziorański w Belwederze

Prezydent Lech Wałęsa przyjął w Belwederze Jana Nowaka-Jeziorańskiego. Podczas rozmowy dyskutowano na tematy wewnętrzne i międzynarodowe. J. Nowak-Jeziorański przekazał prezydentowi swoją ocenę sytuacji w Polsce obecnie i przewidywania co do jej rozwoju w najbliższych 6 miesiącach.

Kto kazał zabić ks. Jerzego

Prawdopodobnie za kilka miesięcy zostanie wznowiony proces w sprawie zabójstwa księdza Jerzego Popiełuszki - poinformował prokurator Andrzej Witkowski z departamentu prokuratury Ministerstwa Sprawiedliwości.

Lista podejrzanych w sprawie zabójstwa ks. Jerzego Popiełuszki powiększyła się do 6 osób. Dwaj nowi podejrzani (oprócz czterech winnych skazanych w procesie toruńskim w 1985 r.) generałowie Władysław Cłastoń i Zenon Płatek przebywają w areszcie od października ub. roku.

Nie jest wykluczone, że decyzja o morderstwie księdza Popiełuszki zapadła poza MSW - stwierdził Witkowski.

W czasie śledztwa prokuratura wyjaśni prawdopodobnie także sprawę planowanego zamachu na Jana Pawła II w 1983 r. (przywieziono wówczas z Niemiec do Częstochowy świece z ładunkami wybuchowymi) oraz podpalenie plebanii księdza Henryka Jankowskiego.

Wałęsa złoży wizytę w Izraelu

Prezydent RP Lech Wałęsa złoży wizytę w Izraelu w dniach 20-23 maja br. Przekazując tę informację, rzecznik prezydenta Andrzej Drzycki powiedział, że prowadzone są równocześnie rozmowy i konsultacje nt. terminu i programu wizyt prezydenta w ZSSR i Niemczech. Jednak przed czerwową pielgrzymką do Polski Jana Pawła II, żaden inny zagraniczny wyjazd prezydenta RP

nie jest brany pod uwagę - dodał rzecznik.

Koło parlamentarne kobiet

W proteście przeciw dyskryminacji kobiet obraz przybierającej na sile agresji życia publicznego 42 posłanki z siedmiu klubów utworzyły Koło Parlamentarne Kobiet.

Przewodniczącą koła została Barbara Labuda (KPUD), w jego skład weszły m.in. wicemarszałek Senatu Zofia Kuratowska (KPUD), senator Anna Bogucka-Skowrońska (KPUD), posłanka Maria Dmochowska (KPUD), Teresa Zalewska (OKP), Anna Szymańska-Kwiatkowska (PUS), Izabela Sierakowska (PKLD).

"Koło Parlamentarne tworzymy ponad wszelkimi podziałami politycznymi i światopoglądowymi" - głosi wydane po pierwszym posiedzeniu oświadczenie. Parlamentarzystki chcą reprezentować interesy kobiet w dyskusjach nad projektami ustaw, zachęcać kobiety do kandydowania w jesiennych wyborach do Sejmu i Senatu, współpracować z organizacjami kobiecymi.

Traktatujemy się

Treść projektu polsko-niemieckiego traktatu o dobrym sąsiedztwie i partnerskiej współpracy zaprezentował Radzie Ministrów prof. Jerzy Makarczyk, wiceminister spraw zagranicznych.

Projekt gwarantuje m.in. mniejszościom - niemieckiej w Polsce i polskiej w Niemczech - swobodę kultywowania języka, tradycji i religii oraz wolność stowarzyszeń. Nakłada na mniejszości obowiązek lojalności wobec kraju, w którym żyją.

Traktat nie obejmuje spornych kwestii majątkowych oraz przynależności państwowej (mniejszość niemiecka w Polsce domagała się podwójnego obywatelstwa). Rząd polski nie zgodził się też, by nazwy mniejszości zamieszkałych przez mniejszość niemiecką umieszczać na tablicach drogowych w niemieckiej wersji.

Podpisanie traktatu przez szefów rządów i ministrów spraw zagranicz-

nych obu krajów mogłoby się odbyć jeszcze w czerwcu w Bonn. Wówczas rozpoczęłaby się procedura ratyfikacyjna traktatu przez parlamenty obu państw.

Traktat będzie obowiązywał przez 10 lat. Po tym czasie następowaloby automatyczne przedłużenie - jeśli nie zostanie wypowiedziany - na kolejne okresy pięcioletnie.

Dalej biją

Kilkunastu młodych Niemców uzbrojonych w noże, kije i łańcuchy zaatakowało w czwartek wieczorem w Goerlitz grupę Polaków wracających prywatnymi samochodami do kraju. Jeden z Polaków doznał obrażeń głowy.

Tego samego dnia ok. 21.00 (także w Goerlitz) grupa niemieckiej młodzieży zaatakowała konwój polskich ciężarówek.

Urban może beknie

Sąd Wojewódzki uchylił postanowienie Sądu Rejonowego o umorzeniu postępowania przeciwko Jerzemu Urbanowi i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia.

Sąd Wojewódzki zwrócił uwagę, że Sąd Rejonowy, który umorzył postępowanie, ponieważ uznał, że społeczne niebezpieczeństwo czynu zarzucanego Urbanowi jest znikome, ustosunkował się tylko do zdjęcia zamieszczonego w tygodniku "Nie". Pomiął natomiast znajdujący się pod zdjęciem napis, który stanowi integralną część publikacji: "Dziwczyną "Nie", cena - 18 lat alimentów, albo 2 lata więzienia". Zdanem Sądu Wojewódzkiego uwzględnienie podpisu może mieć znaczenie dla oceny zamiaru oskarżonego.

Urban też odwoływał się od decyzji sądu, ponieważ uznał umorzenie sprawy przeciwko sobie za próbę uniknięcia merytorycznego jej rozpatrzenia.

O zboczeniach

Premier Bielecki na wniosek ministra zdrowia i opieki społecznej Władysława Sidorowicza (psychiatra) odwołał ze stanowiska wicemi-

nistra w tym ministerstwie Andrzeja Kapera (dentysta). Kaper w wystąpieniu telewizyjnym nazwał homoseksualistów zбочeńcami i zaapelował o uczciwe prowadzenie się, aby mieć stuprocentową gwarancję, że nie dojdzie do tego nieszczęścia - AIDS. Jego wystąpienie rozpetało burzę pt. co wolno ministrowi.

- Dr Kaper wykazał całkowitą ignorancję w sprawach lekarskich i całkowity brak poszanowania dla praw ludzkich - oświadczyła m.in. wicemarszałek Senatu prof. Zofia Kuratowska.

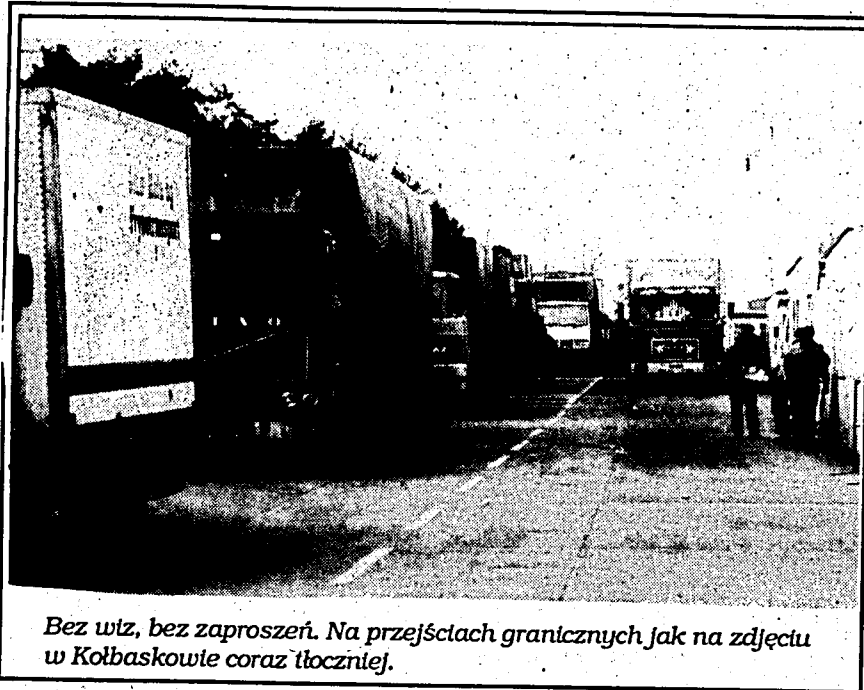
Piotr Mierzewski, I zastępca ministra zdrowia wydał publiczne oświadczenie, w którym podkreślił "że w Polsce nie dyskryminujemy żadnych pacjentów, a więc także ludzi o innych zachowaniach i obyczajach seksualnych. Medycyna traktuje homoseksualizm jako orientację psychoseksualną, a nie chorobę, a tym bardziej nie uważa za zбочenie".

Odwołany minister znalazł obrońców w pośle Marku Jurku (ZChN OKP) i "grupie z OKP". Z sejmowej tribuny potępił on decyzję premiera twierdząc, że jest ona sprzeczna z elementarną zasadą ładu moralnego. Posłowie zażądali wycofania dymisji, oficjalnych przeprosin oraz dymisji wiceministra zdrowia Mierzewskiego, który publicznie potępił wystąpienie swego ministerialnego kolegi.

Także wielu senatorów nie kryło swojego oburzenia. Np. senator Ed-

Władysław Sidorowicz

Bez wiz, bez zaproszeń. Na przejściach granicznych jak na zdjęciu w Kołbaskowie coraz tłoczniej.

mund Bilicki stwierdził, iż wiceminister padł ofiarą nagonki na tych, którzy są przeciw wynaturzeniom i stoją na gruncie zasad etycznych. Sprawa ta, jak powiedział marszałek Stelmachowski, zostanie poruszona podczas spotkania senatorów z premierem.

USA stoją mocno

L. Wałęsa otrzymał list od G. Busha podsumowujący wizytę w Stanach Zjednoczonych: Stany Zjednoczone stoją mocno u pana boku w chwili gdy pan oczekuje przyszłych wyzwań".

Czas polityków minął

Wysłannik nowego śląskiego tygodnika "Racje" zapytał Janusza Leksztonia, właściciela EL-GAZU, jednego z największych w kraju przedsiębiorstw prywatnych, czy będzie kandydował w nadchodzących wyborach do parlamentu. "Nie - odpowiedział Lekszton. - Czas polityków już minął, teraz pora na przemysłowców, biznesmenów, bankierów..."

Bez zaproszeń

Od 1 lipca będziemy podróżować do Czechosłowacji bez zaproszeń. Do przekroczenia granicy będzie uprawniał ważny paszport - postanowił czechosłowacki rząd federalny.

Postkomuniści pragną wzoru hiszpańskiego

Sekretarz generalny popzetrowskiej SdRP Leszek Miller odbył cykl spotkań z mieszkańcami województwa chełmskiego i ostrołęckiego. W Hańsku powiedział, że trzeba uporać się z przeszłością nie zadając policyjnych pytań.

- W Polsce nie powinniśmy pytać, skąd pochodzisz, ale czy chcesz coś zrobić. Jako naród powinniśmy dać sobie radę z dzielącą nas przeszłością. Nie poprzez zapomnienie, ale pamięć o każdym strzale. Wyroki podpisywała i jedna i druga strona. Jedynym co możemy dać ofiarom przeszłości to nie rywalizacja na wspomnienia, ale to kto ma lepszy pomysł na przyszłość.

L. Miller powołał się tu na przykład Hiszpanii, która potrafiła uporać się ze swą przeszłością.

- Trzeba iść tą właśnie drogą - powiedział - nie niszczyć kadr, nie

zastępować ludzi z doświadczeniem, tymi, co jedynie nosili ulotki lub spali na styropianie.

Insynuacjami o współpracy obrzucano nawet prezydenta

Jacek Lindner przeprowadził na łamach "Głosu Wybrzeża" rozmowę z Jackiem Merkelem byłym ministrem stanu w Kancelarii Prezydenta.

"- Od pana kolegów z poselskiej ławy dowiedzieliśmy się, że musiał pan odejść, gdyż popełnił poważne przestępstwo o charakterze "niekryminalnym".

- To mi za bardzo przypomina informacje typu jedna baba drugiej babie, a ja nie zwykłem komentować magla. Poza tym z chęcią usłyszałbym publicznie takie zarzuty, aby w podobny sposób móc się do nich ustosunkować. A co właściwie ma pan na myśli, mówiąc "przestępstwo niekryminalne"?

- Nie chciałbym powtarzać...
- Wal pan...
- Otóż mówi się, iż współpracował pan z SB.
- To śmieszne, identycznymi insynuacjami obrzucano wszystkich z opozycji i podziemia, nawet pana prezydenta".

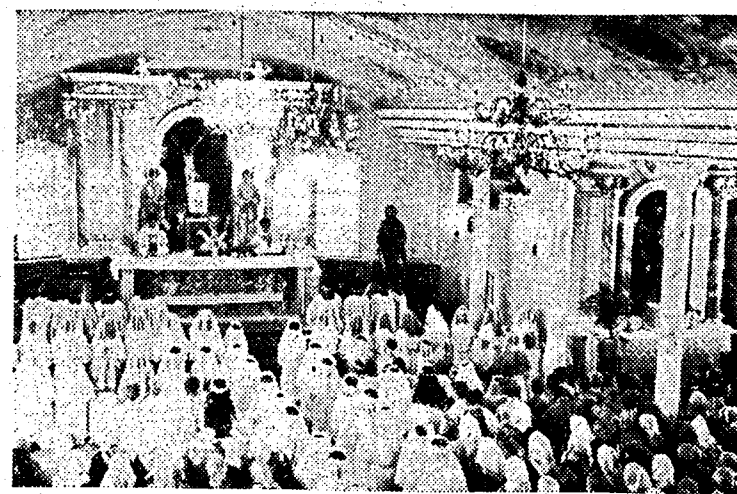
Prezydent się odciął

Jak już podaliśmy w poprzednim numerze prezydent Wałęsa nie uczcił swoją obecnością wspólnego uroczystego posiedzenia Sejmu i Senatu.

- Prezydent miał na ten dzień swoje plany - powiedział Andrzej Drzycimski, rzecznik Wałęsy, zapytany o powód nieobecności prezydenta w Sejmie. Dodał, że prezydent postanowił uczcić tego dnia nie tylko 200 rocznicę uchwalenia Konstytucji 3 maja, ale także święto Maryi Królowej Polski.

- To już 10-letnia tradycja, że Wałęsa rano 3 maja uczestniczy w mszy świętej na Jasnej Górze - powiedział Drzycimski.

Jego zdaniem znaczenie miał także fakt, że prezydent nie dostał oficjalnego zaproszenia od marszałków Sejmu i Senatu. Natomiast pragnący zachować anonimowość urzędnik prezydencki, powiedział, że Wałęsa nie uczestnicząc w uroczystym posiedzeniu Zgromadzenia Narodowego, chciał zaakcentować różnicę pomiędzy prezydentem pochodzącym z wolnych i powszechnych wyborów a kontraktowym parlamentem.

Papież Jan Paweł II mianował księdza Jana Lenge pierwszym biskupem katolickim w Kazachstanie. Kościół św. Józefa w Karagandzie (na zdjęciu) ma wkrótce zostać pierwszą katedrą w Kazachstanie.

Ile zarabiać?

800 tys. zł na osobę - aby zaspokoić podstawowe potrzeby, 1 mln 200 tys. zł - aby żyć na średnim poziomie i trochę zaoszczędzić oraz 2 mln zł - aby żyć dostatnio bez problemów finansowych - to wyniki sondażu Centrum Badań Opinii Społecznej, przeprowadzonego w połowie kwietnia na losowej próbie dorosłych Polaków.

Są to średnie wymienianych przez respondentów kwot. Opinie o niezbędnych dochodach, mogących zapewnić poszczególne standardy życia były bardzo zróżnicowane: od 100 tys. zł do 4 mln w przypadku zaspokojenia jedynie niezbędnych potrzeb oraz od 150 tys. zł do 15 mln zł - w przypadku wysokiego standardu życia.

GUS liczy

GUS informuje, że przeciętne miesięczne wynagrodzenie pracowników w gospodarce społecznej w I kwartale br. wyniosło 1 657 tys. zł i wzrosło w stosunku do IV kwartału 1990 r. o 15,3 proc.

W końcu kwietnia było w kraju 1 mln 370 tys. bezrobotnych, czyli 7,3 proc. czynnych zawodowo. Liczba osób bez pracy wzrosła w ubiegłym miesiącu o 3,6 proc. - przyrost ten był nieco niższy niż w pierwszych miesiącach br.

W roku ubiegłym Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypłacał w ramach systemu zaopatrzenia emerytalnego pracowników i systemów pochodnych 5,6 mln emerytur i rent. Przeciętna wypłata wynosiła 608 tys. zł miesięcznie.

Dolar krzepnie

Od początku maja rośnie kantrowy kurs dolara. W Warszawie waha się między 9600-9700 zł, rekordowe ceny przekraczające 9800 zł notuje się na Śląsku.

Znawcy rynku walutowego twierdzą, że ceny jeszcze w tym miesiącu mogą zostać wywindowane nawet do

10.000 zł. Zdaniem niektórych ekonomistów dojrzała już sytuacja do zmiany oficjalnego kursu.

Samochód dla Polaków

Poczynając od 7 maja br. w każdy wtorek co dwa tygodnie w hollenderskim mieście Apeldoorn organizowana jest giełda samochodowa specjalizująca się w sprzedaży używanych samochodów dla Polaków.

"Maluchy" w górę

Od 10 bm. fiat 126p kosztuje w wersji podstawowej 23,8 mln zł, a bis 36,3 mln zł, "maluch" inwalidzki został wyceniony na 25,6 mln zł, "maluch" kabrio z dodatkowym wyposażeniem kosztuje ponad 50 mln zł. Dopłaty za dodatkowe wyposażenie wynoszą od ok. 1 mln zł do prawie 2,9 mln zł.

Przypomnijmy, że poprzednia cena fiata 126p w wersji standard wynosiła 26 mln, bis 29 mln zł, a inwalidzkiego 21 mln zł.

Fabryka twierdzi, że wzrost cen spowodowany jest wzrostem kosztów produkcji. Niektórzy specjaliści od motoryzacji sądzą, że chodzi o konieczność dofinansowania produkcji nowego samochodu rodem z Bielska - "cinquecento". FSM brakuje po prostu pieniędzy na serijne uruchomienie nowego "malucha".

\$22 mld na hałdach

Utylizacja odpadów jest w Polsce problemem dotychczas nie rozwiązany. Tymczasem wartość odpadów przemysłowych składowanych w ciągu roku to 1,6-1,9 mld dolarów. Na hałdach i wysypiskach leży dziś około 22 mld dolarów - powiedział Ryszard Skarbek z Ministerstwa Ochrony Środowiska, uczestniczący w polsko-duńskim seminarium o utylizacji stałych odpadów komunalnych.

Zdaniem Skarbka wizyta duńskich ekspertów, pracowników EWG, stwarza duże szanse na uzyskanie znacznych pożyczek na budowę w Polsce oczyszczalni ścieków, spalarni i kompostowni odpadów. W

czerwcu do Danii pojedzie 20 osób na szkolenie; będą obserwować, jak pracują spalarnie i kompostownie odpadów.

Największym producentem przemysłowych śmieci jest województwo katowickie, które zajmuje 2 proc. powierzchni kraju, a rocznie wytwarza 50 proc. wszystkich odpadów. Na jeden metr kwadratowy powierzchni województwa przypada tona śmieci - powiedział inż. Skarbek.

Świńska interwencja

Agencja Rynku Rolnego rozpoczęła interwencyjny skup żywca wieprzowego - podał prezes Agencji Bolesław Woźniak. Przeznaczono na ten cel 500 mld zł, co przy proponowanej cenie skupu 7,8 tys. zł za kilogram, pozwoli wykupić od rolników około 40 tys. ton żywca.

Jeszcze miesiąc temu rolnicy sprzedawali świnie powyżej 9 tys. zł za kilogram. Rada Agencji (ciało społeczne, złożone głównie z rolników) uznała wtedy cenę proponowaną przez prezesa i zarząd za zbyt niską, nie gwarantującą hodowcom opłacalności.

Obecnie w niektórych województwach np. bydgoskim czy śląskim cena spadła już do 7-7,5 tys. za kg. Jednocześnie przed zakładami mięsnymi tworzą się kolejki rolników ze świniami.

Zdaniem prezesa interwencja Agencji rozładuje zatory w punktach skupu i zapobiegnie dalszemu spadkowi cen na wieprzowinę.

Skuteczność działań Agencji może też zostać poważnie zahamowana przez nie kontrolowany import mięsa z Zachodu. "Żadna nasza akcja nie ma sensu, jeśli jednocześnie napływa kilkaset tysięcy ton

CAŁE SZCZĘŚCIE, ŻE
CZŁOWIEK NIE MA FORSY,
BO BY CAŁKIEM ZGŁUPIAK
OD TEGO DOBRÓBYTU!

mięsa z Niemiec - powiedział Woźniak. Agencja zamierza wyeksportować całe skupione mięso (głównie do Związku Sowieckiego), a zdobyte w ten sposób pieniądze przeznaczyć na dalszy skup mięsa.

POLONIA I EMIGRACJA

Polski uniwersytet w Wilnie

Po długotrwałych staraniach polskich deputowanych do litewskiego parlamentu, Fundacji Kultury Polskiej na Litwie, Stowarzyszenia Naukowców-Polaków Litwy i Związku Polaków na Litwie udało się wreszcie uzyskać zgodę władz litewskich na otwarcie w Wilnie polskiego Uniwersytetu. Jeśli nic nie stanie na przeszkodzie, Uniwersytet rozpocznie działalność jesienią br.

Jak przewiduje Prezes Stowarzyszenia Naukowców Polskich na Litwie, Romuald Brazis (o którym mówi się, że będzie rektorem Uniwersytetu) początkowo nowa polska uczelnia będzie mieć trzy wydziały: humanistyczny, ekonomiczno-prawny, i przyrodniczo-medyczny.

Uczelnia będzie przeznaczona głównie dla Polaków mieszkających na Litwie i ma zapobiec odpływowi nielicznej przeciw polskiej inteligencji z Wileńszczyzny za granicę. Dziś część młodzieży wyjeżdża na studia do Polski i pozostaje tam na stałe.

Przyszłą kadre naukową Uniwersytetu Polskiego w Wilnie będą stanowili polscy naukowcy, mieszkający na Litwie (ok. 20 osób), a także naukowcy zapraszani z Polski, Stanów Zjednoczonych, Kanady i Francji.

Romuald Brazis

Vangelis (grecki kompozytor), Roman Polański, Jean Paul Rappeneau (reżyser), Whoopie Goldberg (aktorka), Alan Parker (reżyser), Fred Boughedir (dziennikarz z Tunezji) i Natalia Niegoda (aktorka), czyli jury festiwalu filmowego w Cannes w komplecie.

KULTURA

Czy polskie filmy podbiją Cannes?

W Cannes trwa 44 Międzynarodowy Festiwal Filmowy (od 9 do 21 maja). Festiwalowemu jury przewodniczy w tym roku Roman Polański.

Niespodziewanie jest bogato reprezentowana w tym roku na tym najważniejszym forum światowego kina polska X Muza. W konkursie głównym, wśród 31 filmów ubiegających się o Złotą Palmę, znalazły się zrealizowane w koprodukcji polsko-francuskiej utwór Krzysztofa Kieślowskiego "Podwójne życie Weroniki".

Natomiast w ramach sekcji informacyjnej "Cerań regarde" pokazane zostaną aż dwa polskie filmy: "Ucieczka z kina Wolność" w reż. Wojciecha Marczewskiego i "Pogrzeb kartofla" w reż. Jana Jakuba Kolskiego. Z kolei do przeglądu pod nazwą "15 realizatorów" zakwalifikowany został film Doroty Kędzierzawskiej pt. "Diabły". W Cannes zaprezentowane zostaną także dwie krótkometrażówki "Ja Wałęsa" w reż. Jacka Skalskiego oraz "WAL" w reż. Roberta Turlo. Spodziewano się, że festiwalowa publiczność będzie miała rów-

nież okazję obejrzenia nowego filmu Jerzego Skolimowskiego, czyli ekranizacji "Ferdynand" Gombrowicza. Nie udało się jeszcze zmontować filmu i reżyser musiał rozczarować organizatorów festiwalu.

Pan prezydent bitnikiem

Jest niemal pewne, że jeszcze w tym roku odbędzie się w Polsce koncert legendarnego "Beatlesa" - Paula McCartneya. Wydarzenie to polscy fani już teraz zawdzięczać mogą panu prezydentowi L. Wałęsie, który postanowił nie być gorszy od prezydenta Vaclava Havla. Ten ostatni zaprosił na koncert do Pragi w roku ub. zespół The Rolling Stones i na koncert ten licznie przybyli także Polacy, którzy narzekali, że u nas takich imprez się nie organizuje.

Lech Wałęsa podczas ostatniej wizyty w Londynie postanowił "przebić" Havla - i zaprosił do Polski samego Paula McCartneya. Ten zaproszenie przyjął, także dlatego, iż wie, że w Polsce ma naprawdę zagorzałych fanów - m.in. w Krakowie od kilku lat działa przedszkole im. Paula McCartneya, z którym Paul stale koresponduje.

McCartney zaproponował jeden bezpłatny koncert na Stadionie X-lecia. - Prezydent oczywiście poparł tę propozycję, traktując ją jako moralny gest słynnego piosenkarza - powiedział Drzymalski. Teraz trwa ustalanie terminu wizyty McCartneya.

TYLKO ŚWIADECTWO PRAWDY

Tykam dziś tematu drażliwego. Jak on jest aktualny, świadczą styczniowy list pasterski Episkopatu Polski (w sprawie relacji między chrześcijaństwem a judaizmem), świadczy długi artykuł Jerzego Turowicza opublikowany w "Tygodniku Powszechnym", świadczy powołanie przez prezydenta Wałęsę komisji, która przeciwstawiała się ma przypadkom antysemityzmu. No i świadczą rodaków rozmowy, w kraju i poza nim. Te drugie często mają za pozwywkę takie fakty, jak atak na film Wajdy o Januszu Korczaku (że to nie jeszcze jeden film o holocaustie i że nie pokazano, jak Korczak z dziećmi wchodzi do komory gazowej) czy artykuły podobne do wydrukowanego niedawno przez montrealską "The Gazette". Autor wspomnianej publikacji pisał o tragedii kobiety, której matka dopiero na łożu śmierci wyznała, że córka jest dzieckiem adoptowanym, i to dzieckiem żydowskim. Dowiedzieć się w wieku dojrzałym, że matka która nas wychowała nie jest tą, która urodziła, na pewno jest ciężkim przeżyciem, bez względu na przypisywane samemu faktowi podteksty. Dalsze złote myśli autora, który stwierdził, że Polacy wprawdzie ukrywali Żydów podczas okupacji, ale czynili to wyłącznie w celu wzbogacenia się żydowskimi precjozami, mogą wzbudzać w Polakach reakcje, które ze względu na nasz image w świecie są jak najmniej pożądane. Milczeć kiedy ktoś lga? Nie ma powodu. Tylko, że oburzenie, a tym bardziej manifestowanie wrogości, nie jest bronią. Bronią są argumenty, oparte na niepodważalnych faktach.

A mnie się właśnie zdarzyło, że w czasie gdy ukazał się wspomniany artykuł i byłam świadkiem rozmów na jego temat w tonie bynajmniej nie letnim, że właśnie wtedy czytałam niepozorną, wydaną już 12 lat temu książkę "Byłam tylko lekarzem" Zofii

Szymańskiej. Oto małe cytaty z tej książki: "Zaden kraj nie zapłacił takiej daniny krwi za pomoc okazaną Żydom jak Polska. Bez porównania łatwiej jest demonstrować w obronie Żydów, jak to się działo w niektórych krajach zachodnich, niż przez lata ukrywać jednego z nich w Polsce".

I drugi; zapisek z czasów, kiedy autorka przebywała w getcie:

"Gdzie był wreszcie głos potępienia i czynna pomoc Żydom z Ameryki? Wszak trzy miliony podobno wpływowych obywateli mogło zorganizować czynne wystąpienie do rządu Stanów Zjednoczonych z żądaniem aktywnej pomocy. Czemu nie odezwał się grzmiącym głosem papież, namiestnik Boga, czemu nie rzucił ekskomuniki na Hitlera, w katolickiej Bawarii wywołałoby to wielkie wrażenie".

Zofia Rozenblum-Szymańska, pionierka polskich poradni zdrowia psychicznego dla dzieci, pediatra i neuropsychiatra, była Żydówką. I to nie tak spolonizowaną, by o jej żydostwie przypominał dopiero okupacyjny nakaz założenia opaski z gwiazdą Dawida i udania się do getta. W okresie międzywojennym pracowała w Centosie, który był żydowską organizacją opieki nad sierotami (jednocześnie będąc rejonowym pediatrą Kasy Chorych i biegłym w sądzie dla nieletnich). Pierwsza poradnia, którą założyła, była też poradnią pod auspicjami żydowskimi, choć przyjmowała wszystkie dzieci tzw. trudne, bez względu na wyznanie i narodowość. Warto jeszcze dodać, że w latach bezpośrednio po I wojnie światowej Zofia Szymańska, w stopniu kapitań WP, organizowała na Wilenszczyźnie tzw. placówki zapobiegawcze, celem niedopuszczenia do rozlęczenia po terenie Polski tyfusu plamistego, który przenosili uchodźcy z ZSSR.

Nie miejsce tu, na streszczenie książki, która w swej istocie jest pamiętnikiem pracy, wyzbytym niemal akcentów życia osobistego i pamiętnikiem przemyśleń raczej, niż emocjonalnych przeżyć. Z wyjątkiem fragmentów, które nas będą interesować - jako świadectwo prawdy. Prawdy o czasach okupacji, które ciąży nad nami do dziś - żeby zacytować Gustawa Herling-Grudzińskiego - "na zasadzie błędnego koła, amerykańsko-żydowski antypolonizm podsycił polski antysemityzm".

Prawda ma to do siebie, że nigdy nie ustawia zjawisk w kategoriach czarne-białe. Prawda zaś statystyk, obliczeń, dużych liczb (nie brak takich ujęć spraw polsko-żydowskich, żeby wspomnieć choćby publikację Wł. Bartoszewicza) nie zawsze przemawia tak jak prawda jednostkowego życia. Oddajmy więc głos Zofii Szymańskiej. Jeśli mówi ona czasem rzeczy nam niemiłe, tym większa prawda innych jej słów.

"W 1933 roku przeprowadziłam się z Bagateli do mieszkania na Puławską pod trzeci. Zajmowałam trzy piękne pokoje, i z wielką radością przyjechałam - w następnym roku - propozycję utworzenia gabinetu Ubezpieczalni Społecznej w moim mieszkaniu.

Muszę dodać, że teraz zetknęłam się z zupełnie innym środowiskiem. Dotychczas pracowałam przeważnie wśród ludności żydowskiej, teraz przyjmowałam pacjentów rodzin chrześcijańskich. Obawiałam się początkowo bojkotu, okazywania odruchów antysemityzmu. Był przecież częsty wśród sfer inteligentnych, w dodatku stale podsycany przez różne stronnictwa. Nic podobnego mnie nie spotkało. W ciągu sześciolatniej pracy miałam oczywiście domy, w których mnie przyjmowano jak przyjaciela, w innych mniej przyjaźnie, a nawet wrogo. Z jednego

domu zostałam brutalnie wyrzucona za drzwi, dlatego, że nakazałam powlec pościel i wietrzyć pokój dziecka chorego na odrę. Usłyszałam warknięcie: "Precz z takim leczeniem".

Od pierwszej chwili założenia getta autorka znalazła się za jego murami. I oto:

"Utrzymywaliśmy kontakt z przyjaciółmi po drugiej stronie murów. Uzgadnialiśmy ewentualną możliwość pomocy w razie, gdyby ziściły się pogroźki zupełnej likwidacji getta, które szerzyły popłoch.

Z przyjaciółmi widywaliśmy się w gmachu Sądów. Do dziś pamiętam przykrość, jaką odczułam, gdy stary woźny, który znał mnie jako biegłego sądu dla nieletnich od 1919 roku i odnosił się do mnie zawsze z ogromnym szacunkiem, zaczął mnie "tykać". Przypomniałam mu to, gdy w Polsce Ludowej przekroczyłam znowu próg gmachu Sądów wezwana na rozprawę i znów byłam "panią doktor".

Przyjaciele przynosili do gmachu Sądów, poza drobnymi upominkami, niezbędne nam papiery, tzw. Ausweisy. W przenoszeniu tych ostatnich oddała nam nieocenione zasługi księżna Mirska, obecnie Jabłońska. Mieszkała w domu Frageta, od którego szedł most na drugą stronę muru. Most ten przeznaczony był wyłącznie do użytku aryjskich mieszkańców tego domu. Księżna Mirska kilka razy dziennie przechodziła nasze sprawy, przenosiła w swej niewinnie wyglądającej torebce fałszywe dokumenty tożsamości uciekającym z getta".

Zofię Szymańską wyprowadzono z getta. Namówili ją do tego i ułatwili wyjście znajomi Polacy, pracownicy kuratorium, z którymi współpracowała w czasach przedwojennych. Ludzie ci pomogli również wyprowadzić jej dziesięcioletnią siostrznicę Jasie; nie udało się już jednak uratować reszty zamkniętej w getcie rodziny. Zofia Szymańska i Jasia przeżyły, ukryte najpierw przez znajomych, potem w klasztorach. Oto co Zofia Szymańska o tym pisze:

"Siostra prefekta, poznanianka,

przyjęła mnie niezwykle grzecznie, o nic nie pytając. Wiedziała, że trzeba mnie ukryć, aby uratować mi życie. Po upływie dwudziestu siedmiu lat przyznała, że nie miała nawet pojęcia, kogo przechowuje i dla kogo naraża życie swoje i swoich siostr.

Nie mogę pominąć faktu, że o pobycie żydowskich dziewczynek w Szymanowie, wiedziały wszystkie siostry, świecka służba, wszyscy rodzice i właściwie cała wieś. Nikt z rodziców, mimo stale grożącego niebezpieczeństwa, jakie wisiało nad klasztorem, nie odebrał swego dziecka. Niektórzy wnosili opłaty za dwoje dzieci, aby pokryć koszty utrzymania przechowywanych. Za Jasie wpływały od czasu do czasu, bardzo dorywczo, znikome sumy pieniędzy, nie wiem, z jakiego źródła. Siostry otrzymywały od czasu do czasu dyskretne dary od ludzi dobrej woli. Cały klasztor od siostr do najmłodszego dziecka wiedział, jaką ma przybrać postawę w razie częstych niemleczkich rewizji. Zanim siostra furtianka dała znak, że u progu stoją Niemcy, dziewczęta i siostry były już na swoich stanowiskach. Gdy starsze dziewczęta nawiązały kontakt z partyzantami z lasu, siostra przełożona wskazała im grupę żydowskich dziewcząt. "A one?" - Zrozumiały, że nie mają prawa narażać klasztoru na jeszcze jedno niebezpieczeństwo i zrezygnowały. Jednej, jedynej matce, która "zyczliwie" zapytała siostrę przełożoną, czy warto dla kilku żydowskich dziewczynek narażać siebie i pozostałe dzieci, przełożona oddała natychmiast jej dwie córki, mimo zapewnienia matki, że słowa jej były podyktowane tylko serdecznym współczuciem.

Dzieci były pod opieką całej społeczności klasztornej i wsi. Nie znalazł się ani jeden zdrajca".

Po wojnie doktor Zofia Szymańska, która nigdy nie wyplerała się swego żydostwa, miewała przykrości od władzy "ludowej" jako... klerykalka. Rzeczywiście, miała czelność utrzymywać serdeczne kontakty z matką Getter, przełożoną Zgromadzenia Rodziny Maryi. Pisze o tym, relacjonując rozmowy, a m.in. i taką:

"Moja droga, musi mi pani po-

móc. Mam wychowaną, Helenkę. Przygarnęliśmy ją, gdy miała osiem lat, może dziewięć. Obecnie ma szesnaście. Rodzice - Żydzi - zginęli w jakimś małym miasteczku. Przywiozła ją jedna z siostr. Znalazła blakające się samotnie dziecko. Oczywiście zatrzymałam ją. Dziewczynka chowała się zawsze w tym domu, gdzie ja najczęściej przebywałam, w Phudach. Przygłęła do mnie jak do rodzonej matki. I oto nitech sobie pani wyobrazi, znalazł się dziadek Helenki. Ten bardzo stary człowiek, mieszkał w Jerozolimie z córką, która niedawno umarła. W czasie okupacji zginęły wszystkie jego dzieci w Polsce, została jedna Helenka. Staruszek znalazł ją przez Czerwony Krzyż i prosi, żeby do niego przyjechała, a to dziewczynisko się broni i nie chce. ...

- No i widzi pani doktor, wszystkie moje nauki spełyły na niczym. Uczyla miłości bliźniego, powtarzałam stokrotnie: "cokolwiek uczynisz bliżnim swoim - mnie uczynisz", a ty co? Stary, samotny człowiek, który stracił wszystkich bliskich, odnajduje jedyną wnuczkę. Zamiast umilić mu starość, ogrzać swą miłością serce, zastąpić zmarłe dzieci, ty się wahasz przed spełnieniem narzucającego się obowiązku".

Dziewczyna w końcu pojechała do Izraela, zaś matka Getter, komunikując o tym Zofii Szymańskiej, mężnie polykała łzy.

"Zgromadzenie Rodziny Maryi za przyczyną Matusi Getter" - pisze Szymańska - "ratowało kilkadziesiąt żydowskich dzieci. Matusia Getter nigdy w ciągu długich rozmów ze mną nie podkreślała tego faktu, uważała to za zupełnie naturalne".

A oto co mówiła do swej wychowanki, naklanając ją do wyjazdu:

"Nie ma katolickiego lub żydowskiego Boga, Bóg jest jeden. A Bóg jest miłością. Twoje miejsce jest w tej chwili nie przy mnie, lecz przy samotnym, osieroconym starcu. Jeśli tego nie rozumiesz, nie masz Boga w sercu".

Passus o jednym Bogu dedykuję - na zakończenie - tym, którzy nie

Dokończcie na str. 29

M i g a w k i

z jazdy samochodem po Polsce

Nocna jazda po Polsce po kilku-nastoletniej nieobecności nie należała do szczególnie przyjemnych. Zwłaszcza jak wjeżdża się z oczekiwaniami... - no właśnie na co? Pomimo tego, że raczej nie należałam do tych, co wspominali to co polskie z wielkim sentymentem i popłakiwali za wierzwą rosochata, oczekiwałam jednak, że po wjeździe do Polski, będzie jakoś inaczej. Podświadomie liczyłam, że będzie bardziej po swojsku, blisko, jak tylko może być w miejscu, które się zna. Gdzieś tam w najgłębszej czeluści serca chciałam przecież wrócić do domu. I chociaż doskonale wiedziałam, że dom, ten prawdziwy, od dawna nie istnieje (jeszcze zanim mnie wywiało za dalekie wody już go nie było), to jednak czyż powrót po latach nie powinien się odbyć jak powrót w rodzinne strony?

Kilometrowe przedbiegi

Niestety, nikle oświetlony pas drogi tuż przed reflektorami samochodu był tak samo zatrważająco obcy jak ten po zachodniej stronie granicy, a daleko bardziej nieznany niż drogi, które zwykłam przemierzать w Ameryce i w Europie Zachodniej. Duże ciężarówki, których na początku, zaraz po wjeździe do Polski było bez liku, stopniowo ginęły podążając w swoim kierunku. Wraz z nimi coraz cieńsza stawała się nitka wiążąca mnie z tamtą stroną. W ich miejsce pojawiało się coraz więcej ciężarówek Staro-podobnych, o których istnieniu prawie już zapominałam. Im dalej od tras przelotowych, tym mniejszy ruch, ale i więcej zawaldróg w postaci różnego rodzaju przyczepki ciągniętych przez przeróżne maszyny, w rodzaju traktorów. I wbrew temu co mówiło się jeszcze za moich czasów, to nie fur-

manki były prawdziwymi zawałodrogami, lecz przyczepki ciągnięte przez flaki. A jest ich na drogach polskich bez liku, czemu nie ma się co dziwić zważywszy rozmiar samochodziku, i fakt, że najczęściej obsługuje on całą, najczęściej liczną, rodzinę. Zresztą, pierwsze zwiastuny zjawiska flak z przyczepką, oglądaliśmy już w Niemczech (byłych) Zachodnich. I pomyśleć, że zaledwie kilkanaście godzin temu mój kuzyn zacięcie udowodnił swojemu znajomemu, że Syreny to by w Ameryce na autostradę nie wpuścili. I my także zastanawialiśmy się jak może mały flak z przyczepką, załadowaną do granic wytrzymałości, wiozący na dodatek pięć dorosłych ludzi hulać po zachodniemieckich autostradach. A to, że hulał, widziałam na własne oczy, i wnioskując z min podróżujących flakiem, wcale im nie było smutno - pewnie przyczepka była dobrze załadowana. I o ile furmanki, zawsze jakoś dało się wyminąć, o tyle flaki stawały sobie za punkt honoru nie dać się przez nikogo wyprzedzić, i dokonywały częstokroć istnej akrobacji drogowej, co dla tak nieobeznanego w arkanach sztuki blokowania jak ja, było autentycznym problemem i zagrożeniem. A spróbuj z takim się nie puścić w zawody! Prędzej ci opony wypruje, niż daruje lekceważący stosunek do jego "SAMOCHODU". Po stosunkowo krótkim czasie nauczyłam się bawić w zmęczonego, co polegało na krótkiej próbie prześcignięcia, a potem spásowaniu pojedynku. Towarzyszyć temu musiała odpowiednia gestykulacja i demonstracja złości, co miało tę dodatkową stronę, że wyładowywałam się całkiem niewinnie, poza zasięgiem siedzącej w samochodzie rodziny - a to niebagatelne. Z niemającym zdumieniem obserwowałam jednakże wyraz spokojnej satysfakcji i nonszalanckiej wyższości odmalowany

na twarzach "zwycięzców". Najpierw niedowierzająco spoglądali w tylne lustro, a potem widząc jak się zloszczą, powoli przelastacali się w zadowolonych balwanów i wyraz natężonego zmęczenia szybko ustępował z nich twarzy. To pewnie ci potem opowiadają w Ameryce, jakże to niezrównanie zrywane maszyny mieli w Polsce, i jak dosadzali wszystkim innym, szczególnie tym z Zachodu. I to również oni potem tam wpadają w pułapkę zastawioną przez samych siebie, nie mogąc tego samego dokonać na zakupionym na raty małolitrażowym fordzie.

Jak się jedzie?

Generalnie główne drogi przelotowe, drogi szybkiego ruchu, i autostrady są w niezłym stanie technicznym i dobrze się nimi jeździ. Zupełnie inaczej przedstawia się sytuacja na drogach pobocznych. Oznakowanie na nich jest bardzo kiepskie, jeżeli w ogóle istnieje. I tak jak wjeżdżałam bez mapy samochodowej do Polski z nadzieją, że jakoś sobie poradzę, tak prędko przekonałam się, że bez jakiegoś przewodnika, pomimo tego, że jeżdżę po niby to swojej ziemi, to ani, ani się nie obęde. I tak jak za starych dobrych czasów, we Wrocławiu jest do nabycia plan Krakowa, plan Wrocławia można za to dostać w małopolskim Wolbromiu, a plan Krakowa w Łańcucie. Map samochodowych niestety w miejscowościach przeze mnie odwiedzanych nie było wcale, ale w końcu od czego jest rodzina w Polsce?

Zakup benzyny

Prawdziwy problem dla przybysza stamtąd to dostanie benzyny bezołowiowej. Można ją dostać tylko w dużych miastach, na specjalnie

wydzielonych stacjach, które z reguły są i tak zamknięte po godzinie 18-tej. Ale Polak zawsze sobie jakoś poradzi, i prawie na każdej stacji obsługa jest odpowiednio wyposażona w odpowiednie urządzenia do tankowania wszystkiego do wszystkiego. I jak zwykle nikt się nie martwi konsekwencjami, bo ci z urządzeniami nie mają pojęcia, że robią coś nie tak, a ci potrzebujący z kolei nie mają wyboru, bo jakoś muszą jeździć, w myśl zasady, że lepiej jechać kiepsko niż wcale. Osobiście nie spotkałam stacji samoobsługowej, wtajemniczeni twierdzili jednak, że takowe istnieją. Za to prawie we wszystkich kolejkach po benzynę stoi się metodą na popych. Metoda ta polega na wyłączeniu silnika i podpychaniu samochodu co jakiś czas. Tym sposobem zawsze się zaoszczędzi trochę benzyny. Na dodatek na większości stacji obowiązuje trochę dziwna (dziwna z mojej perspektywy) kolej tankowania - najpierw trzeba zapłacić, a dopiero potem obsługa nalewa benzynę. Nikt się temu nie dziwi, natomiast większość z niedowierzaniem wysłuchuje moich uwag o sposobie tankowania w Kanadzie. "I co, ludzie płacą?" - pytają najczęściej z nutką niedowierzania w głosie.

Wolność Tomku na swojej drodze

Po kilku dniach zaczęło mi się nawet fajnie jeździć, szczególnie jak odkryłam, że dziwne przepisy, nie są właściwie takie znowu dziwne zważywszy, że polegają one głównie na jeźdźniku jak się komu podoba, a podoba się ludziskom na różne sposoby - wiadomo zawsze szczylił się narodowym bogactwem osobowości. Przepisy, przepisami, a życie, życiem - potwierdza się jeszcze raz. Tylko konsekwencje tego są po prostu tragiczne. Ilość wypadków jest zastraszająco duża - i urasta wręcz do astronomicznej w porównaniu do ilości pojazdów. Podczas jednej tylko soboty poniosło śmierć na drogach ponad trzydzieści osób, o czym dowiedziałam się z polskiego radia. Informację tę zapodano z dość

dużą dozą stosunkowo makabrycznych szczegółów, szczególnie gdy relacjonowano wypadki osób będących pod wpływem alkoholu. A tych, jak zwykle w Polsce nie brakuje. Zresztą przy całej niebosznej drożyznie, wódka jest i tak ciągle stosunkowo tania, nie tylko dla przybysza spoza Polski, co jest zresztą, tak jak dawniej, dość widoczne na ulicach. Natomiast do zupełnej paranoi doszło z parkowaniem. Parkingów i miejsc parkingowych brak, w związku z tym każdy parkuje gdzie chce - przy chodniku, na chodniku, w poprzek chodnika. To co z tego, że piesi nie mogą przejść, a mamy z pociechami w wózkach muszą objeżdżać ruchliwą jezdnią? W Polsce zdaje się dalej obowiązywać zasada, że ten z samochodem ważniejszy, bo silniejszy. Co zresztą dokładnie daje się zaobserwować prawie na każdym skrzyżowaniu czy przejściu dla pieszych.

Na złodzieju czapka gore

Przed wyjazdem wielokrotnie nas ostrzegano, żeby pilnować samochodu, bo kradzieże są nagminne. Sądził się, że jest to w dużym stopniu przesadzona wizja przewrażliwionych "dolarowców" odwiedzających stary kraj. Niestety, Polacy w Polsce, przestrzegali nas jeszcze intensywniej. Nam na całe szczęście udało się uniknąć złodziejasków,

choć specjalnie nie pilnowaliśmy ani samochodu ani niczego innego. Za to prawie każdy z kim rozmawialiśmy ostrzegał nas przed lekkomyślnym zostawianiem samochodu w publicznym miejscu, szczególnie w nocy, i opowiadał nam o swoich doświadczeniach w tej materii. Faktycznie, wniosek aż się sam prosił o postawienie, jeśli przeciętny Polak ma aż tak wiele doświadczeń z bycia okradanym, to kto kradnie - złodzieje, czy też przypadkiem... No właśnie, samo pomyślenie o konkluzji jeży włos na głowie.

Za to przywozłam dość optymistyczne przydrożne impresje, bo to właśnie przy drogach jest jasno widoczne, że coś zaczyna ruszać się w wieloletniej stagnacji. Prawie na każdym parkingu, jest jakaś inicjatywa oferująca podróżnym przekąskę i radę. Mijamy nadzieję, że jak za następne dziesięć lat powrócę, to co piąty z obecnych prywatnych małych przedsiębiorców, będzie operował z prawdziwego zdarzenia barem.

...
Polski, tej dawnej, do której podświadomie tęskniłam i wracałam nie odnalazłam. Inni ludzie, Inna ja. Wszyscy pozmienniani, nie tylko dekadą czasu, ale i odmiennymi zupełnie doświadczeniami. Polski, do której wracałam nie udało mi się odnaleźć.

Nie udało mi się wrócić, lecz czyz takie powroty są w ogóle możliwe?

ALICJA FARMUS

laty stąd wyszło za pośrednictwem dzieci z pokornego wiejskiego ludu, tak właśnie powszechnie znanych: trojga pastuszków z Fatimy".

Następnego dnia Ojciec święty powiedział: "Przybywam tutaj w dniu dzisiejszym, gdy właśnie w tym dniu ubiegłego roku, na placu Sw. Piotra w Rzymie, został dokonany zamach na życie Papieża, co zbiegło się w ta-

jemniczy sposób z datą pierwszego objawienia w Fatimie, które miało miejsce w dniu 13 maja 1917 roku. Daty te spotkały się z sobą w taki sposób, że musiałem odczuć, iż jestem tutaj przedziwnie wezwany".

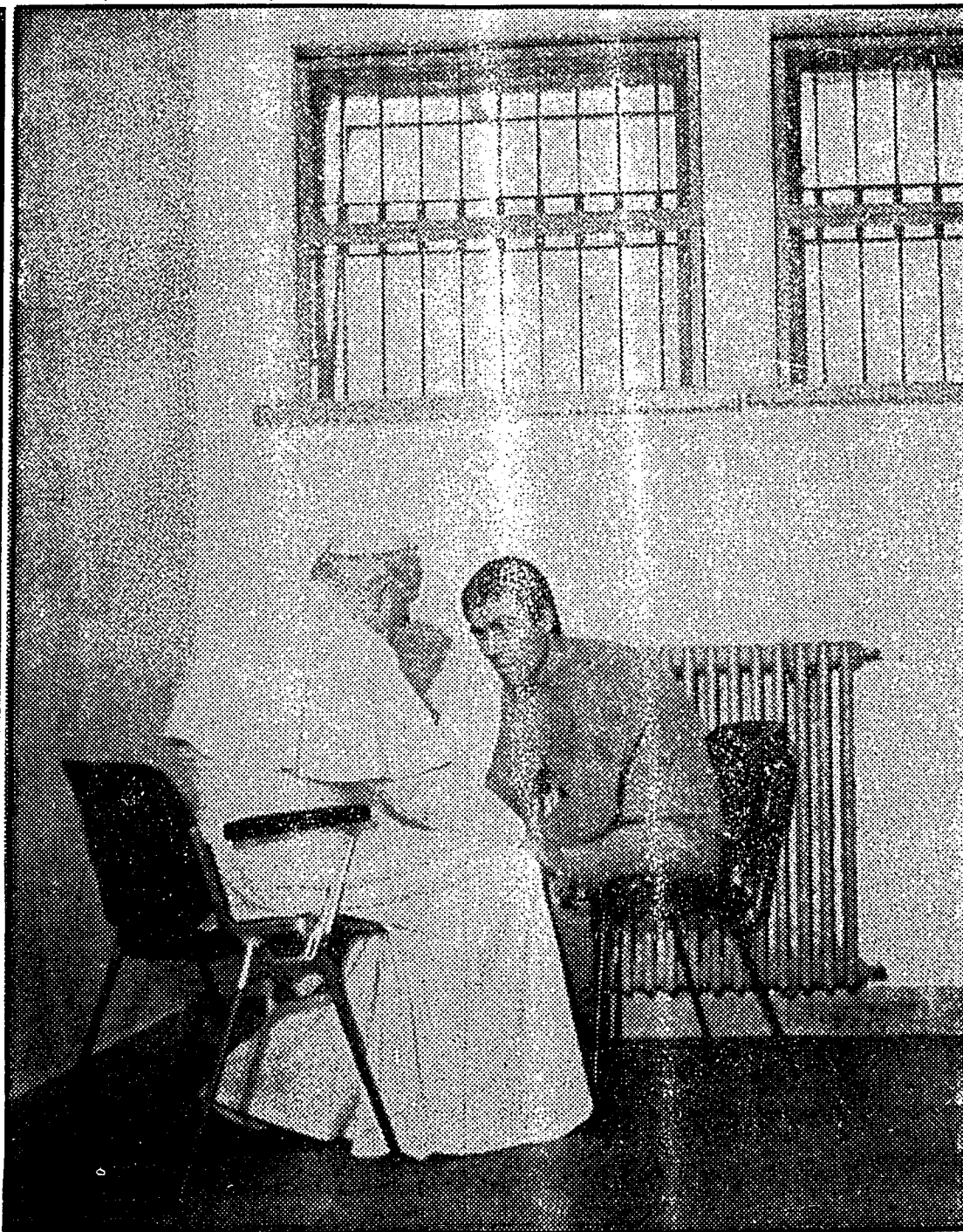
Także Papież Paweł VI w pięćdziesiątą rocznicę objawień, 13 maja 1967 roku, odbył jednodniową pielgrzymkę do Fatimy. W homilii pod-

Dokończenie ze str. 3

czas Mszy św. powiedział wówczas m.in. znamienne słowa: "Światu grozi niebezpieczeństwo. Oto przyczyna, dla której przybyliśmy tu, do stóp Królowej Pokoju, aby prosić ją o zjednanie wielkiego daru, którego udzielić może tylko sam Bóg, daru pokoju".

Gustaw Kania

"Modłę się za brata, który mnie zranił, a któremu szczerze przebaczyłem"
(17 maja 1981 r.)
Na zdjęciu: Jan Paweł II w celi Ali Agcy, 27 grudnia 1983 r.

IMIGRACJA

Poniżej drukujemy dalszy ciąg listy pożądanych zawodów w prowincji Quebec.

- Sample Man, (Textile), sample maker.
- Tool and Die Maker (mach., weld. & forg.). May specialize in making certain Die-Casting-and-Plastic-Moulding. Die-maker; i.e.: Die maker, Die Sinker, Tool maker.
- Machinist, Computerized numerical Control Machines.
- Machinist, General (mach., weld. & forg.).
- Sheer-Metal Worker (Stainless).
- Welder-Fitter, (mach., weld. & forg.).
- Welder, gas and arc.
- Aircraft Fitter-Assembler, Bench (air & space-craft). Bench fitter mechanic.
- Electrical Repairman (electric equip.) may repair or replace mechanical, pneumatic, hydraulic or electronic components of electrical equipment. May be designated according to equipment repaired or work location; i.e.: Electrical Repairman, Crane Maintenance, Machine shop, etc.
- Refrigeration Mechanic (mech. equip., n.e.c.). Manufacturing and retail outlet.
- Sewing-Machine Operator.
- Plastics-moulding-machine Setter.
- Plastic Moulder, Fibreglass speciality.
- Motor-Vehicle Mechanic.
- Body-and-Fender man (motor vehicle).
- Aircraft Maintenance Engineer, (air & space-craft).
- Aircraft Mechanic.
- Millwright (mech. equip., n.e.c.).
- Brickmason, (construction).
- Tile mechanic (construction).
- Concrete Gunman, (construction).
- Plasterer, base coat-finish-sprawy gun.
- Asphalt roofer, (construction).
- Pilot-in-command, pilot airline.
- Offset Press Operator.
- Stripper (printing & publishing).
- Operator, Chemical Process Unit, (chem., n.e.c.).
- Meat Cutter (ret.trade; slaught. & meat pack.) butcher.
- Grader, Lumber (sawmill; wood-

working) lumber inspector; marker, lumber.

- Knitting-Machine Fixer (knit goods) with knowledge of numerical controlled machines.
- Salesperson, Hardware.
- Sales, Clerk.
- Estimator.
- Chef-Cook, General, (Navigation in particular).
- Cook, Small Establishment.
- General Worker, Farm.
- Silviculture Worker.
- Tree-Harvester Operator.
- Sand Moulder (iron & steel; non-ferrous metal).

KOMUNIKAT

Dnia 19 kwietnia 1991 r. w siedzibie Polskiego Ośrodka Kulturalnego w Toronto (206 Beverley St.) odbyło się Walne Zebranie Polskiego Funduszu Wydawniczego w Kanadzie. Wybrany został nowy Zarząd w składzie:

Prezes - prof. Florian Śmieja
Wiceprezes - dr. Ewa Stachniak
Sekretarz - Henryk Wójcik
Skarbnik - Julia Kicińska
Członkowie Zarządu -
Magdalena Czyżycka, Marek Kusiba, Zbigniew Stachniak, dr. Stanisław Wcisło, Edward Zyman.
Komisja Rewizyjna -
Anna Nowakowska, Stanisław Rupik, Adam Zachwieja.

Zarząd PFW zaprasza wszystkich

**UWAGA
POLSCY IMIGRANCII!**

Centrum Pomocy Polskim Imigrantom przyjmuje nowe zapisy do klas jęz. angielskiego na poziomie podstawowym. Lekcje odbywają się w Domu Polskim - 206 Beverley St., Toronto, od poniedziałku do piątku w godz. 9 - 14:30 lub 10 - 14:30. Kurs wieczorny odbywa się w godz. od 19:00 - 21:00 w poniedziałki i środy. Program dostosowany do potrzeb osób starszych prowadzony jest w Wawel - Villa - 1926 Bloor Str. West w godz. 10 - 14:30 od pon. do piątku. Klasa popołudniowa w godz. od 15:00 - 18:00 z opieką dla dzieci w wieku przedszkolnym odbywa się 4 razy w tygodniu od pon. do czwartku w Bickford Centre, 777 Bloor St. W., w pokoju nr 306.

Udzielamy także informacji odnośnie kursów jęz. angielskiego na terenie całego miasta.

Christopher KUJVID - Koordynator kursów jęz. angielskiego przy Centrum Pomocy Polskim Imigrantom, tel. 979-9634, 979-9639

do współpracy (w szczególności nowo przybyłych). Wszelkich informacji udzieli Sekretarz - tel. (416) 444-7189. Korespondencję kierować należy na adres: POLISH-CANADIAN PUBLISHING FUND, P.O.Box 173, Postal Station "B", Toronto, Ontario M5T 2T3.

ZARZĄD

Otrzymałmy informację od rodziców Karola Kumidaję, którego tragiczną śmierć opisaliśmy w 177 numerze ECHA apelując o pomoc dla nowo przybyłej rodziny. W związku z poniższą informacją zbiórka na opublikowane konto została zakończona. Serdecznie dziękujemy.

Redakcja ECHA zwraca się z apelem do Czytelników, którzy mogą pomóc Państwu Kumidajom w zamian lub znalezieniu nowego mieszkania 2-sypialniowego w północno-zachodniej części miasta o pozostawienie informacji na maszynie - tel. 747-6034.

PODZIĘKOWANIE

Jesteśmy bardzo wdzięczni wszystkim osobom, znajomym, sąsiadom, szkole polskiej i angielskiej i całej Polonii za pomoc w pokryciu kosztów pogrzebu Karola.

Dzięki Państwa pomocy koszty te zostały całkowicie pokryte.

Rodzice Karola Kumidaję

SREBRNY MEDAL IDZI, BRAZOWE - SULIMY I DRUŻYNY

Polskie pięcioboistki zdobyły trzy medale podczas mistrzostw Europy w Sofii. Dorota Idzi była druga, a Anna Sulima trzecia w klasyfikacji indywidualnej. Drużynowo zaś polski zespół zajął trzecie miejsce.

Mimo to reprezentantki Polski mogą narzekać na pecha, gdyż Iwona Kowalewska wylosowała bardzo kapryśnego wierzchowca, który w ogóle nie chciał skakać. Polka nie zdobyła więc ani jednego punktu w jeździe konnej. Gdyby miała więcej szczęścia, nasza drużyna wywalczyłaby bez problemów złoty medal.

Klasyfikacja indywidualna:

1. Jana Dolgaczewa (ZSSR) - 5399 pkt.; 2. Idzi - 5387; 3. Sulima - 5203; 26. Kowalewska.

Drużynowo: 1. ZSSR - 15234 pkt.; 2. Węgry - 14891; 3. Polska - 14794; 4. W. Brytania - 14334; 5. Włochy - 14220; 6. Niemcy - 14036.

W PING PONGU BEZ MEDALU

Reprezentantom Polski nie udało się przywieźć medalu z mistrzostw świata w tenisie stołowym rozgrywanych w Japonii. Najdalej zawędrował w turnieju singlowym Andrzej Grubba, który w pojedynku o awans do półfinału przegrał jednak z aktualnym wicemistrzem świata, Szwedem Joergenem Perssonem 21:15, 19:21, 21:19, 18:21, 16:21.

Persson doszedł do finału i zdobył złoty medal pokonując Szweda Waldnera 21:19, 21:18, 21:18. W grze podwójnej tytuł mistrzowski przypadł Szwedom Peterowi Karlssonowi i Thomasowi von Scheele, którzy pokonali Wang Tao i Lu Lina (ChRL) 16:21, 21:16, 21:14, 18:21, 21:18. Andrzej Grubba i Leszek Ku-

charski przegrali w pojedynku o awans do ćwierćfinału z późniejszymi srebrnymi medalistami 21:15, 23:21, 11:21, 18:21, 19:21.

Mistrzostwo świata w grze pojedynczej kobiet wywalczyła Deng Yaping (ChRL), która w finale pokonała Koreankę Li Bun-Hui 21:13, 21:18, 21:14. Polki, Anna Januszka i Agnieszka Gieraga nie przebrnęły pierwszej rundy, podobnie zresztą jak w grze podwójnej, która była popisem reprezentantek ChRL. Do półfinału zakwalifikowały się bowiem cztery pary z tego kraju. Teniści stołowi ChRL dominowali również w grze mieszanej. W finale Wang Tao i Liu Wei pokonali Xie Chaojie i Chen Zihue 21:14, 21:19, 21:14.

Finał debła kobiet był wewnętrzną sprawą ChRL. Para Gao Jun i Chen Zibe pokonała parę Qiao Hong i Deng Yaping.

DWA REKORDY ŚWIATA

Sowiecki tyczkarz Siergiej Bubka po raz dziesiąty wpisał się na listę rekordzistów świata na odkrytym stadionie, pokonując podczas mitingu w japońskim mieście Shizuoka wysokość 6,07 m.

Po wspaniałej serii rekordowych wyników podczas sezonu halowego, uwieńczonej nowym rekordem świata 6,12 m, także starty na stadionach Bubka rozpoczął od mocnego uderzenia. Wysokość 6,07 osiągnął w drugiej próbie, zbierając zasłużone brawa od licznie zgromadzonej publiczności.

Po zawodach w Shizuoka mistrz świata i olimpiady powiedział: - Nie spodziewałem się, że na początku lata będę skakał tak wysoko. Wynik ten świadczy o tym, że jestem dobrze przygotowany do sezonu.

Podczas tego samego mitingu rekord świata w rzucie oszczepem ustanowił Seppo Raty z Finlandii. Fiński oszczepnik uzyskał odległość 91,98 m, poprawiając swój rekord życiowy o ponad pięć metrów.

Raty, który na co dzień pracuje w cegielni, zaprezentował w Shizuoka nierzewną formę. W dwóch pierw-

szych seriach osiągnął zaledwie 77,68 i 73,36 m i nic nie zapowiadało, że zostanie rekordzistą świata. O rekordowej próbie powiedział:

- Kiedy rzuciłem oszczepem, wiedziałem, że wynik będzie dobry. Nie sądziłem jednak, że pobiję rekord świata. Nawierzchnia tutejszego stadionu jest zbyt miękka. Pod tym względem stadion w Tokio, gdzie w sierpniu odbędą się mistrzostwa świata, bardziej mi odpowiada. Przypuszczam, że latem będę rzucał jeszcze dalej - dodał.

DOGRYWKOWE ĆWIERĆFINAŁY

Ćwierćfinały piłkarskiego Pucharu Polski były z wyjątkiem spotkania Stal-Olimpia meczami dogrywek. W dwóch przypadkach doszło nawet do strzelania karnych. Wyniki:

- Stal - Olimpia 0:0 (pierwszy mecz 1:2). Awans Olimpii.
- Widzew - Zawisza 0:1 (0:1, 0:1) rzuty karne - 1:3 (pierwszy mecz 1:0). Awans Zawiszy.
- LKS - Legia 2:0 (2:0, 1:0), rzuty karne 5:6 (pierwszy mecz 0:2). Awans Legii.
- GKS - Górnik 2:0 (1:0, 0:0; pierwszy mecz 0:1). Awans GKS.

W siedzibie PZPN dokonano losowania półfinałów piłkarskiego Pucharu Polski. Grać będą:

- GKS Katowice - Zawisza Bydż.
- Olimpia Poznań - Legia W-wa

Pierwsze mecze odbędą się 15 maja, a mecze rewanżowe - 5 czerwca. Drużyny wymienione na pierwszym miejscu są gospodarzami pierwszych spotkań. Finał Pucharu Polski odbędzie się 23 czerwca. Sprawa przydziału roli gospodarza tej imprezy zostanie rozstrzygnięta później.

ZAGŁĘBIE UCIEKA

W 23 kolejke lider tabeli Zagłębie Lubin wygrał na wyjeździe, a w związku z porażką GKS Katowice i remisem Wisły umocnił się na pierwszym miejscu.

WYNIKI 23 kolejki I LIGI:
Śląsk Wrocław - Olimpia Poz. 3:0
Motor Lublin - Zagłębie Lubin 1:2

Igloopol Dębica - Zawisza Bydż.	2:1
Lech Poznań - Zagłębie Sosn.	1:1
Wisła Kraków - LKS Łódź	0:0
Legia W-wa - Stal Mielec	1:0
Górnik Zabrze - Ruch Chorzów	3:0
GKS Kat. - Hutnik Kraków	2:3

TABELA I LIGI:

1. Zagłębie L.	33	35:20
2. Górnik	30	47:21
3. Wisła	30	31:14
4. Hutnik	29	40:23
5. GKS	29	25:19
6. Lech	25	39:22
7. Legia	24	22:18
8. Olimpia	24	27:30
9. Śląsk	22	25:32
10. LKS	22	21:30
11. Motor	21	22:27
12. Igloopol	21	24:33
13. Zawisza	20	22:30
14. Ruch	18	16:27
15. Stal	12	19:35
16. Zagłębie S.	8	16:50

Piłkarze Zawiszy Bydgoszcz mają nowego trenera. Został nim Adam Topolski - znany wcześniej gracz Legii Warszawa, Pittsburga i Los Angeles Lasers. Prowadził już bydgoszczan w meczu poprzedniej kolejki przeciwko LKS wygranym 2:0 oraz w meczu obecnej kolejki przeciwko Igloopolowi przegranym 1:2. Oto jego wypowiedź trenerska:

"Jako długoletni, praktyk futbolowy mam wprawdzie szacunek dla teorii, ale - podobnie jak Kazimierz Górski, czy ostatnio Adam Mustiał - zostawiam samym zawodnikom komfort indywidualnego myślenia. Opracowuję rodzaj strategii i taktyki lecz na boisku decyduje najbardziej postawa zawodników, a nie wykresy i schematy malowane na tablicach. Oczekuję od zawodników pełnego zaangażowania w grę, wymiennosci funkcji, waleczności.

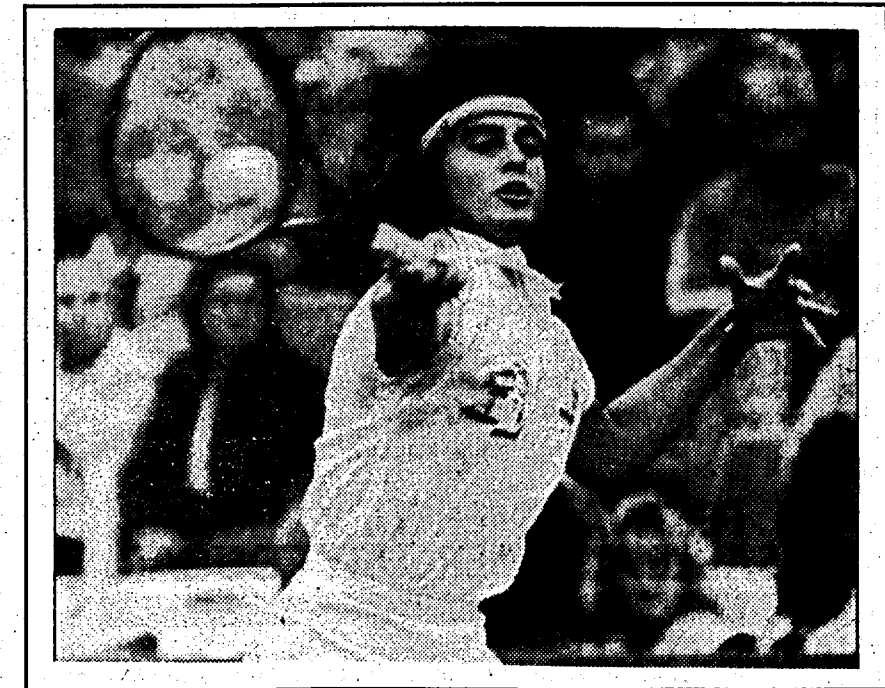
Myślę, że słabością polskiej ligi jest zbyt duża ilość przestojów, zawodnicy przejawiają za mało inklinacji do gry kombinacyjnej. W mojej filozofii futbolu trening jest tylko dodatkiem do meczu. Nie sądzę też, aby trzeba było niejako z urzędu wybrać lidera zespołu. Powierzam tę rolę zawodnikowi, który akurat znajduje się w najlepszej dyspozycji".

W II lidze nastąpiła zmiana lidera.

Na czoło wysunęła się Jagiellonia Białystok - 41 pkt. Druga jest Stal St. Wola - 40 pkt., trzeci Widzew Łódź - 39, czwarta Miedź Legnica - 39 pkt.

Puchar Davisa już bez Polaków

Polscy tenisiści nie wystąpią w wrześniowym barażu o awans do grupy światowej rozgrywek o Puchar Davisa. Na korcie Legii nasza drużyna nie sprostała wyżej notowanej reprezentacji Wielkiej Brytanii. Decydujący o zwycięstwie punkt goście wywalczyli w grze podwójnej - Jeremy Bates i Nick Brown pokonali Wojciecha Kowalskiego i Tomasza Iwańskiego 6:2, 7:5, 3:6, 6:7 (3-7), 6:4. Wcześniej Kowalski przegrał z Danym Sapsfordem 6:7 (3-7) 2:6, 7:6 (7-2), 1:6, a Iwański uległ Jeremy Batesowi 4:6, 0:6, 4:6. Wzamykających mecz graczy "pocieszenia" Kowalski pokonał Batesa 6:2, 3:6, 6:3, a Bartłomiej Dąbrowski przegrał z Chrisem Wilkinsonem 6:7 (7-9), 3:6. Ostatecznie Polska uległa Wielkiej Brytanii 1:4.

Mistrzostwo Włoch w tenisie kobiet zdobyła raketka nr 3 na świecie 21-letnia Argentynka Gabriela Sabatini (na zdjęciu) pokonując w finale raketkę nr 1 Jugosłowiankę Monikę Seles (17 lat) 6:3, 6:2. Tydzień wcześniej Seles przegrała z raketką nr 2 Steffi Graf w finale Niemiec.

MURZYNI PRZECIWI MURZYNOM

Chyba mieli rację ci, którzy utrzymywali, że uwalniając terrorystę Mandelę RPA więcej straci niż zyska. Prezydent de Klerk zdecydował jednak uwolnić Nelsona oraz zalegalizować jego partię, komunistyczny i prosowiecki Afrykański Kongres Narodowy. Było to w lutym zeszłego roku. Przez kilka miesięcy nic specjalnego się nie działo. Mandela jeździł po kraju i za granicę - przemawiał, dziękował, pouczał, salutował wyciągniętą w górę pięścią i chwalił komunistów sowieckich, oraz takich wodzów jak Kaddafi i Castro. Jednak już pod koniec lata ub. roku doszło do pierwszych masowych starć pomiędzy zwolennikami AKN, a zwolennikami ruchu Inkatha. I dalej potoczyła się lawina. W efekcie w ostatnich 8 miesiącach w walkach czarnych przeciwko czarnym zginęło ponad 3000 osób, a wydarzenia ostatnich trzech miesięcy wskazują, że lawina toczy się dalej i przybiera na sile. Weźmy wyrwykowo ostatnie tygodnie: w Tembisa zastrzelono pięścioro czarnych, w pobliżu Tembisa 6 czarnych zostało zabitych w autobusie, w Pietermaritzburg zginęło 9 Murzynów, w Sebokong 35, w Alexandrii - ponad 20, gdy piszę te słowa w dzienniku podają, że dzisiaj 12 maja około 1000-osobowa grupa Zulusów wpadła do osady murzyńskiej Kagiso w pobliżu Johannesburga, zabijając co najmniej 27 czarnych.

Scenariusze są na ogół dwa: 1. pewna niewielka grupa ludzi ni stąd ni zowąd wchodzi do pociągu, autobusu, sklepu, przychodzi na pogrzeb i siecze w tłum z broni maszynowej i rzuca granatami, a następnie oddala się; 2. podniecony tańczący tłum powiększająca się kawalkadą wymachujących dzidami, włóczniami,

toporami, łukami ludzi podsycza aż do morderczego transu swe własne emocje nienawiści oraz żądzę krwi i zmierza w stronę najbliższego wrogiego osiedla, po czym rozładowuje swoją agresję na tych, którzy nie zdążyli zbiec, bądź w błogim śnie nie spodziewają się śmierci.

WALCZY AKN Z INKATHĄ

Prawie 100% walk toczy się pomiędzy zwolennikami Mandeli i Afrykańskiego Kongresu Narodowego, a zwolennikami i członkami ruchu Inkatha na czele z Mangosuthu Buthelezi. Wzajemne animozje trwają od lat. Mają zresztą silne podłoże plemienne i religijne. Trzonem AKN jest plemię Xhosa, trzonem Inkathy plemię Zulusów. Obydwie strony oskarżają co prawda o prowokację białych, ale jest to wyraźna próba - w obliczu fatalnego wrażenia jakie na świecie wywiera ta brutalna walka - wytrącenia zwolennikom utrzymania dalszej dominacji białych w RPA argumentu, że czarnoskórzy mieszkańcy RPA nie dojrżeli do współudziału we władzy.

POWTÓRKA Z LENINA

Prawda jest taka, że Mandela po wyjściu na wolność zaczął realizować wyznawaną od lat koncepcję odebrania władzy białym przemocą. Pierwszym krokiem jest zgodnie z naukami jego mistrza Lenina - stworzenie sytuacji rewolucyjnej, wywołanie chaosu i zamieszania. Oficjalnie i wobec światowej opinii pub-

licznej Mandela udaje gołąbka pokoju i nawołuje raz po raz do położenia kresu walkom, zawarcia przymierza z Zulusami, przyjęcia wspólnego frontu wyborczego przez czarnych i kolorowych. Faktycznie jednak rozsyla po kraju dyrektywy wzniecenia ognia w celu ostatecznego obalenia białych. Na razie jego partia i zwolennicy są po prostu za słabi, aby rzucić się wprost na białego człowieka, ale prowadzona robota podjazdowa Mandeli niejednego białego już wykruszyła bądź kupiła - wszystko w imię humanitaryzmu, równości ras, wolności i godności człowieka itp. Mandela wykorzystuje także każdy przypadek zbiorowego mordu do wygłoszenia ponownego apelu wobec de Klerka, aby uruchomił siły porządku i wreszcie położył kres rozlewowi krwi. Prezydent śle oddziały policji za oddziałami, ale gdy biali policjanci zaprowadzą porządek są oskarżani o prześladowanie czarnych z powodów rasistowskich, gdy nie użyją przemocy rząd oskarżany jest o bezsilność, a policjanci o celowe dopuszczenie do mordów w celu zmniejszenia liczebności murzyńskiej populacji.

Od ponad dwóch miesięcy Mandela oskarżając rząd o bierność i obojętność zapowiada utworzenie przez Kongres własnych oddziałów zbrojnych samoobrony. W odpowiedzi Inkatha zapowiedziała utworzenie podobnych.

WALKA O WŁADZĘ

Bazująca na etnicznych animozjach otwarta wojna między AKN i Inkathą nie ogranicza się jedynie do konfliktu plemiennego. Obydwa

ugrupowania dzielą ogromne różnice polityczne - AKN głosi potrzebę rewolucji społecznej, Inkatha stała zawsze na gruncie legalizmu i przestrzegania porządku prawnokonstytucyjnego RPA. Jest także za zniesieniem apartheidu, co zresztą w sferze formalnej de Klerk już zrobił, ale na drodze ewolucyjnej bez wstrząsów; AKN zawsze domagał się sankcji przeciwko RPA. Inkatha stoi na stanowisku, że biali i tak się wyżywią, a sankcje godzą przede wszystkim w ludność murzyńską powodując redukcję stanowisk pracy i masowe bezrobocie.

Głównym jednak powodem krwawych walk pomiędzy AKN i Inkathą jest wyrobienie sobie jak najlepszej pozycji startowej w obliczu wylaniającej się perspektywy udziału czarnych we władzy. Prezydent de Klerk i jego Partia Narodowa są zrezygnowani i opracowują konstytucję, która dopuści kolorowych i Murzynów do władzy. Wśród białych reakcje są różne - część ta tzw. humanitarna i liberalna przyjmuje tę perspektywę z entuzjazmem, część pogodziła się, biorąc ją za znak czasu, część planuje opuszczenie Afryki (to chce np. zrobić wielu Polaków), a część, głównie Burowie, chce się ścieśnić na wybranym fragmencie terytorium RPA, gdzie zamieszka sama bez Murzynów i kolorowych (znam Polaków, którym podoba się ta idea, ja oświadczyłem gdybym miał do wyboru spokojne państwo tylko białych bądź niespokojne państwo mieszane wybrałbym spokojny).

PAŃSTWO TYLKO DLA BIAŁYCH

Koncepcji wykrojania z obecnego obszaru RPA państwa Burów dla białych jest zresztą wiele. Swoją koncepcję terytorialną ma organizacja AWB, która od lata grozi, że jak czarni zostaną dopuszczeni do władzy chwyci za broń. Ostatnio koncepcję utworzenia państwa tylko dla białych zgłosiła Orandia Development Corp. Jej szef profesor Carel Boshoff - Bur z dziada pradziada twierdzi, że nowy kraj Orandia ze stolicą Oranią zajmujący jedną trzecią obecnej powierzchni RPA - a więc o obszarze

około 400 tys. km kw. ani nie powstanie, ani będzie się kierował założeniami rasistowskimi. Jego celem będzie po prostu zachowanie i kontynuowanie dziedzictwa, kultury, tradycji Burów i nie ma w tym żadnej różnicy w porównaniu np. z Quebecem, który chce się oderwać od Kanady także w celu zachowania swej tożsamości. Afrykanerów jest w RPA około 3 mln i profesor Boshoff przewiduje, że co najmniej 2,5 mln z radością osiedli się w Orandii, która oczywiście, dodaje profesor, nie zezwoli na rezydencję kolorowym i czarnym, ale zezwoli wszystkim białym.

CZY ZAMIESZKAM W ORANDII?

Jak na razie widać, że ani de Klerk, ani tym bardziej Mandela i Buthelezi nie są w stanie zahamować rozkręcającej się spirali przemocy czarnych przeciwko czarnym. Może de Klerk, gdyby ponownie wprowadził tak krytykowany przez świat stan wyjątkowy miałby pewne szanse. Ale na to, jak mi się wydaje, nie starczy już mu wyobraźni i odwagi. W ub. tygodniu Mandela postawił mu ultimatum, że albo wezwie do pożaru, albo ustąpi minister

Prof. Carel Boshoff planuje Orandię - państwo tylko dla białych

prawa i porządku Adriaan Vlok oskarżony przez Mandelę o tropowanie inicjatyw pokojowych AKN! Vlok odpowiedział twardo: "Ręce precz od policji! Ostrzegam tych, którzy chcą zniszczyć południowoafrykańską policję kłamstwem i potwarzą: Poparzą sobie palce!". Ale czy starczy mu mocy i woli, aby równie twardo zadziałać?

Jedna z ofiar rzezi w Kagiso.

POLUZUJ!

Tydzień zabrało, by poznać inne jeszcze techniki rozładowania napięcia. Jest ich tyle, że każdy może sobie wybrać ulubioną. By być mocnym w tym temacie należy cofnąć się dwa ECHA do tyłu i zbadać problem całościowo.

A zatem co jeszcze doradzają nam terapeuci, by nas stres nie zjadł z kretesem? To zależy od sytuacji.

• Bradley W. Frederich, dyrektor International Institute of Sports Medicine w Kalifornii uważa, że idea

kontroli stresu jest stara jak świat: "Zachowujesz się spokojnie, jesteś spokojny. Kiedy spodziewasz się nieprzyjemnej sytuacji, twój puls rośnie i zaczynasz szybciej oddychać. Spróbuj uspokoić oddech. Oddychaj wolniej. Kiedy wolniej oddychasz organizm wierzy, że wszystko jest w porządku" - poucza.

• Zmieniamy oddech na brzuszny. Unosimy przepoń wdechając, opuszczamy wydychając. Ten typ oddychania typowy dla małych dzieci jest pomocny nie tylko w zwykłych

sytuacjach stresowych. Zalecany jest też w czasie porodu, w atakach bólu, podczas problemów z zasypianiem. A zatem brzuchem panowie i panie, brzuchem.

• Rozciągnij się, przeciągnij. Typowa reakcja na stres to skurcz mięśni. A my tym mięśniom każemy się rozciągać. Ziewamy, przeciągamy się i wreszcie, jeśli potrafimy to robić, sportowo-fachowo rozciągamy mięśnie nóg i pleców. Oszukaliśmy nasz dumny łeb. Właśnie myślim, że jest pełny relaks.

• Każdy ma specyficzny typ mięśni, które doznają napięcia podczas stresu, rąk, karku, brzucha, twarzy i kto wie czego jeszcze. Nauczmy się rozpoznawać te objawy i rozluźniać się w naszych słabych punktach. Masaż tych miejsc, akupresura to stare sposoby. Mało znany jest nacisk palcami na czaszkę, który powoduje rozluźnienie różnych mięśni.

• Wzrusz ramionami. Z dala od szefa. Podniesienie ramienia rozluźnia mięśnie kręgosłupa. Zakręć barkami w przód i w tył.

• Cwicz. Adrenalina wydzielana podczas stresu przygotowuje się do walki. Przeleć się, umęcz mięśnie, zmęczone mięśnie lepiej się relaksują.

• Nie wskakuj do wody! Kubek zimnej wody może pozwoli oprzytomnieć, ale nie zakończy niebezpiecznego cyklu stresu. Lepiej już wymoczyć się w ciepłej wodzie, która rozszerza naczynia krwionośne, przywraca pełną cyrkulację.

• Wersja biurowa. Puść ciepłą wodę na odsłonięte ramię. Poczujesz jak napięcie spada.

• Słuchaj muzyki. Ulubionej muzyki. Ale raczej tej spokojniejszej. Są nawet nagrane na taśmie zestawy utworów relaksacyjnych. Nie udało się udowodnić, że relaksują one bardziej niż słuchanie ulubionego utworu. Nie żałuj więc sobie muzyki. Kompozycje, które dobrze na ciebie działają miej pod ręką.

PEDANCIK

16 maja, CZWARTEK
Andrzeja, Wieńczysława
17 maja, PIĄTEK
Brunona, Sławomira, Weroniki
18 maja, SOBOTA
Eryka, Feliksa, Myślibora
19 maja, NIEDZIELA
Iwa, Mikołaja, Piotra
20 maja, PONIEDZIAŁEK
Bazylego, Bronimira, Bernardyna
21 maja, WTOREK
Kryspina, Wiktora, Tymoteusza
22 maja, ŚRODA
Heleny, Romy, Wiesławy

Kalendarzyk Echa

spożywaniu zmniejsza mdłości w pierwszych miesiącach ciąży. Niektórzy ziołarze uważali, że zapobiega poronieniom i łagodzi bóle porodowe. Cała ta tradycja znalazła częściowe przynajmniej potwierdzenie w nauce. W 1941 roku brytyjski magazyn medyczny "Lancet" ogłosił badania, w których stwierdził, że maliny działają jako środek łagodzący skurcze macicy. Od tego czasu pojawiło się na rynku mnóstwo leków, zawierających wyciągi z malin. Na malinach robi się też łagodne środki przeciw biegunkom.

Fascynujące możliwości ujawniły badania przeprowadzone na zwierzętach, z których wynika, że maliny pomagają w obniżaniu poziomu glukozy we krwi. Obecnie bada się użyteczność korzeni malin w leczeniu rzadkich nowotworów. Z

drugiej strony podejrzewa się, że liście malin zażywane w zbyt dużych ilościach, często mogą być rakotwórcze.

Nie ma ograniczeń na jedzenie świeżych malin i suszu owocowego, soku, herbatki malinowej. Kobiety w ciąży po konsultacji z lekarzem mogą śmiało zażywać tego dobrodziejstwa. Maliny jako środek leczniczy i pobudzający apetyt można dawać dzieciom i osobom starszym.

Kto się zdecydował na posadzenie malin, niech pamięta, że rozrastają się bardzo szybko i we wszystkich kierunkach. By utrzymać je w ryzach można wkopać w ziemię blachy, lub plastikowe płyty. Rozsadzać, przesadzać, zbierać liście i suszyć na herbatę o każdej porze roku.

Maliny: OWOC KOBIEC

Jeśli dorobiłeś się ogródka, a w nim pustego kąta, nie zastanawiaj się ani chwili. Sadź maliny! Jest to niesłychanie wdzięczny dla ogrodnika krzaczek. Kupiony za kilka dolarów rozrasta się w mgnie i szybko owocuje. Kto ogródka nie ma niech nie gardzi malinami w sklepach. Po przeczytaniu tego tekstu przyłączysz pewnie do tych, którzy jeżdżą na maliny na plantacje. Przy okazji warto wówczas skubać trochę liści. Podobnie jak owoce mają one cudowne właściwości i to znane ludziom od 2000 lat.

Malina pochodzi z rodziny rosaceae jak róża, jabłko, truskawka czy migdał. Odmiany Rubus idaeus i strigosus znane są w tym kraju jako Raspberry, Hindberry lub swojsko bramble.

Starożytni Grecy, Chińczycy, a także żyjący w Kanadzie Indianie używali malin i jeryzn w leczeniu ran i chorób przewodu pokarmowego. Siedemnastowieczny ziołarz angielski Nicholas Chulpeper zalecał kuracje malinowe w leczeniu ranek i owrzodzeniu ust i intymnych narządów, hemoroidów, kamieni nerkowych, a przede wszystkim jako środka zapobiegającego ciężkim miesiączkowym krwawieniom.

Maliny są owocem kobiet. Ich

St. Stanislaus -
St. Casimir's
Polish Parishes
Credit Union Limited

220 Roncesvalles Ave.
Toronto Ontario
M6R 2L7
Telephone: 537-2181

POCZĄTKI RUCHU SPÓLDZIELCZEGO

Rok 1846 w Niemczech przyniósł nieurodzaj i ciężką zimę. Powszechny głód i nędza spowodowały ruchy rewolucyjne znane później pod nazwą "Wiosny Ludów". Bieg historii uległ zmianie. Mało kto wie jednak, że z powstałego wówczas uświadomienia sobie konieczności wzajemnej pomocy zakiełkowała idea Credit Union. Jej pionierami byli ...

NARODZINY IDEI

Herman Schultze-Delitzsch, sędzia pokoju, był aktywnym działaczem politycznym na rzecz reform. Świadom braku możliwości zaciągania nisko oprocentowanego kredytu przez robotników i sklepikarzy, zainicjował tworzenie kooperatyw kredytowych nazywając je "bankami ludu". Zorganizowane one były na zasadach spółdzielczych, w myśl których członkowie kooperatyw składali w nich swe oszczędności, a te służyły im z kolei jako źródło pożyczek.

Pomysł sędziego wykorzystał Friedrich Raiffeisen, wójt małej wioski w Bawarii, organizując podobne kooperatywy wśród rolników swego regionu. Chory i prawie ślepy, kontynuował Raiffeisen te prace przez całe swe życie. Stworzone przez niego kooperatywy nie działały z myślą o zysku ani charytatywnym rozdawaniu pieniędzy - wyłącznie świadczyły usługi swoim członkom. I tak przykładowo: rolnik mógł zaciągnąć wlosną pożyczkę na zakup ziarna, a spłacić ją jesienią po sprzedaży zbiorów.

ZYSKI DLA CZŁONKÓW

Kooperatywy rolnicze wypracowywały pewne zyski, które po odjęciu wydatków tworzyły rezerwy finansowe umacniając daną kooperatywę lub w inny sposób służąc jej członkom. Idea ta wzbudzała zainteresowanie na świecie. Powodem był oczywiście fakt, iż w owych czasach banki handlowe nie zajmowały się świadczeniem jakichkolwiek usług dla warstwy pracujących ludzi czy robotników najemnych. Szary człowiek, potrzebujący pieniędzy, mógł co najwyżej zaciągnąć pożyczkę u lichwiarza na wysoki procent. "Bank ludu", czyli Credit Union (po polsku powiedzielibyśmy: bank spółdzielczy lub spółdzielnia oszczędnościowo-pożyczkowa) jawił się jako odpowiedź na te potrzeby.

Pierwszym, który przyniósł ideę Credit Union za Atlantyk był Kanadyjczyk Alphonse Desjardins. W roku 1900 założył on taką instytucję (Caisse Populaire) w swym rodzinnym mieście Levis w Quebecu. Poświęcił jej wiele lat swego życia i współpracował także przy założeniu Credit Union wśród francuskojęzycznych robotników w USA w mieście Manchester (stan New Hampshire). Istnieje ona i działa do dzisiaj pod nazwą St. Mary's Bank.

ROZWÓJ

Początkowo rozwój ruchu Credit Union w Ameryce napotykał na poważne opory. Pionierem jego był John Sprunt Hill, bankier z Północnej Karoliny, ożywiony duchem działalności publicznej. Jednak w większości stanów USA nie istniały odpowiednie przepisy prawne ułatwiające działalność tego typu instytucji.

W latach późniejszych wielkie zasługi dla jej rozwoju położyli: bogaty kupiec Edward E. Filene i prawnik oraz przemyslowiec Roy Bergengren, obaj z Bostonu.

Filene, wskutek choroby ojca, zarzucił plany studiów na Harvardzie i rozpoczął pracę w rodzinnej firmie zajmującej się sprzedażą artykułów odzieżowych. Firma wkrótce się rozrosła stając się jedną z wiodących w swej dziedzinie. Istnieje zresztą do dzisiaj pod nazwą "Filene's". Zna ją zwłaszcza "polujący" na okazjny wyprzedaże mieszkańcy Bostonu. Być może sukcesu firmy jak i zainteresowania ruchem Credit Union, wykazywanego przez jej właściciela, doszukiwać się należy w charakterze, cechach osobistych, a przede wszystkim w mentalności mister Filene'a. Z natury nieśmiały, trwający w stanie kawalerskim do końca życia, był Edward Filene człowiekiem o "złotym sercu". Pracowników swej firmy traktował jak rodzinę. Dbał też o nich, jak na owe czasy, wyjątkowo, wprowadzając szereg, mówiąc językiem dnia dzisiejszego "świadczeń społecznych", skracając godziny pracy, gwarantując pensje i godziwe warunki. Ponadto z własnych pieniędzy pokrywał koszty publikacji, mających na celu wzrost świadomości konsumenckiej i propagowanie idei porozumienia w skali światowej.

W ODPOWIEDZI
LICHWIARZOM

W roku 1907 Edward Filene odbył podróż dookoła świata. Powrócił z niej "zainfekowany" pomysłem Credit Union. Miała to być odpowiedź na działalność lichwiarzy, których wówczas w Ameryce było bez liku, a zarazem sposób na ożywienie ekonomiczne gospodarki drogą rozwoju pożyczek konsumpcyjnych. Filene zawarł swoją filozofię w następujących słowach, wypowiedzianych w 1927 roku: "Bank spółdzielczy (Credit Union), z którego korzyść będą drobnicy rolnicy i pracownicy najemni, utworzy możliwość zaciągania na przystępnych warunkach kredytu przez ludzi, którzy tego kre-

dytu najbardziej potrzebują i którzy najczęściej padają ofiarą lichwiarza (loan shark)".

Filene zaangażował Roya Bergengrena, który po flasku swej firmy produkującej cukierki oddał się działalności społecznej. Wkrótce ruch Credit Union stał się dla Bergengrena życiową pasją. Podróżując po całym kraju i wszczepiając ideę samopomocy w dużych miastach i małych miejscowościach. Ukoronowaniem wysiłków Filene'a i Bergengrena było wprowadzenie przez Kongres - przy poparciu prezydenta Franklina D. Roosevelta - ustawy pozwalającej na tworzenie instytucji Credit Union w każdym stanie Ameryki. Z czasem instytucje te poczęły skupiać się w stowarzyszenia zwane ligami, których działalność koordynuje Credit Union National Association (CUNA), a którego pierwszym dyrektorem został Bergengren w roku 1934. Czynnym do ostatnich swych dni Filene zmarł w roku 1937, zaś ruchem kooperatywy kierował przez szereg dalszych lat Roy Bergengren.

SPÓLDZIELCZOŚĆ JAKO ALTERNATYWA

Nie ulega wątpliwości, że pionierzy ruchu spółdzielczego w dziedzinie finansowej byli ludźmi niezwykle głębokich przekonań i o godnej naśladowania postawie moralnej. W spółdzielczości widzieli nie tylko aspekt samopomocy, ale i możliwość realizacji człowieczeństwa. "Zadaniem Credit Union - pisał Bergengren - jest dowieść w praktyce braterstwa między ludźmi".

Zarazem zarówno Filene jak i Bergengren byli zdecydowanymi zwolennikami systemu wolnorynkowego. Akceptowali zasadność istnienia banków działających dla zysku, ale jako ich alternatywne a zarazem demokratyczne dopełnienie widzieli banki spółdzielcze świadczące usługi po znacznie niższych kosztach. Filene nazywał nawet Credit Union "moralnym uzupełnieniem systemu bankowego".

W chwili obecnej w Stanach Zjednoczonych działa ponad 14,000 banków spółdzielczych obsługujących ponad 60 milionów członków.

W Kanadzie istnieje ich ponad 1,000, z czego prawie 700 w Ontario. Nie od rzeczy będzie nadmienić, iż największa polska instytucja finansowa poza granicami Polski, Credit Union św. Stanisława i św. Kazimierza, zarazem największa na świecie Credit Union zorganizowana na bazie parafii, zajmuje w Ontario siódme miejsce ze stanem aktywów wynoszącym 175 milionów dolarów i ilością członków przekraczającą 32 tysiące.

Większość instytucji typu Credit Union obsługuje najczęściej swych członków i ich rodziny. Często jednak baza (bond of association), w oparciu o którą są one organizowane, jest bardzo różna. Mogą to być członkowie danego kościoła, stowarzyszenia, grupa farmerów czy pracowników danego przedsiębiorstwa lub też określone środowisko etniczne. Mogą też być zamieszkali w danym rejonie, organizujący tzw. "community Credit Union".

Najistotniejszą sprawą jest fakt, że Credit Union - Bank Spółdzielczy nie jest organizowany dla osiągania zysku przez nieznanymi właścicielami. Właścicielami są członkowie banku, do których wszelkie zyski, pozostałe po odjęciu kosztów operacyjnych i niezbędnych rezerw, wracają w postaci dywidend, niższego oprocentowania pożyczek (lub rabatów pożyczkowych) i wyższych odsetek na kontach oszczędnościowych. Filozofia Credit Union bowiem to pomoc członkom i lepsza jakość usług. Ponadto - co jest bardzo ważne - kontrola Credit Union spoczywa w rękach jej członków, spośród których wybierany jest Zarząd; istnienie Credit Union polega zatem na służeniu członkom, nie zaś przysparzaniu zysków właścicielom pakietów kontrolnych akcji, jak to ma miejsce w przypadku banków.

SPÓLDZIELCZOŚĆ ZNACZY DEMOKRACJA

Ruch kooperatyw spółdzielczych niewątpliwie intensyfikuje się. Jest on koordynowany przez World Council of Credit Unions, której przedstawiciele odwiedzili niedawno Lecha Wałęsę w Gdańsku, odbywając z nim rozmowy. Wydaje się pew-

ne, że materialne i instytucjonalne spustoszenie Polski, powstałe w wyniku działalności komunistów zagospodarowywane będzie w dużym stopniu przez ruch spółdzielczy. Będzie to dla polskiego narodu dużo zdrowsza alternatywa, niż pseudo-spółki akcyjne organizowane pośpiesznie przez najzamożniejszą warstwę partyjnej nomenklatury. Tym bardziej, że budowa demokracji wymaga demokratycznych sposobów i metod, a według Bergengrena "Credit Union means democracy in action".

jn

Ciąg dalszy ze str. 17

tylko mają Jego imię na ustach, lecz składają się i wewnętrznie ku transcendencji. Innym niech posłuży sentencja z plakatów w montrealskich autobusach: przemoc rodzi przemoc, nienawiść - nienawiść. Ani wrogle uczucia, ani zaprzeczanie faktom nie należą do arsenału argumentów. Argumentami są tylko fakty. Nie poniżając się do ich przekręcania ani nacągania, co jest obiegową monetą siewców antypolonizmu, możemy łatwo je znaleźć. A czasem prawda jednego życia przemawia mocniej niż kolumny cyfr. Stąd i tyle uwagi dla skromnej książki "Byłam tylko lekarzem".

KAROLINA JANKOWSKA

KOMUNIKAT

Od 10 maja przebywa w Toronto znany z poprzednich spotkań

SLAWOMIR
GORCZEWSKI

- bioenergoterapeuta.

Skutecznie pomaga w schorzeniach kręgosłupa, w regeneracji organów wewnętrznych zniszczonych chorobą, doprowadza do równowagi gruczoły dokrewne, takie jak: tarczycę, nadnercza, śledzionę, przysadkę mózgową. Dla zainteresowanych:

TEL. 429-7757

180-182

NAUKA WYJAŚNIA TAJEMNICE BIOPOLA

Część 4

W poprzednich odcinkach starałem się pokazać, iż zjawiska bioenergetyczne istnieją od tak dawna odkąd istnieje człowiek. Od zawsze człowiek starał się używać bioenergii do komunikowania się, leczenia, walki, miłości, poprawiania plonów, edukowania dzieci, przewidywania przyszłości i innych. Wy tłumaczenie istoty tych zjawisk zawdzięczamy genialnemu Polakowi, ks. prof. W. Sedlakowi. Ten wielki, współczesny nam biolog wyjaśnił mechanizm biopola. Stwierdził, iż otacza ono każdą żywą istotę i to co je wypełnia, nazwał bioplazmą.

Bioplazma jest pewną specyficzną postacią energiometerii. Są w niej wszystkie elementarne cząsteczki materii, które mogą wejść ze sobą w relacje takie, jakie są w ciele stałym lub cieczy, a mogą pozostawać w takich układach, jakie są w gazie.

TO, CO NA SŁOŃCU DZIEJE SIĘ WKOMORCE. Cząsteczki bioplazmy oddziaływują na siebie energetycznie. Te siły, które są pomiędzy nimi utrzymują je blisko siebie. Bioplazma nie jest więc gazem. Ten bowiem dąży do rozprężania się i wypełnienia przestrzeni, która jest mu dostępna. Bioplazma utrzymuje swój kształt chmury zgromadzonej wokół żywego organizmu, ale nie tylko. Przenika ona przez powłoki organizmu i krąży w jego wnętrzu, zarówno specjalnymi kanałami energetycznymi, jak też przez krew i inne płyny ustrojowe. Działa tu sprzężenie zwrotne. Cząsteczki utrzymują się w bliskości siebie, nie rozpraszają się, bo utrzymują je siły, które są pomiędzy nimi. Siły te mogą działać wtedy, kiedy cząsteczki te będą blisko siebie. Nie byłoby sił, gdyby nie było cząsteczek, nie byłoby zbiorowiska tych cząsteczek, gdyby nie było sił. Zjawisko plazmy znane jest nauce od dawna i obserwuje się je np. w wysokich temperaturach.

NEUTRONY GRAJĄ W BRYDZA Z ELEKTRONAMI. Wyobraźmy sobie, że czterech brydźystów spotyka się tylko po to, żeby zagrać ze sobą w brydża. Brydż istnieje tylko wtedy, gdy brydżyści są razem. Nie ma brydża bez brydźystów, nie ma spotkania się brydźystów bez brydża. Brydż to jest to, co trzyma ich razem, a sam istnieje dzięki temu, że oni są razem. Taka jest relacja pomiędzy cząsteczkami bioplazmy. One istnieją razem dzięki tym siłom, siły mogą działać dzięki temu, że cząsteczki są razem. To trochę tak jak igrzyska olimpijskie. Sport wtedy koncentruje miliony. Ten sport może istnieć dzięki tym milionom. Cząsteczki są razem dzięki energiom, które są pomiędzy nimi. Ta energia jest dzięki temu, że cząsteczki te mogą być razem. Kółko się zamyka.

GENIALNE OKO I UCHO. Mamy więc obłok energiomaterii, który otacza nasz organizm i który wypełnia nasze wnętrze. Bioplazma ta jest jakby przedmaterią, materią rozrzedzoną, z której organizm w zależności od potrzeb może budować ciele, albo ciała stałe, albo czerpać energię, albo czerpać informacje. Bioplazma bowiem jest nie tylko akumulatorem energii, ale także magazynem informacji. Mało tego. Zbiera ona informacje, jest receptorem, a także decyduje o tym, które informacje mają być zatrzymywane, które nie. To bioplazmą właśnie możemy komunikować się z innymi biopolami, innymi źródłami informacji, czyli z całym otaczającym nas światem, czy jak chcą niektórzy wręcz z całym wszechświatem.

O BIOPLAZMĘ TRZĘBA DBAĆ! Bioplazma pozostaje w stałym związku z przemianą materii i jej energia jest systematycznie regenerowana z trawionego pożywienia, z wdychanego tlenu, czyli z całego metabolizmu organizmu. Może ona także la-

dować się energią pozostając w kontakcie z innymi biopolami, w naturze, wśród zycielnych ludzi itd. Niezwykle ciekawe jest to, iż bioplazma jest potężnym bankiem informacji. Bank ten nie tylko gromadzi informacje, ale także je selekcjonuje.

"LEJEK INFORMACYJNY SAM STRESZCZA SIEBIE". Cały organizm człowieka przyjmuje 10^{10} bitów informacji na sekundę. Do naszej świadomości dociera 10^2 . Co się dzieje z resztą? Została wyselekcjonowana, albo całkowicie wyeliminowana, albo schowana do głębszych magazynów podświadomości. Informacje te zostaną użyte, gdy przyjdzie na to odpowiedni moment. Zjawisko to nazywa się lejkiem informacyjnym i bioplazma spełnia tu poważną rolę.

STRESZCIEĆ SEDLAKA W 6 ZDANIACH. Mam świadomość, iż takie przedstawienie teorii Sedlaka ma się dokładnie tak samo do oryginału, jak "streszczenie Pana Tadeusza w 6 zdaniach" swoimi słowami". By być uczciwym wobec P.T. Czytelników, a przede wszystkim wobec Sedlaka powtarzam - wybrałem fragment tego gigantycznego dorobku i przedstawiłem go tak, by stworzyć sobie wygodny instrument do wyjaśnienia zjawisk psychologicznych, psycho-terapeutycznych i parapsychologicznych. Dzisiejsza nauka z pokorą przyznaje się do swoich niemożności w różnych zakresach. Bywa jednak czasami arogancka, w chwili gdy spotyka się ze zjawiskami, które wychodzą poza ramy jej filozofii. Osiągnięcia Sedlaka kończą więc spory wokół filozofii nauki. Szereg zjawisk dotychczas pozanaukowych staje się faktem. Czy to ułatwi nam życie? Ano i tak i nie. Prof. Konorski powiedział: "Im lepiej rozumiemy otaczający nas świat, tym bardziej zdajemy sobie sprawę, jak mało poznaliśmy go do tej pory".

CDN
DR WIKTOR BODNAR

Pomagamy osobom z problemami alkoholowymi i nerwicowymi
**HOLISTYCZNE CENTRUM
ROZWOJU**
TEL. 530-1069

Z D R O W I E

WITAMINY DLA ZDROWIA WITAMINA D PRZECIW KRZYWICY

Od czasów Sredniowiecza było wiadome, że picie tranu z dorszy zapobiega chorobie krzywicy. Sama witamina D została dopiero wyodrębniona w 1930 roku. Odkrycie jej było utrudnione ponieważ była mylona z witaminą A. Obie te witaminy należą do rozpuszczalnych w tłuszczach i występują razem w naturze.

Witamina D reguluje przemiany metaboliczne wapnia i fosforu prowadzące do prawidłowego rozwoju kości. Witamina D jest niezbędna do absorpcji wapnia w organizmie.

Witamina D jest nietypowym składnikiem odżywczym, bowiem większość jej nie pochodzi z pokarmów, a jest natomiast wytwarzana w wyniku akcji światła słonecznego (ultrafioletu) w warstwie skóry. Jeżeli ma się wystarczającą ilość nasłonecznienia, nie potrzeba spożywać tej witaminy z pożywieniem. Naturalnie występuje ona w niewielu pokarmach. Dlatego też, w celu zapobiegania krzywicy witamina D jest dodawana sztucznie do niektórych pokarmów (głównie mleka).

Zapotrzebowanie na witaminę D jest stosunkowo niewielkie. Trzeba pamiętać, że przedawkowanie witaminy D może być niebezpieczne, jest ona toksyczna w większych ilościach. Nie jest to groźne w przypadku witaminy D wytwarzanej przez promienie słoneczne, ponieważ organizm naturalnie kontroluje ilość wytwarzanej witaminy. Jak już wspomniałam witamina D jest rozpuszczalna w tłuszczach, dlatego może ona być zgromadzona w tkance tłuszczowej w okresie letnim w ilości wystarczającej na cały okres zimowy.

Naturalna witamina D często określana jako D-3; jest syntetyzo-

wana przez promienie słoneczne z pro-witaminy D-7, naturalnego składnika ludzkiej skóry, skąd jest następnie powoli absorbowana do krwi. Witamina D-3 występuje również w tranie i w wątrobie zwierzęcej. Farmakologiczna witamina D jest otrzymywana przez ekstrakcję z olejów rybnych. Zupelnie sztucznie otrzymana witamina jest nazywana D-2. Syntetyczna witamina D-2 jest toksyczna w przypadku przedawkowania. Dlatego jej zastosowanie zostało ograniczone i zastąpione witaminą ekstrahowaną ze źródeł naturalnych.

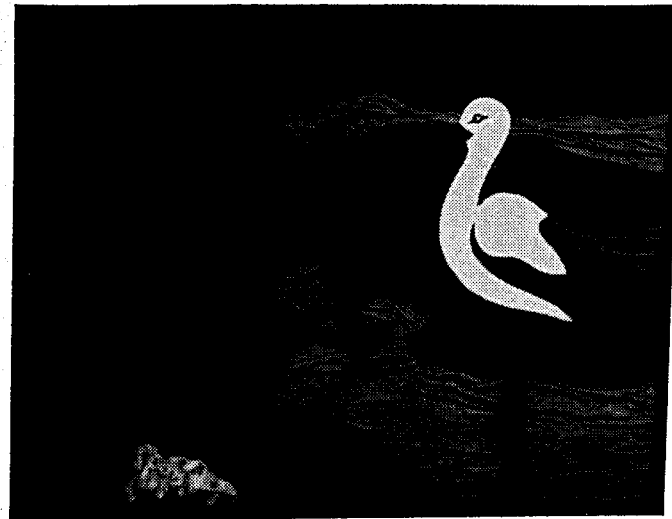
Dzieci ze względu na rozwój mają dwukrotnie większe zapotrzebowanie na witaminę D niż dorośli. Również kobiety w ciąży i karmiące mają większe zapotrzebowanie na witaminę D.

Większość produktów mlecznych zawiera sztucznie dodawaną witaminę. Naturalnie witamina D występuje w jajkach, rybach i większości produktów mięsnych.

DR. LIDIA DOBOSZ
TEL. 534-6527

FINAL KONKURSU PLASTYCZNEGO DLA DZIECI

Joanna Olek, 1.12 - kompozycja ze skóry.

W marcu bieżącego roku, biblioteka publiczna przy Jane-Dundas ogłosiła konkurs rysunkowy dla dzieci w wieku od 5 do 12 lat. Temat konkursu brzmiał: "POLSKA", a został on zorganizowany w związku z obchodami dwusetnej rocznicy Konstytucji Trzeciego Maja.

Rezultaty przerosły oczekiwania organizatorów; w odpowiedzi napłynęło około 170 prac i to nie tylko z samego Toronto, ale również z London, Oakville, Oshawy... Bardzo liczny udział wzięły szkoły polskie, ale nie tylko - do ostatniego dnia oddawania rysunków, czyli do 20 kwietnia, do biblioteki przyjeżdżały całe rodziny, aby dostarczyć prace swoich pociech.

24 kwietnia 1991 jury w składzie: Zbigniew Bełz, Maryla Bulzacka, Joanna Dąbrowska, Krzysztof Domański i Jolanta Grzelczyk zebrało się w bibliotece, aby wyłonić zwycięzców. Zadanie było trudne - wszystkie

prace były bardzo ciekawe: barwne syrenki, orły z koroną, widoki miast, pejzaże górskie, postacie historyczne, symbole polskie - wszystko to namalowane, narysowane, albo wycięte; znalazły się także i pastele, kompozycja ze skóry... W rezultacie nagrody przyznano:

W GRUPIE WIEKOWEJ 5 - 7 lat:

- I miejsce - Natalia Górski
- II miejsce - Artur Chmiel
- III miejsce - Asia Chiro

W GRUPIE WIEKOWEJ 8 - 10 lat:

- I miejsce - Jan Stefanowski
- II miejsce - Patrycja Zelewska
- III miejsce - Kasia Dymel

W GRUPIE WIEKOWEJ 11 - 12 lat:

- I miejsce - Teresa Gal
  - II miejsce - Małgosia Krawecka
  - III miejsce - Andrew Cymek
- Zadecydowano również o przyznaniu nagród specjalnych dla Natalii

Piękosz, Joanny Olek (kompozycja ze skóry), Grzegorza Wójcika (Czarna Madonna) i Maćka Pawlaka (najmłodszy uczestnik konkursu - 4 lata) za szczególnie wkład pracy i oryginalność wykonanych prac.

WYRÓŻNIENIA OTRZYMALI:

Monika Chmielewski, Sonja Czajor, Michał Garbacz, Aleksandra Gorski, Kamila Jaros, Andrzej Kielbasinski, Dominika Klej, Wiktor Krogulec, Tadeusz Krygier, Lukasz Skalski, Agnieszka Sokolowska, Paweł Stokłosa, Justyna Surzyn, Elizabeth Tobola, Robert Zmijak.

Oficjalne ogłoszenie wyników i uroczyste rozdanie nagród odbyło się w bibliotece 27 kwietnia. Oprócz dzieci, które wzięły udział w konkursie i ich rodzin, obecni byli: konsul RP Leszek Czerwonka z małżonką, radny City of York - Bill Saunderson, kierownik biblioteki - George Shirinian, przedstawiciele Związku Nauczycielstwa Polskiego w Toronto, fundatorzy nagród oraz przedstawiciele prasy polonijnej. Obecni na sali mogli podziwiać wszystkie nadesłane prace, z których zorganizowano w bibliotece wystawę. Stanowiły one jednocześnie najlepsze tło do uroczystości wręczenia nagród. Przybyłe dzieci oraz zaproszonych gości powitała Jolanta Grzelczyk, pomysłodawca i główny organizator imprezy.

Po rozdaniu nagród (należy zaznaczyć, że wszyscy uczestnicy konkursu je otrzymali), można było obejrzeć wystawę, a także skosztować ciasta domowego wypieku i napić się soku lub kawy.

Do sukcesu imprezy przyczynili się również fundatorzy nagród, którymi byli: "Gazeta", High Park Travel, Konsulat RP w Toronto, Krzysztof Grzelczyk, Pekao Travel, Polimex, Syrena Travel, Video Cafe, Wojtek Grabowski (Ten Auto Centre), "Związkowiec".

W najbliższym czasie nagrodzone i wyróżnione rysunki zostaną wystawione w Konsulacie Generalnym RP w Toronto.

Zasługującym na uwagę jest fakt, że prace te powstały tak daleko od Polski, a ich autorami są dzieci, które w wielu przypadkach kraj znają tylko z opowiadań rodziców. Należy się cieszyć z ogromnego zainteresowania konkursem i życzyć, aby wszystkie imprezy polonijne odnosiły podobne sukcesy.

Warto także podkreślić, że nie było to pierwsza akcja tej biblioteki na rzecz społeczności polskiej w Toronto. Pamiętajmy przy tym, że jest to jedna z publicznych kanadyjskich bibliotek City of York i tylko dzięki jej polskimi pracownikom oraz przychylnie nastawionemu kierownikowi, działalność dla Polonii może być prowadzona. Z ważniejszych przedsięwzięć wymieńmy cotygodniowe projekcje filmów polskich w roku 1988 i 1989, stałe programy dla dzieci, odbywające się już od dwóch lat w każdy czwartek o godz. 17:00 oraz przedstawienia kukielkowe dla najmłodszych: Biblioteka posiada pokaźny zbiór książek polskich, płyt, kaset magnetofonowych, filmów polskich na video oraz czasopism krajowych i polonijnych.

27 kwietnia 1991 - rozdanie nagród specjalnych (radny miasta York - Bill Saunderson i Grzegorz Wójcik, autor obrazu "Czarna Madonna")

Autorzy nagrodzonych prac, 27 kwietnia 1991.

Foto: Krzysztof Grzelczyk

Horoskop tygodnia

16 - 22 maja

BARAN: 21 marca - 20 kwietnia
Czeka Cię w niedługim czasie jakiś wyjazd i kilka zobowiązań towarzyskich. Musisz sobie wszystko z góry dość precyzyjnie zaplanować, bo w innym wypadku wymkną Ci się co ważniejsze sprawy i sytuacja się nadmiernie skomplikuje. Finanse na krawędzi ryzyka, ale jeszcze w Twoim ręku. Porozmawiaj z Rybami, do Raków lepiej się nie odzywaj. Dzień miły - poniedziałek, liczba - 5.

BYK: 21 kwietnia - 21 maja
Trzeba się liczyć z wydatkami; będą one najmniej związane z jakimiś terenowymi zobowiązaniami. Ale ostateczne słowo na temat "wydać - nie wydać", będzie należało do Ciebie. Spotkanie na początku tygodnia zapowiada się interesująco. Dadzą o sobie znać niedawno nawiązane kontakty zawodowe. Dobre układy z Wagą, Lew, nie ma dla Ciebie tolerancji. Dzień ważny - wtorek, liczba - 3.

BLIŹNIĘTA: 22 maja - 21 czerwca
Przed Tobą ciekawe dni. Kilka wartych uwagi spotkań i związków z tym rozmów. Szczególnie jedna Cię zainteresuje. Postaraj się wyciągnąć właściwe wnioski dla siebie i swoich planów na przyszłość. Nowy aspekt w sprawach uczuciowych. Poświęć trochę czasu sobie. Zwróć uwagę na nieśmiałego Byka, unikaj Wagi. Dzień ważny - czwartek, liczba - 5.

RAK: 22 czerwca - 22 lipca
Mimo nieoczekiwanych wydatków i jakiegoś poważnego spotkania, Twój nastrój będzie pogodny i atmosfera dobra. Pozwól Ci to na zrobienie kilku udanych posunięć w sprawach blisko Ciebie obchodzących. Spotkania i rozmowy. Warto wyciągnąć z nich właściwe wnioski. W swoich planach na przyszłość pamiętaj o Wadze, unikaj Wodnika. Dzień miły - niedziela, liczba szczęśliwa - 2.

LEW: 23 lipca - 23 sierpnia
Dużo wrażeń i ciekawych doznań. Zapowiedź nowych układów i jednocześnie - dobrych szans! Warto będzie wysilić własną inicjatywę i pomysłowość, by sytuację jeszcze poprawić według własnych koncepcji. Uważaj na Inne Lwy, nie wszystkie działają na Twoją korzyść. A o własną zgubę nietrudno. Oparcie i radę znajdziesz u Koziorożca. Unikaj Bliźniąt. Dzień ważny - sobota, liczba - 12.

PANNA: 24 sierpnia - 22 września
Tydzień rozpoczniesz się ciekawie, choć czeka Cię sporo zajęć i spraw do szybkiego rozwiązania. Ktoś bliski nie będzie Ci tu pomocą. Trzeba liczyć przede wszystkim na siebie i swoje doświadczenie. Ucieczki, które stosujesz na co dzień nie załatwią za Ciebie problemów. Przybliżać się będzie fałszywie Rak, ale na Byka możesz liczyć. Dzień miły - środa, liczba szczęśliwa - 4.

WAGA: 23 września - 23 października
Huśtawka nastrojów od radości ku pełnemu pesymizmowi. Nie bardzo będzie to usprawiedliwione, bo przyczyn konkretnych trudno się dopatrzeć. Aby zrównoważyć atmosferę, potrzebne będzie energiczne przeciwdziałanie z Twojej strony. Nie poddawaj się humorowi Miłe spotkanie z Baranem. Nie licz na względy Wodników w tym tygodniu. Dzień ważny - czwartek, liczba szczęśliwa - 4.

SKORPION: 24 października - 22 listopada
Tydzień planów i zamiarów. Nie wszystkie uda się skonkretyzować, a tym bardziej sfinalizować. Różne okazjonalne spotkania odwrócą Twoją uwagę od wszystkich innych spraw. A szkoda, bo początek z tym planowaniem będzie dobry. Także okres większych wydatków i wyjazdów. Nie zadzieraj ze Skorpionem, ale Byk Ci sprzyja. Dzień ważny - niedziela, liczba szczęśliwa - 7.

STRZELEC: 23 listopada - 21 grudnia
Uważaj, by nie wymknęła Ci się z rąk jakaś dobra okazja! Jeszcze gorzej: aby Ci jej ktoś nie sprzątnął sprzed nosa. Nadchodzące dni przyniosą różne dobre sprawy i układy. Co dalej? To będzie zależało tylko od Ciebie. Więcej optymizmu! Jakaś Panna czeka na wiadomość, nie zwlekaj! Wagi nie są przychylnie w tym tygodniu. Dzień ważny - sobota, liczba szczęśliwa - 5.

KOZIOROŻEC: 22 grudnia - 20 stycznia
Nie zrażaj się komplikacjami, które mogą zaistnieć teraz w sprawach blisko Ciebie zajmujących. Szybko uda się wprowadzić wszystko na czyste wody. Czyjaś pretensja skierowana wprost do Ciebie okaże się łatwa do odparowania. Najlepsze odprężenie znajdziesz w obcowaniu z przyrodą. Uwaga - mniej wyniosłości w stosunku do Barana. Nie sprzyja Ci Lew. Dzień ważny - czwartek, liczba - 4.

WODNIK: 21 stycznia - 18 lutego
Tydzień miły i ciekawy. Jedno zdarzenie szczególnie powinno być Ci na rękę. Rozmowa z kimś mało dotychczas znanym może stać się początkiem serdecznej przyjaźni. Przyjazna rozmowa z Rakiem. W domu przedwakacyjny rozgardiasz. Ostatni dzwonek dla podjęcia decyzji, co robić. Unikaj Panny, nie miłego od niej w tym tygodniu spotkać Cię nie może. Dzień miły - piątek, liczba szczęśliwa - 8.

RYBY: 19 lutego - 20 marca
Niespodziewany tok spraw, odmienny od tego co zamierzasz. Będzie Ci to w pewnym stopniu odpowiadało, choć przyspiesz do działania z pewnymi oporami. Dopiero, gdy przekonasz się o dobrych stronach tej nowej sytuacji - zaakceptujesz stan faktyczny. Finanse dadzą satysfakcję. Znak ważny - Strzelec, unikaj Barana. Dzień miły - niedziela, liczba - 3.

ECHO POLECA

WYSTAWĘ MALARSTWA

kanadyjskich artystów polskiego pochodzenia z Toronto, których prace zostały wybrane na wystawę w Galerii Narodowej w Warszawie we wrześniu i październiku 1991 roku.

Tytuł wystawy:
**"JESTEŚMY"
(WE DO EXIST).**

Będzie to pierwsza wystawa polskich artystów tworzących za granicą i kolejny znak demokratyzacji linii politycznej wobec sztuki. GALERIA PEKAO PRZEDSTAWIA następujących artystów:

Andrzej Pawłowski - maj 17 - 30
Jerzy Kołacz - maj 31 - czerwiec 13
Kazimierz Głaz - czerwiec 14 - 27
Jurek Denisłuk - czerwiec 28 - lipiec 11

Leszek Wyczółkowski - lipiec 12 - lipiec 25
Lilian Lampert - lipiec 26 - sierpień 8

Krystyna Sadowska - sierpień 9 - sierpień 22
Iwona Nowicka - sierpień 30 - wrzesień 12

Wystawa pod auspicjami Konsulatu Generalnego w Toronto.
Sponsorzy: PEKAO Trading & Travel (Canada) Ltd. i Polish Airlines LOT - Toronto.

Organizatorzy Małgorzata i Paweł Jedlewscy.

WYSTAWA CZYNNA od poniedziałku do soboty w godz. 10:00 do 18:00.

POD SUDBURY ODRODZENIE!

Polski Klub Piłki Nożnej
BIAŁY ORZEŁ

wznawia swoją działalność po kilku latach nieobecności. Wszyscy z doświadczeniem piłkarskim z okolic SUDBURY proszeni są o pomoc.

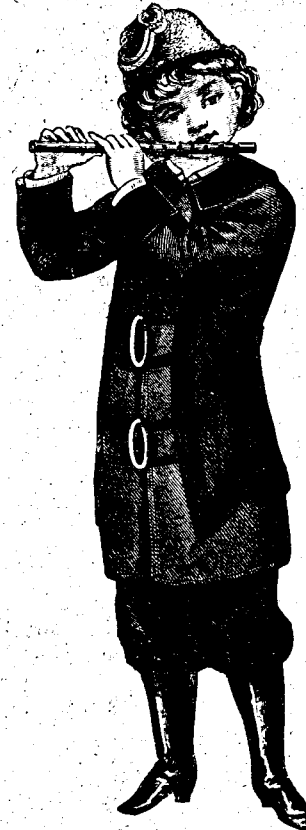
P.Sikora - tel. (705) 673-7743

POZIOMO:

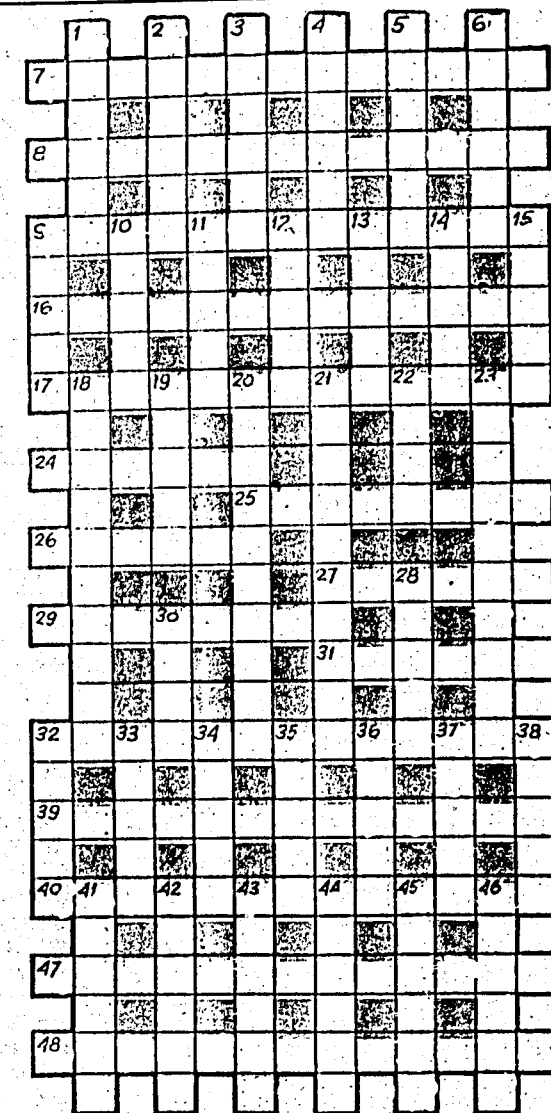
- wypowiedź delfickiej Pytii
- prowitzyczna, cienka ściłanka przegradzająca pomieszczenie
- zjawisko makroskopowego magnetyzowania się ciała w zewnętrznym polu magnetycznym, w kierunku zgodnym z kierunkiem pola
- w przychodni przyjmuje zapisy pacjentów do poszczególnych lekarzy
- wyznawca poglądu filozoficzno-teologicznego w XVII w., uznającego Boga za przyczynę wszystkich zdarzeń, a związki przyczynowe za "okazję" dla jego działania
- miasto w obwodzie grodzieńskim (Białoruś)
- linia na mapie klimatycznej łącząca punkty o jednakowej temperaturze w jednakowym czasie
- pilot polski (1895-1932); w 1932 r. zwyciężył wraz z Wigurą w Challenge'u (międzynarodowym turnieju lotniczym samolotów turystycznych)
- żona Priama, matka m.in. Kasandry, Hektora, Parysa
- zespół zakładów przemysłowych połączonych organizacyjnie
- uiszczenie należności za coś
- gra instrumentalisty lub zespołu, towarzysząca występowi solisty
- samochód średniej wielkości przystosowany do przewożenia towarów; furgonetka
- nieruchoma radiostacja, umieszczona na lądzie lub na zakotwiczonych statkach, nadająca sygnały rozpoznawcze dla celów radionawigacji
- osoba odtwarzająca coś na nowo według zachowanych wzorów, przywracająca dawny wygląd
- usunięcie wnętrzości z zabitego zwierzęcia

PIONOWO:

- step północnoamerykański
- dodatkowa porcja potrawy; dokładka
- chroniony ssak tatrzański
- grom
- okres czterech tygodni poprzedzający święto Bożego Narodzenia
- miasto w woj. wrocławskim, nad Baryczą
- opłata pocztowa
- masowe loty owadów w okresie ich rozmnażania się
- członek ludu nilotyckiego, zamieszkującego pogranicze Kenii i Tanzanii
- pisarz rosyjski (1852-1906), autor opowiadań o rozwarstwieniu wsi i nowel z życia inteligencji rosyjskiej XIX/XX w.
- pisarz rosyjski (1855-1908), ukazujący społeczeństwo rosyjskie w okresie przemian (anagram nazwiska Elert)
- miasto w Belgii, od którego wzięła nazwę iperyt - gaz musztardowy

- czynność krawiecka poprzedzająca szyćce zamówionej garderoby
- używany dawniej do przedzenia nici lnu, konopli
- rozległy, płaski stożek napływowy utworzony ze żwirów i płasków osadzonych przez wody spływające od lodowca
- morski głowonóg z mackami
- rdzenna ludność danego obszaru; tubylcy
- rzeka we Francji, prawy dopływ Dordogne
- lekki beton, w którym jako kruszywo zastosowany jest termozyt
- u ludów tureckich: okup placony dawniej rodzicom narzeczonej
- chlorowec o liczbie atomowej 35
- jednostka natężenia prądu elektrycznego
- paranoja
- partia wiolinowa w utworach fortepianowych na cztery ręce (także: po pierwsze)
- nie złamała by jej kózka, gdyby nie skakała
- tętnica główna

- Egon... Kisch lub ... Axer
- na łące
- rośnie w miarę jedzenia
- wynik dzielenia
- zwierciadło
- imię Zylis-Gary, sławnej śpiewaczki polskiej
- roślina spotykana w mokrych rowach, przy brzegach rzek, zwana też rzeżuchą wodną; młode liście jadalne
- ukryte sztyderstwo

ROZWIĄZANIE KRZYŻÓWKI Z POPRZEDNIEGO NUMERU

POZIOMO: Piotrków Trybunalski, transfer, Kampinos, supeł, narzecze, adorator, otoczka, Jankiel, centrum, Erazm, ochra, mąka, Kann, wykrawacz, Tamara, Jadzia, skandalizowanie, Agata, wydział, nauka.

PIONOWO: potencjometria, opatrunek, ruszenie, werset, rozpacz, bukłak, aspiryna, sanitarka, instrumentacja, Zola, dach, Erewan, erozja, zakłady, Craiova, atak, Kalisz, kadł, msza, rasa, Anin, zebu.

**POLISH
CANADIAN
COMMUNITY
SERVICES**

POLISH CANADIAN COMMUNITY SERVICES (POLSKO-KANADYJSKIE BIURO USŁUG SOCJALNYCH), 1579 Bloor St.W. Toronto, TEL. 533-9471; 533-9472

W ramach programu "ZDROWIE POLSKIEJ SPOŁECZNOŚCI" Polish Canadian Community Services zaprasza jak każdej soboty do Howard Public School, 30 Marmaduke Park Ave., godz. 10:00 a.m., w pobliżu Roncesvalles Ave.

1) 18.05.1991. Są dowódcy, trenerzy, przywódcy, którzy potrafią pociągnąć za sobą innych i nakłonić ich do nadludzkiego wysiłku. Jak oni to robią? Czy nauka rozumie mechanizm charyzmy? Czemu jedni są zdecydowanie smutni, a inni zawsze weseli? Czy nauka rozumie co to jest "fart" i "pech". Na te i inne pytania odpowiedzą Adam Wiśniowiecki, radiesteta, psychotronic i Wiktor Bodnar w warsztatach pt. "Psychotronika w służbie psychologii, psychoterapii i dydaktyki".

2) 25.05.1991. Działa aktualnie 400 systemów relaksacji i medytacji. Na co się zdecydować? Czym się kierować? Czego kiedy używać?

Wszyscy zainteresowani tą problematyką spotykają się na warsztatach Iwony Budzik "O TECHNIKACH TERAPEUTYCZNYCH - W JAKI SPOSÓB MOŻNA POPRAWIĆ SWOJE SAMOPOCZUCIE?".

3) 1.06.1991. Czy każdy emigrant musi mieć nerwicę? Czy nerwica jest chorobą? "Nerwica uszlachetnia i rozwija" - czy to żart, czy kpina? Na czym polega leczenie nerwicy?

Na te i inne pytania odpowiadają Anna Bator, psycholog i Wiktor Bodnar - "CZY MOŻNA SIĘ SAMEMU WYLECZYĆ Z NERWICY?".

4) 8.06.1991. Jeśli pozytywne nastawienie buduje zdrowie i szczęś-

POLAK NIE ZGINIE

cie, to co zrobić ze swoim negatywnym nastawieniem?, ze swoim gniewem, złością, niechęcią? Jak sobie pomóc, gdy musimy być w sytuacji, której nie akceptujemy? I

Iwona Majewska da konkretne wskazówki w trakcie prelekcji: "JAK SOBIE RADZIĆ Z NEGATYWNYMI UCZUCIAMI?".

W High School, Bishop Marrocco, koło stacji Dundas West, 1515 Bloor Str. skrzyżowanie z Dundas St.W., sala 226 odbędzie się 21.05.1991 o godz. 18:30 kolejne spotkanie Polsko-Kanadyjskiej Wszechnicy Naukowej.

Czy potrzebujemy dodatkowych witamin? Jakich? Może minerałów, metali, czy jeszcze innych pierwiastków śladowych? Może coś (ktoś) źle na nas promieniuje? Sami nauczymy się odpowiadać na wszystkie pytania związane ze zdrowiem w trakcie warsztatów:

Adam Wiśniowiecki: "METODY RADIESTEZYJNE POMAGAJĄ ROZPOZNAĆ STAN ZDROWIA".

Polish Canadian Community Services zaprasza na spotkanie na temat **UBEZPIECZEŃ**, które odbędzie się 16 maja, w czwartek, o godz. 18:30, w sali parafialnej kościoła św. Kazimierza, 156 Roncesvalles. Na spotkaniu informacje na temat rodzajów ubezpieczeń - ubezpieczenia na życie, na wypadek choroby, plany emerytalne i szkolne, ubezpieczenie dla osób odwiedzających medyczne i dentystyczne, oraz ubezpieczenie mienia i domu. Wstęp wolny. **ZAPRASZAMY**

HOLISTIC CENTER FOR DEVELOPMENT "CONTACT"
Psychoedukacja indywidualna, grupowa i rodzinna, Yoga lecznicza, relaks, masaż leczniczy, akupunktura dla osób, które zgłaszają problemy z alkoholem, cierpienia nerwicowe, konflikty rodzinne, bóle krzyży, głowy, barków i pleców.
TEL. 530-1069 (maszyna)

POLONIA ZAPRASZA
na programy radiowe i program TV

FM 100.7 STEREO
od poniedziałku do piątku
godz. 10⁰⁰-11⁰⁰ rano
niedziela godz. 7⁰⁰-8⁰⁰ wieczorem

FM 108 STEREO
poniedziałek godz. 9⁰⁰-11⁰⁰ wieczorem
sobota godz. 2⁰⁰-4⁰⁰ po południu

CITY TV Kanał 57 Kabel 7
niedziela godz. 10³⁰-11⁰⁰ rano

P.O. BOX 26, STN. "A", MISSISSAUGA,
ONTARIO L5A 3A1 • TEL. (416) 568-1489

ŻYĆ NIE UMIERAĆ

NOWY IMIGRANT

Jesteśmy w Kanadzie niecały rok. Mieszkamy z dala od ośrodków polonijnych i jeszcze nie bardzo jesteśmy zorientowani w tutejszym systemie. Mamy dzieci i dlatego pomyśleliśmy o ubezpieczeniach. Do tej pory proponowano nam ubezpieczenie w firmie A.L. Williams A Primerica Company, ale nie wzbudziła ona mojego zaufania, nie było jej w żadnych wykazach. Inny agent też proponował nam plan odkładania na emeryturę; twierdził, że tym sposobem można zaoszczędzić na podatkach. Inni nasi znajomi twierdzą, że ubezpieczenia to wyrzucone pieniądze. Obecnie nie mamy za dużo pieniędzy i całe nasze oszczędności wynoszą około 2-3 tys. dolarów. Jak te pieniądze ulokować i jak się najlepiej w naszej sytuacji urządzić. Ponieważ jesteśmy stałymi czytelnikami ECHA prosimy Panią o poradę.

był na np. 4 lata, w którym to czasie zakłada się, że rodzina stworzy sobie nowe środki utrzymania. \$100,000 może również oznaczać roczny dochód \$10,000.00 (przed podatkiem, zakładając dochód od obrotu kapitałem 10%). Jaką polisę się wybierze, czy taką w której odkładają się pieniądze, czy tylko czyste ubezpieczenie zależy od tego jaką kwotą dysponujemy. Jeśli w danym momencie istnieje konflikt, czy wziąć więcej ubezpieczenia, czy też więcej zaoszczędzić zależy również od hierarchii wartości, osobistych przekonań i preferencji. Jeśli ma się do czynienia z firmą ubezpieczeniową o ustalonej reputacji, solidności, profesjonalne podejście agenta czy agentki do naszej indywidualnej sytuacji pomoże nam się zorientować w długo i krótko terminowych konsekwencjach naszego wyboru i w ten sposób ułatwić jego dokonanie. W Kanadzie działa ponad 150 firm ubezpieczeniowych. Wiele z nich jest bardzo dobrych, solidnych o ustalonej reputacji. Każda z firm ma również szereg planów ubezpieczeniowych. Dlatego, moim zdaniem, ważny jest nie tylko wybór firmy, ale również wybór agenta, który będzie w znaczący mierze naszym doradcą finansowym. Powinniśmy mieć zaufanie i do firmy i jej przedstawicieli.

Jeśli chodzi o odkładanie pieniędzy na fundusz emerytalny to prawdą jest, że można zaoszczędzić na

podatkach, ale też oszczędności podatkowe nie powinny być jedynym względem do odkładania pieniędzy. Odkładanie na emeryturę jest bardzo ważne i im wcześniej się do tego zabierzemy, tym będziemy mieć lepsze rezultaty, zanim jednak Państwo ulokują pieniądze w planie emerytalnym, należy zdać sobie sprawę z konsekwencji podatkowych likwidowania planu. Dobrze jest rozważyć konsekwencje podatkowe każdego posunięcia finansowego, ale nie należy czynić z podatku ogona, który macha psem.

Jeśli chodzi o opinie znajomych, którzy uważają ubezpieczenia za wyrzucone pieniądze, warto ich zapytać czy w razie utraty życia, zdrowia czy mienia zapewnią nam i naszym rodzinom środki finansowe, które możemy zagwarantować najbliższym i sobie za pośrednictwem polisy ubezpieczeniowych.

Na pytania dotyczące planowania finansowego, ubezpieczeń na życie, zdrowie, planów emerytalnych RRSP i RRIF, funduszy szkolnych RESP oraz funduszy inwestycyjnych Mutual Funds odpowiadam na łamach ECHA lub indywidualnie - tel.: (416) 740-7463 lub (416) 622-1115.

Redaguje:
HALINA BARANOWSKA
M.A. A.I.I.C.

Na tematy finansowo-ubezpieczeniowe jest tyle opinii, ile osób doradzających. Każde posunięcie należy rozpatrzyć pod kątem rezultatów krótko i długo terminowych. A przede wszystkim pod kątem tego, co jest dla nas naprawdę ważne. W przypadku jeśli istnieje rodzina w stosunku do której ma się poczucie odpowiedzialności, wykupienie ubezpieczenia jest rozsądnym krokiem pozwalającym na wywiązanie się ze swoich obowiązków w stosunku do najbliższych, jak też zapewnienie sobie spokoju ducha i poczucia, że się zapewniło im byt, niezależnie od wypadków losowych. Jeśli chodzi o wysokość ubezpieczenia jest kilka formuł finansowych no i oczywiście i przede wszystkim osobiste preferencje i możliwości finansowe. Np. ubezpieczenie na \$100,000 może zapewnić rodzinie, zależnie od jej stylu życia i potrzeb,

Wszystkie naprawy samochodowe

- Pisemna gwarancja ważna w całej Kanadzie
- Konserwacja przeciwkorozyjna
- Większość napraw w 30 minut

Specjalne ceny

Certyfikaty aut - \$29,95
 Hamulce tylne - \$59,95
 Hamulce przednie - \$84,95
 Tłumiki od \$40,05
 (Installed, Lifetime Guaranty)

251-2203, po polsku 274-8229
Thruway Muffler & Brakes Centre
 3090 Lakeshore Blvd. W. Toronto

Druga lokalizacja w SCARBOROUGH - TEL. 297-4800

Islington
 CHRYSLER PLYMOUTH
 5476 Dundas Str. West, Islington, Ont. M9B 1B6
 TEL. biuro: 239-3541, dom: 429-5494
 ADAM MEDYNA
 Sales & Leasing Consultant

Sprzedż i leasing samochodów nowych i używanych
 Golf, Dodge - Plymouth, samochody osobowe, vany, pick-ups

A & A MOTORS

NAPRAWA I SPRZEDAŻ SAMOCHODÓW
 Inż. ANDRZEJ BOGUCKI ANDRZEJ KOZIARSKI
 Wszystkie naprawy mechaniczne i elektryczne samochodów amerykańskich i importowanych. W przypadku awarii załatwiamy holowanie.

ZAŚWIADCZENIA DO REJESTRACJI SAMOCHODU

Naprawa hamulców (przód lub tył) + części **\$49.99**
 Wymiana oleju + filtra (do 5 litrów oleju) **\$24.99**

POLECAMY: Przy pomocy najnowocześniejszych dodatków do olejów i paliw:

- przedłużanie żywotności silników i skrzyń biegów
- obniżanie zużycia paliwa
- przywracanie utraconych osiągnięć silnikom

1541 - A The Queensway, Toronto, Ontario M8Z 1T8 **252-0226**

Najlepiej zadzwoń o silnik - używając

UNICAR AUTO COLLISION & Paint Centre

- naprawy powypadkowe
- prostowanie ram • zabezpieczenia przed korozją
- bezpłatne kosztorysy napraw
- rozliczanie z firmami ubezpieczeniowymi • Holowanie
- samochody zastępcze
- Kompletna malowanie

TYLKO \$ 600

Południowe Etobicoke,
 81. Shorncliffe Rd.,
 TEL. (416) 239-7377

KAPITAŁNE REMONTY SILNIKÓW
 wraz z pełnym instalowaniem
 objęte 1-roczną lub 30 000 km gwarancją na pracę i części

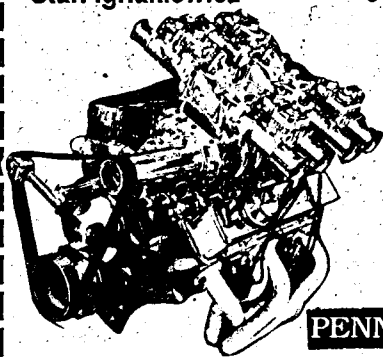
CRANKSHAFT SERVICE SUPPLIES LTD
 Stan Ignakiewicz 30 LAT PRAKTYKI Leszek Kraska

KOMPLETNE NAPRAWY SAMOCHODÓW KRAJOWYCH I IMPORTOWANYCH

- certyfikaty samochodów do rejestracji
- naprawy głowic
- borowanie bloków
- naprawy układów hamulcowym i kierowniczych
- przebudowa transmisyj
- okazyjna sprzedaż części zamiennych do silników

PENNZOIL ZABEZPIECZY TWÓJ MOTOR

537-2529 483 DUPONT STREET (przy Bathurst) 537-5857

UWAGA
 Polonia w Toronto i okolicy
POLISH ALLIANCE (TORONTO) CREDIT UNION LTD.
 2150 Bloor St. W.
 (wejście od wschodniej strony budynku)
 Tel. 762-9523

codziennie od 10:00 po poł. i od 7:30 - 9:00 wiecz., we wtorek tylko od 10:00 - 2:30 po poł., soboty od 10:30-12:30 po poł.

OFERUJEMY:

- Konta czekowe - bezpłatne
- Konta oszczędnościowe
- Depozyty terminowe
- Pożyczki personalne
- Pożyczki "ciągłość kredytu"
- Pożyczki hipoteczne
- Czeki podróżne (Traveller's Cheques)
- Czeki gotówkowe (Money Orders Can.\$ US\$)
- Master Card
- Przyjmujemy opłaty za gaz, telefon oraz elektryczność

Otwarte codziennie od 10:00 do 2:30 po poł. wieczorem od 7:30 do 9:00 (bez wtorku), w soboty od 10:00 do 12:30

ZAPEWNIAMY MIŁĄ I SZYBKĄ OBSŁUGĘ ZAPRASZAMY

ANTONI GROCHOWSKI
 M. ARCH./M.R.A.I.C.
 sutton group - north east real estate
 AN INDEPENDENT MEMBER BROKER
 305, 435 - 36 Street N.E.
 Calgary, Alberta, Canada T2A 6K3
 bus: (403) 272-0033 fax: (403) 273-3433
 res: (403) 277-2222 or (403) 277-6464

Sales Associate

R.B. Holiday Travel Ltd.
 1310 Dundas Street East, Suite 207
 MISSISSAUGA, ONT. L4Y 2C1
 TEL. 273-3238 FAX (416) 949-5606

REG 1839460

UWAGA! * SPECIAL * UWAGA!

JEDYNE BIURO KTÓRE OFERUJE NAJTAŃSZĄ SPECJALNĄ CENĘ

DO WARSZAWY ..... \$ 629.00
 DO WIEDNIA 01 czerwca - 28 czerwca \$ 619.00
 20 czerwca - 15 sierpnia \$ 759.00
 16 sierpnia - 15 września \$ 699.00
 16 września - 31 października \$ 699.00

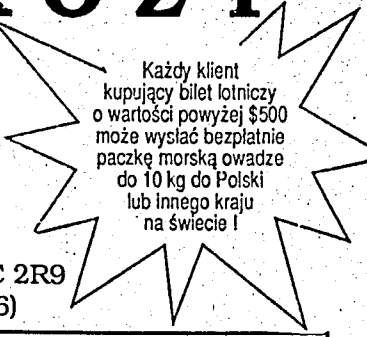
DO PARYŻA Już od \$ 250.00 w jedną stronę
 PONADTO INTERESUJĄCE CENY DO WSZYSTKICH INNYCH KRAJÓW EUROPY ORAZ NA SŁONECZNE POŁUDNIE
 Najtańsze ubezpieczenia dla przyjeżdżających i wyjeżdżających • paszporty • wize • zaproszenia

BIURO PODRÓŻY
SAVE-O-WAY
 OVERSEAS SERVICES
 A division of 547319 Ontario Ltd.
 WORLD WIDE TRAVEL

331 Roncesvalles Ave. Toronto, Ont. Canada M6R 2M8
 TEL. (416) 532-3042, 532-3794 (Otwarte: 10 - 18, soboty: 10 - 16)
 720 Burnhamthorpe Rd. W., Unit 17, Mississauga, Ont., Canada L5C 2R9
 TEL. (416) 896-2832, Fax 273-5993 (Otwarte: 10 - 18, soboty: 10 - 16)

Już z górą 9 lat firma Save-O-Way wysyła co tydzień regularnie kontenery z przawkami do Polski.

• BILETY LOTNICZE DO POLSKI I INNYCH KRAJÓW • PRZELOTY CZARTEROWE DO POLSKI SAMOLOTAMI LOT • ZAPROSZENIA I NAJTAŃSZE UBEZPIECZENIA DLA OSÓB ODWIEDZAJĄCYCH KANADĘ
 • WYSYLKA SAMOCHODÓW • SŁONECZNE WAKACJE W CIEPŁYCH KRAJACH

PACZKI DO POLSKI
 LISTA TERENOWYCH PRZEDSTAWICIELI SAVE-O-WAY

Kitchener, Ont. Kazan Overseas Parcels 83 Shanley St. Tel. 743-7653	Woodstock, Ont. Holy Cross Church 169 Ingersoll Rd. Tel. 539-1050	Delhi, Ont. Aleksander Bożek P.R. 1, Delhi Tel. 582-1058	Brantford, Ont. Polonaise Deli 24 Dalhousie St. Tel. 753-7550	Sault Ste Marie, Ont. Edward Glowik 324 Whitney Ave. Tel. (705) 253-7240
DANA PARCEL 55 Thornhill Dr. Guelph, Ont. N1H 8C7 Tel. 836-4672	Oshawa, Ont. Barbara Rzeźniczek 869 Capri Court Tel. 435-0600	Hamilton, Ont. Save O-Way 747 Barton St. E. Tel. 545-6788	Thunder Bay, Ont. Frank Customs 519 Simson St. Tel. 622-3885	St. Catharines, Ont. St. Joseph's Bakery 53 Facer St. Tel. 937-4411

Mississauga, Ont. L4Y 4H4
POLMAR TRAVEL INC.
 3615 Dixie Rd., Unit 11
 Arkadiusz Grabara
 Tel. (416) 238-6683
 Fax 238-6763

INCOME TAX CONSULTANT
Członek Kanadyjskiej Federacji Konsultantów Podatkowych
CZESŁAW KĘPA

1768 Pagehurst Ave.
Mississauga, Ont.
TEL. 238-0447

Dixie Rd.	Havenwood Dr.	Burnhamthorpe Rd. E.	Pagehurst Ave.
			1768

Prowadzi jedną z najdłuższych istniejących w Ontario i najsprawniej działających polskich firm konsultacji podatkowych. Dokonujemy usług w zakresie: sporządzania zeznań podatkowych i księgowości, odwołań do Ministerstwa Finansów, listów i sprawozdań finansowych, otwierania, kupowania i sprzedaży biznesów, całoroczne konsultacje z prawa podatkowego.

INCOME TAX RETURNS
Jan Popławski
Income tax consultant
Profesjonalna, tania, szybka usługa w domu Klienta
TEL. 455-7956

INCOME TAX
507-3545 Biuro
568-4768 24 godziny
JACEK REMBECKI
Rem-Tax Service

WRÓŻENIE Z KART
Masz problem? Nie wiesz jak go rozwiązać? Może pomoże Ci wróżba z kart. **TEL. 926-0270**

Manulife Financial

JERZY SZEMPLIŃSKI

- Spłaty hipoteki poprzez RRSP
- Ubezpieczenia indywidualne i grupowe na życie, chorobowe, biznesu, świadczenia socjalne (dentysta, lekarstwa)
- Ubezpieczenia emerytalne RRSP
- Plany edukacyjne dla dzieci
- Inwestycje, \$ 100 000 wolne od podatku
- Ubezpieczenia dla odwiedzających

DO YOU KNOW?
- We are the biggest life insurance company in Canada by asset size... **TEL. biuro: 222-1977; dom 848-1250**

Halina Baranowska
M.A., A.I.C.C.

Analiza potrzeb finansowych, ubezpieczenia na życie, zdrowie, plany emerytalne RRSP, dożywotnie renty, ubezpieczenia grupowe

MUTUAL FUNDS

The Prudential Assurance Co. Ltd.
Suite 625, 21 Four Seasons Place
ETOBICOKE ONT. M9B 6J8
TEL. 740-7463

Mutual of Omaha Insurance Company
na życie • biznesu

UBEZPIECZENIA dla odwiedzających w razie choroby lub wypadku
plany finansowe zabezpieczające dzieci
plany emerytalne RRSP

Jerzy Majewski, M.Sc.
Tel. bus. 631-6523; home: 792-0866

NEW YORK LIFE INSURANCE COMPANY
2 SHEPPARD AVE. E., STE. 404, TORONTO

Planowanie finansowe i ubezpieczenia

- LIFE INSURANCE - na życie
- DISABILITY - chorobowe
- MORTGAGE - hipoteczne
- GROUP, BUSINESS - handlowe
- RRSP, ANNUITY - emerytury
- VISITORS - dla odwiedzających

Andrzej Krysiak

Po bliższe informacje proszę dzwonić
Biuro: 226-6515 Dom: 858-0129

WYCIECZKI ZAPROSZENIA WIZY WYMIANA PASZPORTÓW UBEZPIECZENIA SZPITALNE DLA ODWIEDZAJĄCYCH - 100 dni TYLKO \$ 135.00 BILETY SAMOLOTOWE

HUMBERVIEW TRAVEL
185 Roncesvalles Ave. **TEL.: 588 - 0039**

HUMBERVIEW INSURANCE BROKERS LTD.

337 Roncesvalles Ave. Toronto, Ont.
TEL.: 531 - 4647
FAX: 531 - 2396

INSURANCE NA:
DOMY
SAMOCHODY
KOMERCYJNE
SKLEPY

RENEWAL CONSTRUCTION & DECORATION
Instalacje elektryczne, renowacje łazienek, kuchni, wykładziny, kafelki, wykańczanie piwnic
BEZPŁATNA WYCENA
☎ 249-5212 lub 742-1302

Dr. JOLANTA JASTRZEBSKA
LEKARZ OGÓLNY
• Choroby skóry
• Choroby dzieci
Przyjmuje w poniedziałki i czwartki w g. 10 - 18, wtorki, środy, piątki w g. 10 - 20, w soboty w g. 9 - 13 (Pierwsza i trzecia sobota miesiąca gabinet nieczynny)
TEL. 588-7878
2333 Dundas St. W. 404

Dr. WANDA HEMPEL
Lek. dentysta
TEL. 466-7777

Godz. przyjęć:
Poniedz. i piątek 10 - 18
Środa 12-19, sobota 9:30-14
696 Danforth Ave.
Suite 202
(stacja kolejki Pape)
AKCEPTUJEMY DENTAL INSURANCE

ARNOLD PENK
GOLD MASTER SALESMAN
SALES & LEASING
od **10.9%** FINANSOWANIE lub **RABAT do \$750 NA NIEKTÓRE MODELE SAMOCHODÓW!**

ARNOLD PENK jest przedstawicielem firmy sprzedającej samochody produkcji GENERAL MOTORS znajdującej się w tym samym miejscu od 1932 roku.

- Szeroki wybór nowych i używanych samochodów.
- Nowe samochody roczniki 1990/1991 posiadają gwarancję na wszystko przez 3 lata lub na 80 tys. km jak również bezpłatną gwarancję antykorozyjną na 6 lat lub 160.000 km.
- Bezpłatna klimatyzacja na niektóre modele.
- Na używane samochody można nabyć roczną lub dwuletnią gwarancję.

ARNOLD PENK specjalizuje się w sprzedaży i finansowaniu samochodów już od 20 lat. Jest jednym z najlepszych w Kanadzie w swej dziedzinie. Zwracając się do PENKA możesz liczyć na pomoc w znalezieniu najlepszego samochodu dla siebie i swojej rodziny. ARNOLD PENK gwarantuje najlepsze warunki kupna i finansowania samochodu: załatwiająca na miejscu sprzedaż, pożyczkę i pomoc w znalezieniu taniego ubezpieczenia. Osobista opieka pana PENKA przez cały okres posiadania samochodu. ARNOLD PENK został odznaczony przez G.M. jako GOLD SALESMAN. A także jest znany jako społecznik. Czy jeszcze ktoś może tyle zaoferować? Pamiętaj! Zakup samochodu jest poważną transakcją, trzeba wiedzieć z kim nawiązać tak poważną transakcję. Doświadczenie, wiedza i uczciwość jest podstawą biznesu ARNOLDA PENKA.

Po wszelkie informacje proszę dzwonić **964-3211** lub do domu o każdej porze **770-6595**, podając nazwisko i numer telefonu.

832 Bay St., Toronto Ont. (przy College St.)

Zbigniew Obrębski
Artysta- fotograf. Współpracownik ECHA
Wykonuje na zamówienie zdjęcia portretowe oraz ślubne
tel (416) 694-3792

LOGO PROJEKT ZNAKU FIRMOWEGO (Gratyczna kombinacja liter)
PIECZATKA (4 linijki) **\$499**
NAPIS NA SAMOCHÓD (40 samoprzyl. winyl. 4" liter-dowolny kolor) + GST PST
5000 ulotek kolorowa farba biały papier
500 wizytówek (Logo, biały papier, kolorowa farba)
500 kopert (z nadrukiem i logo, kolorowa farba)
500 papierów listowych (z nadrukiem i logo, kolorowa farba)
100 rachunków bezkalkowch. 2 częściowych
100 formularzy do wycen bezkalkowch. 2 częściowych
200 nalepek adresowych

Business Starter Special

761 9659

Master Printing Inc., 2965 dundas St. W. Fax 761 1933 8AM-6PM M-F

NIE DAJ SIĘ RECESJI I BEZROBOCIU!

Pracuj w domu. 200 firm oferuje prace chłupnicze. Po pełną listę prześlij \$5 + znaczek.

PUMEX INT'L, Dept. E41, 3-2311 Lauzon Rd. WINDSOR, ON. N8T 2Z5

JEŚLI chcesz poznać szczupłą, 23-letnią dziewczynę z Polski, a Twoim pragnieniem jest być szczęśliwym, napisz i wyślij zdjęcie:

GRAZYNA SZYMCZAK
62-609 Morzyczyn
Koninski, Poland

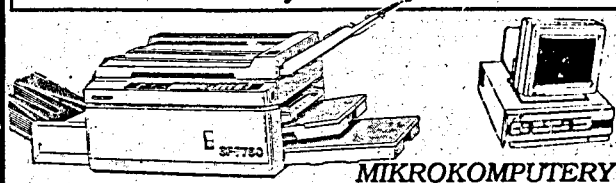
179-181
ŚWIEŻO przybyły szuka kandydatki na żonę, przebywającej stale w Kanadzie. Warunki do uzgodnienia. Proszę dzwonić wieczorem
TEL: 740-6751

TIPS Tomasz Iwanowski
Professional Services Ltd.

440 WINFIELD TERRACE, MISSISSAUGA
TEL. 399-9950 lub 890-4756 (całą dobę)
FAX 890-6092

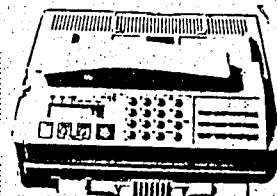
Jako niezależni dystrybutorzy możemy dopasować do Waszych potrzeb biurowych sprzęt elektroniczny klasy światowej

MIKROKOMPUTERY

KOPIARKI

- możliwość kupowania na raty
- wynajem (Lease)
- wymiana na nowe
- pełna gwarancja fabryczna na wszystkie artykuły

SHARP FAXY

TIPS Tomasz Iwanowski
Professional Services Ltd.

440 WINFIELD TERRACE, MISSISSAUGA
TEL. 399-9950 lub 890-4756 (całą dobę)
FAX 890-6092

Oferujemy pełny wybór telefonów przenośnych i samochodowych najlepszych światowych firm!

- 5-letnia gwarancja na wybrane modele
- gwarantowane najlepsze ceny i serwis
- możliwość kupowania na raty
- wynajem (Lease)
- wymiana na nowe (Trade in)
- pełna gwarancja fabryczna na wszystkie artykuły

CANTEL APPROVED AGENT

ADWOKACI

MALICKI and MALICKI
Marek S. Malicki

Adwokat
3020 Kirwin Ave. Mississauga, L5A 2K6
TEL. 279 - 6250

Załatwia sprawy:
- kupna i sprzedaży nieruchomości - hipoteki - sporne sprawy matrymonialne - testamenty (ostatnie wole) - spadki

... przychodzi z pomocą każdemu, kto ma problemy z prawem karnym
Auto - 580-6445

adwokat
KRYSZTOF PREOBRAŻENSKI
dom (24 g.): 537-8842 praca: 964-1717
fax: (416) 964-0823

Adres kancelarii adwokackiej:
99 CHARLES STREET, E. TORONTO, ONT. M4Y 1V2

FIRMA ADWOKACKA

MICHAEL CZUMA ASSOCIATES

Oferuje doświadczenie i efektywną pomoc w sprawach **KARNYCH**

- Prowadzenia samochodu w stanie nietrzeźwym (impaired driving)
- Napaści (assaults) • Kradzież (theft)
- oraz we wszelkich sprawach podlegających kodeksowi karnemu, włączając sprawy sądowe i apelacje na wszystkich szczeblach sądownictwa

Mec. Michał Czuma, L.L.B.
599 - 5799

481 University Ave., Suite 502
Toronto, Ontario M5G 2E9

SOUTH ETOBICOKE COMMUNITY LEGAL SERVICES

udziela porad prawnych po polsku, wyłącznie w czwartki od godz. 14:00 do 16:00 dla osób mogących wykazać się niskimi dochodami

- sprawy emigracyjne • problemy z właścicielami domów • sprawy związane z zasiłkiem dla bezrobotnych • zasiłek społeczny i rodzinny • emerytura

Usługi przysługują jedynie mieszkańcom Południowego Etobicoke
TEL. 252-7218
2970 Lakeshore Blvd.W. # 303 (Blisko Islington)

PROFESSIONAL RESUME WRITING
Piszę resume i cover letter. Przygotowuję do interview.
EWA DUBISKA
TEL. 925-8128

PROFESJONALNE PRZYGOTOWANIE RESUME, OFICJALNYCH URZĘDOWYCH PISM, WYPELNIANIE WSZELKIEGO RODZAJU PODAN I APLIKACJI (np. na pobyt stały) PO BARDZO PRZYSTĘPNYCH CENACH.
TEL.: 251-1800
codziennie po godz. 19:30, w soboty od godz. 10:00-16:00 lub proszę zostawić wiadomość na maszynie

PACZKI do POLSKI

- Można dowolnie zestawiać skład paczki.
- Dostawa bezpośrednio do domu odbiorcy.
- Odbiorca nie ponosi żadnych opłat.
- Zamówienie minimum 5 kilogramów.
- Ceny w dolarach kanadyjskich.
- Czas dostawy - około 14 dni od daty otrzymania zamówienia

Nazwa towaru	Jednostka	Ilość	C\$	Razem
Pomarańcze.....	1 kg	.....	@ 2.90 =	.....
Cytryny.....	1 kg	.....	@ 2.90 =	.....
Grejpfruty.....	1 kg	.....	@ 2.90 =	.....
Banany.....	1 kg	.....	@ 3.40 =	.....
Mandarynki *.....	1 kg	.....	@ 3.40 =	.....
Ananas.....	1 szt.	.....	@ 2.90 =	.....
Orzech kokosowy.....	1 szt.	.....	@ 2.90 =	.....
Kiwi.....	1 szt.	.....	@ 0.80 =	.....
Czekolada orzechowa 100 g	.....	@ 1.30 =	.....	.....
Czekolada mleczna.....100 g	.....	@ 1.30 =	.....	.....
Czekolada gorzka.....100 g	.....	@ 1.30 =	.....	.....
Guma do zucia 20szt 125 g	.....	@ 1.80 =	.....	.....
Chalwa.....	1 kg	.....	@11.20 =	.....
Miód -Dziki Kwiat.....500 g	.....	@ 2.40 =	.....	.....
Kawa ziarnista.....250 g	.....	@ 4.00 =	.....	.....
Kawa Nescafe.....100 g	.....	@ 4.40 =	.....	.....
Herbata sypka.....250 g	.....	@ 4.80 =	.....	.....
Herbata ekspresowa 100 szt.	.....	@ 4.80 =	.....	.....
Czekolada w proszku 800 g	.....	@ 6.40 =	.....	.....
Rodzyнки.....250 g	.....	@ 1.60 =	.....	.....
Figi.....200 g	.....	@ 2.20 =	.....	.....
Migdały.....200 g	.....	@ 2.20 =	.....	.....
Wiórki kokosowe.....200 g	.....	@ 2.20 =	.....	.....
Pasta "Nutella" .....450 g	.....	@ 3.20 =	.....	.....
Kabanosy.....1 kg	.....	@12.00 =	.....	.....
Poledwica wedzona.....1 kg	.....	@14.00 =	.....	.....
Baleron.....1 kg	.....	@12.00 =	.....	.....
Szynka w puszcze.....454 g	.....	@ 4.80 =	.....	.....
Szynka mielona.....340 g	.....	@ 2.60 =	.....	.....
Dostawa do domu i ubezpieczenie			C\$ 5.50	
Zalaczam: ... Czek ... Money Order Total C\$.....				

* Od 1 czerwca do 30 września mandarynek nie wysyłamy.

Nadawca : .....
Adres : .....
.....
Odbiorca : .....
Adres : .....

EuroPak International®

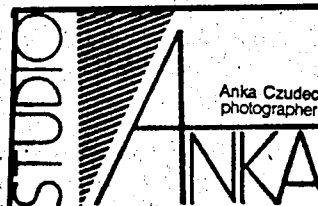
1547 Merivale Road, Merivale Depot, Box 5554
Ottawa, Ontario K2C 3M1 Tel.: (613) 722 2767

"PANI JADWIGA"

Polski Program Radiowy

1250 AM, soboty od godz. 1 - 2 po poł.
TEL. 604-2247

Wiadomości, publicystyka, muzyka klasyczna

Anka Czudec
photographer

2374 Bloor St. West, Toronto
(416) 769-4488

Lech Prusiński
NAJSTARSZE
POLONIJNE
BIURO POMOCY
IMIGRACYJNEJ

W związku ze zmianami kanadyjskich przepisów imigracyjnych zawiadamy wszystkie osoby pragnące uzyskać stały pobyt w Kanadzie — niezależnie od ich obecnego statusu — że nasze biuro udziela bezpłatnie porad w wtorki w godzinach 12-7 wieczór
192 Garden Avenue
Tel. 588-1659

\$ KORPORACJE   \$ PROFESJONALIŚCI   \$ OSOBY INDYWIDUALNE

26 GLENADEN AVE. EAST, TORONTO, ONT. M8Y 2L3
\$ Skorzystaj z wypróbowanych wieloletnich strategii odpisów podatkowych
\$ Zaoszczędź setki dolarów dzięki naszym mało znanym technikom planowania podatkowego
\$ Nie trać czasu na zapoznanie się z przewodnikiem Urzędu Podatkowego, który nie ujmuje wielu dozwolonych odpisów

Zdaj się na fachowe i dyskretne usługi firmy Piotra Chwalisz

CHWALISZ TAX
& BUSINESS CONSULTING INC.

\$ Stosujemy przepisy prawa podatkowego na korzyść Klienta!
\$ NIE ZWLEKAJ - ZADZWOŃ DZISIAJ!
TEL. (416) 233 - 2804   FAX: (416) 233 - 3583

\$ PROWADZENIE KSIĄG   \$ PRZYGOTOWYWANIE SPRAWOZDAŃ

Advance
Real Estate Ltd.

SPRZEDAŻ • KUPNO
• WYCENA
FINANSOWANIE
NIERUCHOMOŚCI

BEZPŁATNE PORADY FINANSOWE
POSZUKUJĘ DOMÓW NA SPRZEDAŻ

TYLKO \$285 tys. - 3-piętrowy triplex,
dochód \$33,600 rocznie, Bloor-Keel St.
Blisko High Park.

**HENRY
A. RASTON**

Biuro: 534-9246 Dom: 767-4022
1655 Bloor St.W., Toronto, Ont. M6P 1A6

LAUER

465 PHILLIP STREET
WATERLOO, ONTARIO
N2L 6C7

REALTY LTD. REALTOR

MARIOLA BRODA

oferuje usługi w okręgu Kitchener, Waterloo
• KUPNO-SPRZEDAŻ • WYCENA NIERUCHOMOŚCI
• POMOC W FINANSOWANIU
Dom. (519) 725-1821 Biuro (519) 746-8086

METRO TORONTO

Sprzedaz - kupno -
wynajem domów, interesów
i apartamentów.
Solidna i fachowa pomoc w
załatwianiu formalności
prawnych i finansowych

**Kamil
KOWALCZYK**

TEL. biuro: 536-5000, dom: 247-2658

- Rathburn/West Mall - budynek apartamentowy. Dochód roczny \$51,400. Cena wywoławcza \$559,000.
- Kipling/Rathburn - 3,400 sq ft. 4-letni murowany dom. Cena \$569,000.
- Davenport Rd. - 4 sypialnie, 3 kuchnie, 2 łazienki. Cena \$194,000.
- Eglinton/Scarlett Rd. - luksusowy 3-sypialniowy (condo-penthouse). Zredukowany z \$199,900 na \$179,000.
- Dixie Ave. - pięknie, nowoczesnie wykończony, murowany dom, 3 sypialnie, 2 kuchnie, 3 łazienki plus wykończona piwnica, z osobnym wejściem i możliwością wynajmu. Zredukowany do \$239,000.
- Evans Ave. - duży murowany dom (wybudowany na zamówienie właściciela), 12 pokoi, podwójny garaż, parking na 8 samochodów. Cena \$386,500.
- Dundas/Hurontario - condo w centrum Mississauga. 2 sypialnie, 2 łazienki, pralnia. Cena \$159,000.
- Znakomicie prosperujący - znany polski sklep, z pełnym wyposażeniem, możliwością własnej produkcji. TYLKO \$30,000 wpłaty wymagane.

MIESZKASZ W PÓŁNOCNO-ZACHODNIM
TORONTO?

SZUKASZ LEKARZA Z EUROPEJSKIM
PODEJŚCIEM, GOTOWEGO TEŻ ODWIEDZIĆ
CIĘ W DOMU?

Przychodnia lekarska w północnym Etobicoke informuje,
że jest obecnie otwarta w dogodnych godzinach -
pon. - piątek od 2 po poł. do 7 po poł. (z wyjątkiem środy).
Rozumiemy po polsku, mówimy po czesku i słowacku.
TEL. 741-2930, 964 Albion Rd. (blisko Islington)
DR. JAROSŁAW POLASEK

Żle sypiasz, masz bóle głowy,
może Twoje mieszkanie jest w strefie działania
tzw. zyl wodnych?
USŁUGI RADIESTEZYJNE, ZABEZPIECZANIE MIESZKAN
PRZED SZKODLIWYM PROMIENIOWANIEM
TEL. 926-0270

BLOOR NATUROPATHIC CLINIC

Leczenie środkami naturalnymi:

zioła, akupunktura, homeopatia, hydroterapia,
komputerowa analiza diety

Lidia Dobosz, M.D.(P), N.D.
Halina Sroczyńska, M.D.(P), N.D.

1595 Bloor St.W.,
Toronto, Ontario M6P 1A6
TEL. 534-0050

DR. M.J. CELIŃSKI

Registered Psychologist

Usługi w języku polskim.

Badania wypadkowe dla sądu (urazy głowy,
zaburzenia emocjonalne, psychoterapia rodzinna i
indywidualna, bóle głowy i zaburzenia psychoso-
matyczne, terapia relaksująca i hipnoza (fobie,
leczenie odwykowe palaczy i osób z nadwagą)
Badania inteligencji dzieci i dorosłych
TEL. 226-6397

344 Sheppard Ave. East. Willowdale. Ont. M2N 3B4.

DR. TERESA MIRECKA

DERMATOLOG Z POLSKI

Uprzejmie informuje o otwarciu gabinetu
kosmetyki leczniczej i elektrolizy
w Mississauga

2155 Cawthra Rd. (pomiędzy Queensway i Q.E.W.)
TEL. 949-8461

LOTUS 1-2-3 oraz
Word Perfect
niezbędne w pracy biuro-
wej programy komputerowe
POZNASZ na KURSACH
PROWADZONYCH
PO POLSKU
Adres: Arkadia Training
Centre
1600 Bloor St. West
TEL. 533-8011

Posiadamy
ponad 1500 pięknych
par zamieszkałych w Polsce,
częściowo na Litwie, Łotwie,
ZSSR i Kanadzie.
Piszcie do nas załączając
\$2 na opłaty pocztowe
i borszurę reklamową.
EWAPOL - Box 306
Port Coquitlam, B.C.
V3C 4K6 Canada

**EXTRA MONEY!
NATYCHMIAST!**

Stały dopływ gotówki
24h na dobę.

BEZPŁATNY 64-STRO-

NICOWY MANUAL.

Informacje: Mark Len
Suite W306-801 E.
6th Ave. Vancouver,
B.C. V5T 1L8.

Załącz \$2 na koszty
przesyłki i korespondencji.

NAJBARDZIEJ ZNANA
WŚRÓD POLAKÓW
W KANADZIE

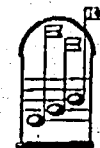

Dzięki darowi intuicji
pomocze Ci w rozwiązaniu
Twoich problemów.
Wróżba z kart • przyszłość
• teraźniejszość • przeszłość
TEL. 633-4469

Hubert Węsierski, Ivan Grgić
2342 Bloor St. W., Toronto
Tel. 762-5365

Ponad 100 gatunków wyrobów wędliniarskich własnej
produkcji, wyrabianych przez wysoko wykwalifikowanych
polskich rzeźników według tradycyjnych polskich
receptur.
CENY KONKURENCYJNE

Polsko-Kanadyjskie Towarzystwo Muzyczne

KONCERT JUBILEUSZOWY
z okazji piątej rocznicy istnienia Towarzystwa

W. A. MOZART
Msza c moll, KV 427

Uwertura do opery 'Idomeno', KV 366,
i Koncert fletowy G Dur, KV 285c

wykonawcy:

Malgorzata Chlebowska - sopran,
Ingrid Martin - mezzosopran,
David Arnot - tenor, Brett Polegato - bas,
Milan Brunner - flet,

OAKHAM HOUSE CHOIR
of the Ryerson Polytechnical Institute,
Chór kameralny MUSICA ANTIQUA
i TORONTO SINFONIETTA
Polsko-Kanadyjskiego Towarzystwa Muzycznego

Maciej Jaskiewicz - dyrygent

Piątek, 31 maja 1991, godz. 20:00
Church of the Redeemer, 162 Bloor St. W. (przy Avenue Rd.).
Bilety: \$12 i \$10 dla członków towarzystwa.
Dodatkowe informacje można uzyskać dzwoniąc pod 236-1316

**POLISH ALLIANCE
OF CANADA**
2282 Lakeshore Blvd. West
TEL. 252-9519

przyjmuje zapisy na kurs nauki
języka angielskiego do klas:
początkującej i zaawansowanej
- komputerowej.
STARTUJEMY 21 MAJA

WAKACJE LATEM JAK W POLSCE !

Rodzice z dziećmi
nad jeziorem z piaszczystą plażą!
Najcieplejsze miejsce w Kanadzie -
słynna

OKANAGAN VALLEY

w najpiękniejszej prowincji Kanady -
BRYTYJSKIEJ KOLUMBII
(pomiędzy Osoyoos i Penticton).

OFERUJEMY: dwie sypialnie + pokój dzienny
z kuchnią i jadalnią + łazienka z prysznicem -
bezpośrednio przy plaży! Ponadto: słońce, wodę,
ryby, kajaki, łodzie dla dzieci i wędkarzy.

**GWARANTUJEMY IDEALNY
ODPOCZYNEK RODZICOM,
A DZIECIOM NIEZAPOMNIANE**

WAKACJE!

ZAPRASZAJĄ

Zofia i Richard Heith

Wysyłamy informacje - napisz lub zatelefonuj:

**SUNDIAL RESORT MOTEL
VASEAUX LAKE, R.R. NO 2,
Oliver, B.C. V0H 1T0
TEL. (604) 498-3637**

MŁODY, solidny mężczyzna szuka
pracy w Brampton. TEL. 452-8966

178-180

BARDZO dobrze gotuję, plekę, sprzą-
tam. Kocham dzieci. TEL. 530-0118

178-180

PANI w średnim wieku zaopiekuje się
starszym małżeństwem lub dzie-
ckiem z zamieszkanem. Cambridge.

TEL. 622-2590

178-180

KOBIETA poszukuje legalnej pracy.

TEL. 253-8567

178-180

MĘŻCZYZNA posiadający pobyt stały
poszukuje pracy. TEL. 240-0650

178-180

POLIGRAF, redaktor techniczny po-
szukuje pracy. Proszę dzwonić wie-
czorem po godz. 8. TEL. 247-0183

178-180

30-LETNIA mężatka, bezdzietna,
kochająca dzieci, energiczna, zar-
adna, SIN, podstawowy angielski, 2-
letnie doświadczenie kanadyjskie
jako opiekunka dzieci, referencje -
szuka pracy na cały lub pół etatu.

TEL. 699-5080

178-180

35-LETNIA, niepaląca kobieta zaopie-
kuje się dziećmi u siebie w domu.

TEL. 748-9448

178-180

KOBIETA bardzo dobrze szyjąca na
maszynie szuka pracy chalupeczej.
Anna. TEL. 748-9448

178-180

178-180

178-180

178-180

178-180

178-180

178-180

178-180

178-180

LATO U BABCI, CIOCI, WUJKA,
A MOŻE NA KOLONII???

**TYLKO Z NAMI CZAS CI PLYNIE
JAKBYŚ SPĘDZAŁ GO W RODZINIE!**

**R.B. Holiday Travel Ltd.
& Educational Tours**

1310 Dundas Street East, Suite 207,
Mississauga, Ont. L4Y 2C1; TEL. 273-3238

UWAGA! LATO POLONIJNE 1981

R.B. HOLIDAY TRAVEL LTD.

& EDUCATIONAL TOURS

organizuje w sezonie letnim:

- KOLONIE w Zakopanem i Piwnicznej dla dzieci i młodzieży w wieku od lat 8 do lat 18, w cenie od \$1400 do 1600, w tym przelot, zakwaterowanie na miesiąc, wycieczki i możliwość przedłużenia pobytu w Polsce.
- LETNIE SZKOŁY KULTURY JEZYKA POLSKIEGO na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie oraz na Uniwersytecie Katolickim w Lublinie w turnusach 4- i 6-tygodniowych.
- STUDIA METODYCZNE DLA NAUCZYCIELI POLONIJNYCH w Lublinie.

W związku z ograniczoną ilością miejsc prosimy o
pilny kontakt telefoniczny z biurem.

TEL. (416) 273-3238

FAX (416) 949-5606

Uprzejmie zawiadamiamy, że wzorem lat ubiegłych również i w tym roku R.B. Holiday Travel and Educational Tours, pod kierownictwem Pani Jean Dub-Milanak, organizuje kolonie dla dzieci i młodzieży w Zakopanem i Piwnicznej w terminie od 3.07. do 28.07.1991 r. Celem tych wyjazdów jest pogłębienie znajomości języka polskiego, w warunkach kolonijnych poprzez codzienne kontakty z językiem, a także poznanie kraju Ojców, jego kultury i przyrody poprzez organizowanie licznych wycieczek turystyczno-krajoznawczych. Program przewiduje między innymi: wycieczki do Krakowa, Wieliczki, Szczawnicy, Doliny Kościeliskiej oraz splay Dunajcem, wyjazd kolejką na Kasprowy Wierch, Gubałówkę, piesze spacerunki w góry. Na kolonii nie zabralnie również wesołej zabawy, humoru przy wieczornych ogniskach.

**Gwarantujemy fachową opiekę
i rodzinną atmosferę.**

**W celu uzyskania bliższych informacji
prosimy kontaktować się z naszym biurem.**

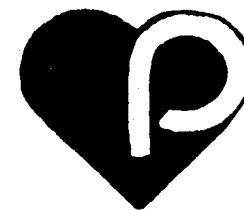
CARGO DO POLSKI?

LOTNICZE?

MORSKIE?

NAJLEPIEJ, NAJTANIEJ, NAJSZYBCIEJ

przez

POLIMEX

215 Roncesvalles Ave. Toronto, Ont. M6R 2L6

TEL. (416) 537-7914

Tlx 06-23984 Fax (416) 537-6993

WYSYŁAMY:

- PACZKI MORSKIE • PACZKI LOTNICZE
- PRZESYŁKI HANDLOWE (CARGO)
- PRZEPROWADZKI
- PACZKI OWOCOWE • ŻYWNOŚĆ • PACZKI DO ZSSR
- SAMOCHODY

**POLIMEX ! TO NAJSTARSZA WYSPECJALIZOWANA
FIRMA WYSYŁKOWA Z TORONTO.**